

4

1

2

శ్రీరస్తు. 51 no. 139

అం నం 3364

శ్రీసురభిలభాపాలచూడామణియగు

శ్రీ భోజమహారాజు

నిజవిగ్రహకీర్తిప్రహసితకల్పప్రముఢౌటవలన

సకలకవిజనచిత్తకేసునఘనాయమానుడై

నిభిలరాజ్యమలనుబాలించుచుండెను.

అట్టిమహారాజుయొక్కచరిత్రమైనయీకావ్యరత్నము

సరిసరితాధురీణశ్రీకాచిదానభవభూతీత్యాది

మహాకవిప్రకృత్యంగారాచిత్రప్రధానశ్లోకమనోజ్ఞం

బౌటవలన.

సకలవిద్యజ్ఞానానందకరంబునెలంచి

అసూరి.

సరస్వతీ, తిగువేంకటాచార్యులవారిచే

చెన్నపురితండియాప్రేటయందుఁబ్రతిష్ఠింపఁ

బడియుండెను

స్వకీయసరస్వతీలయముద్రాక్షరశాలయం

దచ్చువేయించిప్రచురింపఁబడియె.

౧౮౮౬ సం || పి.బి.వరినెల.

శ్రీకృష్ణాయపరబ్రహ్మణేనమః.

భో జ ద రి త్ర ప్రా రం భః -

శుక్లాంబరధరంవిష్ణుంశశివణాంచతుర్భుజం । *

ప్రసన్నవదనంధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ॥

స్వప్రీతీమన్తహారాజాధిరాజస్య భోజరాజస్య ప్రబంధఃకథ్యతే-
అదౌధారారాజ్యేసంధులసంజ్ఞో రాజాచిరంప్రజాఃపర్యపాలయత్ - తస్య
వృద్ధత్వేభాజితీపుత్రస్సమజని - సయదావభ్యువాపికస్తదాపితాహ్య
త్తనోజరాంజ్ఞాత్వామఖ్యామాత్యానానూయ అనజంముంజంవహుల
లమాలోక్యపుత్రంచబాలంవీక్ష్యచిచారయామాస- యదాహంరాజ్యలక్ష్మీ
భారధారణసమర్థంసోదరమపహాయరాజ్యంపుత్రాయప్రయచ్ఛామి తదా
లోకాపవాదః - అథవాబాలంమేపుత్రంముంజోరాజ్యలోభాద్విషాదేనా
మారయివ్యతి-తదాదత్తమపిరాజ్యంపుధాపుత్రహనిర్యంతోచ్ఛేదశ్చజ్ఞో
లోభఃప్రతిష్ఠాపాపస్యప్రసూతిన్లోభఏవచ । ద్వేషకోధాదిజనకోలోభః
పాపస్యకారణం ॥ లోభాత్కృధఃప్రభవతికోధాద్దోహఃప్రవర్తతే ।
దోహాననరకంయాతిశాస్త్రజ్ఞోపిచక్షణః॥మాతరంపితరంపుత్రంభ్రా
తరంవాసుహృత్రమం । లోభావిష్టోనరోహన్తిస్వామిసంవాసహూదర
మితి॥ X ॥ విచార్యరాజ్యంముంజాయత్యాతమత్సంగేభోజమాత్మజంము
మోచ- తతఃక్రమాదాజినదివంగతేసంపాప్తరాజ్యసంపత్తిర్ముంజోము
ఖ్యామాత్యంబుద్ధిపాగరనామానంవ్యాపారముద్రయా మూరీకృత్యతత్పదే
అన్యంనివేశయామాస-తతోగురుభ్యః క్షితిపాలపుత్రం వాచయత్సృణో
తిచశాస్త్రాణి-తతఃక్రమేణసభాయాంకోపజ్యోతిశ్యాస్త్రపారంగతః సక
లవిద్యాచాతుర్యవాక్త్రాహ్మణస్సమాగవత్ - రాజైస్సప్రీత్యుక్తౌరా
జాజ్ఞాయాడపవిష్టః-సశాహ॥హేదేవ - లోకోయంమాంసర్వజ్ఞంవక్తీత
తిమపిపుష్ప ॥ * ॥ కంఠస్థాయాథవేద్విద్యాపాత్రకాశ్యాసదాబుధైః ।
యాగురౌపుస్తకే విద్యాతియామూఢఃప్రతాన్యతే ॥ ఇతిరాజానంపా
హ ॥ X ॥ తతోరాజాపిప్రప్యాహంభావముద్రయాచమత్కృతాంతద్యా
త్రాంశుత్వాఅష్టాకంజన్మారభ్యైతత్త్రణపర్యంతం యద్యన్తయాచరి

తంతుద్యుక్తగృహం తత్సర్వం వదసియభవాత్ సర్వజ్ఞయే వేత్తువాచః
 తతో బ్రాహ్మణోపి రాజ్ఞాయద్యుక్తగృహం తత్సర్వమువాచగూఢవ్యాపార
 మపి-తతో రాజాపి సర్వాణ్యుక్తగృహానాజ్ఞాత్వా తతోప - పునశ్చవంద
 వట్టదానిగత్వా విప్రస్యపాదయోః పతిత్వా తమింద్రసింపువ్యరాగమర
 కతవైదూర్యభచితసింహాసనాదీవవేశయిత్వా రాజాప్రాహ॥ శ్లో॥ మాతే
 వరక్షతిపితేవమీయతేనియతైః కావైవచాభిరమయత్వపసియభదం॥ కీ
 ర్తించదిత్యునిమలాంవితనోత్పత్త్యేకంకింససాధయతకల్పలతేవవిద్యాగం॥
 తతోసోవిప్రవరాయదశాశ్వానాజానయాన్ రిదౌ - తతఃసభాయామా
 సీనోబుద్ధిపాగరఃప్రాహరాజానిం - దేవభోజస్యజన్మవత్రికామేతంబ్రా
 హ్మణంపుచ్చేతితతోముంజఃప్రాహవిద్యభోజస్యజన్మవత్రికాంవిధేహీ
 త-తతోసోబ్రాహ్మణచీవాచ - అధ్యయనశాలాయాఃభోజనసేవ్యతతి
 ముంజోపితతః కొనుకాదధ్యయనశాలామలంకుర్వాణంభోజం నిజైర్భ
 ఘైరానయామానసభాం-తతస్సాక్షాత్పితరమివ రాజానమానవ్యసేవిన
 యంతకౌ - తతస్తద్రూపలావణ్యమోహితే రాజకుమారమండలేప్రభా
 తసోభాగ్యంమహీమండలమాగతంమహేంద్రమివ - సాకారంమన్మథమి
 వ-మూర్తకాత్ - సోభాగ్యమివభోజంయోష్య - వైవజ్ఞోభామణీరా
 జానంప్రాహ - రాజభోజస్యభాగ్యోదయం చక్రంఽపిచోపనాలం -
 కోహముదరంభరిః బ్రాహ్మణః - తథాపివదామిన్యమగ్నమసారేణభోజ
 మిహోగ్యయనశాలాయాః ప్రేక్షయ - తతోరాజాజ్ఞామాభాజేఅధ్యయన
 శాలాం గతేవైవజ్ఞశిఖామణిద్వితంప్రాహ॥ శ్లో॥ పశ్యాశశ్పంచవర్షాణి
 సప్తమాసాద్యత్రయం భోజరాజేనభోక్తవ్యస్సగౌడపక్షికావళః॥ ఇ
 తి॥ గ॥ తత్తదాకీర్త్యరాజాచాతుర్యావహసన్సనమయభోపివిచ్చాయ
 వచనోభూత్ - తతోరాజాబ్రాహ్మణంప్రేక్షయిత్వా - సశిఖేస్వశయన
 ప్రాసాదచూపాద్య ఏకాక్షన్యస్య చింతయత్ - యదికాశ్యత్ప్రీతిభికు
 మారంగమిష్యతితదాహంజీవన్మపిష్యతి॥ శ్లో॥ తానీంద్రియాణ్యవికలా
 నతేవేవనాచనాబుద్ధిగ్రహణీహతావచనంతదేవ । అవోక్షత్సకావిరహితః
 పురుషఃప్రసేనసోవ్యన్యవీచభవతీవచిత్రమేతత్ ॥ కించ॥ శరీరనిరపేక్ష
 స్యవత్తస్యన్యవసాయినః । బుద్ధిప్రాగ్భకార్యస్యనాస్తికించనదుమకరం॥
 ఆసూయయాహతవైవసర్వోపాయోద్యమైరపి । కర్తృకాంగ్యహ్యతే
 సంవత్సుహృద్భిర్మృత్రీభిస్తదా॥ గ॥ తతోద్యమేకిండుస్సాన్యం॥*॥ అతిదా

క్షిప్యాయక్తానాంశంకితానాంవదేపదే । పరావవాదభీరూణాంమూరతో
యాత్రిసప్తదశికించ । ఆరాసస్యప్రదానస్యకతాస్యస్యచకమణిః । క్షి
ప్రమక్రియమాణస్యకాలపిబతేసంపదః ॥ అవమానంపురసస్యస్యమానం
కృత్వాచవృత్తదశిః । ప్యాథకంసమన్తరేణాన్యైశ్చస్యాథకబింశోహిమూ
ర్ధతా ॥ సస్యల్పస్యకృతేభూరినాశయేన్యతమాన్యదశిః । ఏతదేవాగ్రపాడి
త్యంయస్యల్పాన్ముఖి నాశవం ॥ జాతమాక్రంత్యుత్పన్నాన్విద్యుదంవాన
శయంవదేతే । అతిపుస్త్రాంగయ్యుక్తపిపచశ్చత్తేనహ్యతే ॥ ప్రజాగుప్తక
రీరస్యకింకరివ్యన్తసంహతాః । హస్తస్యహస్తపత్రిస్యవారిధారాభివార
యః ॥ అఫలాదిమరన్దానిసమవ్యయభలానివ । అతక్యానివసన్యాసనారభే
తవిచక్షణః ॥ X ॥ తతశ్చైవంబచిన్తయన్నభుక్తవచసస్యస్యతీయయామే
వీవీచసంత్రయిత్వాపంగదేశాధీశ్వరస్య మహాబలస్యవస్త్వరాజస్యతా
రణాయవకంస్సమంగరక్షకంప్రాహిణీత్ । సచాంగరక్షకోవస్త్వరాజము
సేస్యప్రామాణాజాత్వామాకారయతీతి-తతస్సర్వభూయస్యవరివారేణ
వరివ్యవస్త్వమాగతోరథాదవజాన్యరాజభవనమాపాద్య రాజానయవలో
క్యప్రణివత్యోపవిప్రః-రాజాచసౌధంసర్వవంబధాయవస్త్వరాజంప్రామా ॥
శ్లో ॥ రాజాడుప్రోభభృత్యానాంహూనమాత్రంప్రయచ్ఛతి । తేతుసమ్మాని
తాస్తస్యప్రాజైరభ్యుపకర్వతే ॥ X ॥ వస్యతతస్త్రయాభూజోభవనేశ్వ
రీవివేచాంతవ్యః - ప్రథమయామేనశాయాశ్శీరశ్చాంతఃపురమానేతవ్య
మితి-సహాధాయస్యపంసత్వాహ - దేవాదేశాప్రమాణంతథాపిభవల్లా
లనాత్రిగూపవీచక్త్రకామోస్త్రితతస్సపరాధనపిమేవచిత్తుంత్యం ॥ శ్లో ॥
బోజేద్రవ్యంససేనాచాపరివారోబలాన్వదః । సరంపోతభవాస్త్రేవ్యసహం
తవ్యఃకథంప్రభా ॥ పారంపర్యభవాసక్తస్త్రేత్వాదడదరంభరిః । తద్వధే
కారణంనైవపశ్యామిస్యవపుంగవ ॥ X ॥ తతోరాజాసర్వంప్రాశస్యభా
యాంప్రవృత్తం పృత్తుమకథయత్ । సచశుశ్రీత్వాహసన్నాహదేవాకర్ణ
యః ॥ * । త్రైలోక్యనాథోరామోస్త్రివసిష్ఠోబ్రహ్మపుత్రకః । తేనరాజ్యా
భిషేకేతుముహూతాఃకథితోభవత్ ॥ తస్మహూతేశనరామోపివసంసి
తోవసీంవి నా । సీతాపహారోవ్యభవద్వైరించివచసంవృధా ॥ జాతకో
యంస్యవశేష్ఠ కింఽర్హడదరంభరిః । యదుక్త్యామన్నధాకారంకుమారం
హస్తమిచ్ఛసి ॥ కించ ॥ కిన్నుమేస్యాసిదంకృత్వాకిన్నుమేస్యాసపర్వతః ।

ఇతినంచిత్యమనసాప్రాజ్ఞఃకుర్వితవానవా || ఉచితమనుచితవాకుర్వ
తాకార్యజాతం పరిణతిరవధార్యాయత్నఃపండితేన | అతిరథనభ్యుతా
సాంకర్మణామావిపత్తైర్భువనిహృదాయదాహీశల్యతుల్యవిపాకః || కించ
యేనసహసితమశితంహసితంకథితంచ రహసివిస్ఫుంభం | తంప్రవక్తవ్యమన
తామపినివతాతేచిస్తమామరణాత్ || కించ || X || అస్మిక్ హతేవృద్ధరా
జ్జస్సింధులగ్యపరమప్రీతిపాత్రాని మహావీరాస్తవైవానుమతేస్థితాః తే
త్యన్నగరముల్లోలకల్లోలాఃచయోధయభివస్తాఃయివ్యంతి - చిరాద్బద్ధ
మూలేపిత్యయిపాగ్నియోపారాః భోజంభవోధగ్రారంభావయంతి || కిం
చ || * || సత్యపితకుశ్చతకర్మణిమర్షితిశ్చేచ్ఛియింహరత్యేవ | తై
త్రైస్సదోపయుక్తాంఘ్రివశిఖాంవిశ్వయసిహివాతాలిః || X || దేవపుంగవః
క్వాపినహితాయ - ఇత్యుక్తంవత్సరాజ వచనమకర్ణ్య రాజాకుపితః
ప్రాహ-త్యమేవరాజ్యానినతిర్ననుసేవకః || శ్లో || స్వామ్యుక్తయోనయ
తతేనభ్యుత్సృజ్యతా పాశకః | తజ్జీవనమపివృక్షమజాగృహువానివేతి ||
X || తతోవత్సరాజఃకాలాచితమాలోచనీయమితమత్వాతూష్ణింబభూవ-
అథలంబమానేదివాకరేడుత్తుంగసా ధౌత్యంగాడవతరంతం కుపితమివకృ
తాంతంవత్సరాజంవీక్ష్యసమేతాఽపి వివిధేనమేషేనస్వభవనాప్రాప్తు
ష్ఠీతాస్సభానదః - తతోవత్సరాజఃస్వసేవకాకా స్వాగారపరిత్రాణా
ధాంప్రేషయిత్యురథంభవనేశ్వరీభవనాభిముఖంవిధాయ భోజకమా
రొపాధ్యాయాకారణాయప్రాహిణాదేకంవత్సరాజః || సహవాపండి
తం- తాతత్వామాకారయతివత్సరాజఇతి - సోపితదాకణ్డంవజ్రాహత
ద్వవధూతావిప్రభవ గ్రహగ్రస్తైవతేనసేవకేన కరేణ్యత్వానీరఃపండి
తఃతంచబుద్ధిమాక వత్సరాజస్సప్రణామమిత్యాహ - పండితతాతడువశ
రాజకుమారంజయంతేమధ్యయినశాలాయాఅనయేతి- పండితస్తధావకా
రతయంతంజయంతంకుమారంకిమస్యధీనంపుష్ట్యావేషేత్ - పునఃప్రాహ
పండితం- విప్రభోజకుమారమానయేతి- తతోవిదితవృత్తాంతభోజకుపితో
జ్వలన్నివశోనేతేనసమేత్యప్రాహ - ఆపాపరాజ్ఞోమఖ్యకుమారంప
కాకినంమాంరాజభవనాన్ప్రాహిరావేతుంశవకాగామశక్తిరితివామచరణ
పాదుకామాదాయభోజేనతాలుదేశేహతోవత్సరాజః | తతోవత్సప్రా
హ-భోజవయంరాజాదేశకారిణిఇతి || బాలంరథేనవేశ్యఖడ్గమపకోశంకృ
త్వాజగామాశుమహామాయాభవనం తతోగృహీతేభాజేలోకాఃకోలా

హంబుః॥ మాంభారవశ్యప్రశస్త్యైకింకమితిబు॥ వాణాభటాఃకోశ
 ప్రతిగత్యవహసాభోజంవధాయనీతింజ్ఞాత్వాహస్తిశాలామప్రశాలాం
 వాజశాలాంధశాలాంప్రవిశ్యసర్వాజఘ్నః॥ తతఃప్రతోళిమరాజభవ
 నమా॥ కారవే॥ కాసుబహిద్వానిటంకేమపురసేమిపేమ భేరివటహమర
 జమడ్డకడిండిమనినదాడంబరేణాంబరంనిడంబితమభూత్. కేచిద్విమలా
 సినాకేదిద్వలైనకేదిద్వమకేణకేచిత్ప్రాసేనకేచిత్కుంతేనకే చిత్తరశు
 నాకేదిద్వప్రాసేన కేచిద్విషేణ కేచిద్విహ్నినాకేదిదంభసాకేచిద్ధారా
 యాంబాప్రకణయోషికోగాజపుత్రా॥ రాజసేవకారాజానః పారాశ్వ
 పాగ్రామరిత్యాగంవిదధుః తతస్సవిద్రేసంజ్ఞాభోజస్యజననీవిశ్వజననీవస్థి
 తాదాసీమభూత్ - స్వప్రసస్తితిమాకన్యకకరాభ్యాంనేత్రేపిధాయరు
 దతీప్రామా-పుత్ర - పితృవ్యేనకాందశాంగమితోసి - యేమయానియమా
 ఉపవాసాశ్వస్త్యత్యుత్కృతేఽర్పితాః తేద్యమేఽథలాజాతాః - దశాపిదిశా
 ముఖానిశూర్యాని- పుత్రదేవేనసర్వజ్ఞేనసర్వతక్తినామృతాశ్రియః- పుత్ర
 ఏనందానదాసీవర్గం సహసావిచ్ఛిన్నశిరసం వశ్యేత్యుక్త్యాభూనావపత
 త - తతఃప్రదీప్తైత్రాశ్వానలేపముచ్ఛృత ధూగస్తోమేనైవపలీమసేనభ
 స - పాతత్రాసాదివపశ్విసవయోనిధౌమగ్నేమారాండమండలే మహా
 నూంయాభవనమాస్యాప్రామాభోజంవశ్యరాజః- రాజకుమారభృత్యా
 మనైవతం జ్యోతిశ్చాస్త్రవిశారదేనకేనదిద్వాహ్లాదేనశవరాభ్య పా
 ప్రాపుదీరతాయాం రాజ్జాభవద్వభోవ్యావృత్తతి - తదాకన్యభోజః
 ప్రామా ॥ * ॥ రామేనప్రజనంబలేర్నియమనంపాండో స్సతానాంవ
 సంవృష్టివాంఛనంసశస్యవృపతేరాజ్యాన్నిరిధింశనం । కారాగారనిష
 వణంచనగణంసంచిత్యులంకేశ్వకేసర్వఃకాలఃవశేననశ్యతినరః కోవావ
 రితా॥ ఇతే ॥ లక్ష్మీకాస్త్రభపారిజాతసహజస్సూనుస్సృధాం భోసధైరై
 వేనప్రణయప్రపాదఃధినామూర్ధ్నాపురశ్శంభునా । అద్యాప్యర్థురితైవ
 వైవవిహితంత్రైత్యంకుపావల్లభః కేనాన్యేనవిలంభ్యతేవిధిగతిః పామా
 నలేఖాసభ ॥ వికటోర్వామస్యటనంతైలాగోహణమపానిధేస్తరణం
 నిగళంగుహాప్రవేశోవిధిపరపాతఃకథన్తుసస్తార్యః ॥ అంభోధిస్థలతాంఘ్ర
 లంజలధితాంధూర్లీలవశ్యైలతాంమేరుర్మృతాం గతాం శృణంకులితతాం
 వజ్రంత్యేణప్రాయతాం । వహ్నిశ్శీతలతాంహిషస్తహనతామాయాతియ
 స్యోచ్చయాలీలాదుర్లలితాద్భుతవ్యసనిసేదేవాయతస్సైనమః॥౫॥ రితోవ

ట్యుత్తస్యవత్రద్వయమాదాయ ఏకేన పుటికృత్య జంఘాంఘరికయాభి
 త్వాతత్రపుటకేరక్తచూరోఽప్యగృణేన అన్యస్త్రికా ప్రతేకంచనశ్లోకంబిభ
 త్వావశ్యంపాశ్రీహ- మహాభాగవతస్వత్రంస్సపాయదాశ్యంత్యపసిరా
 జాజ్ఞాంవిధేహితి - తతోవత్సరాజాప్యసజ్జితాభాగోజస్యవాగ్రివరి
 త్యాగసమయే దీప్యమానముఖశ్శ్రియంనయనాభిరావభాగోజరాజంసకరు
 బామవలోక్యలగ్నీజంపాశ్రీహః॥పికపివసుమృన్ధ్రస్థానిద నేవ్యనుయాతియః
 శరీరేణవసుంపాశంసన్వహస్యచ్చగచ్ఛతి॥ సతతోహిసహాయాత్తీమాతా
 భార్యాచతప్తతి- నమత్రపుత్రానజ్ఞాతృర్నన్దిస్తతేవలః ॥ బలవానవ్యశ
 క్తసౌభవవానపిన్ద్రః । శుశ్రేహానపియూథ్యైవయోధనాపియూతోజనః॥
 ఇహైవస్వజరావ్యాభ్యక్తితస్సంనకరోతియః । గత్యానరాషః స్తానంసరో
 గీకింకరీవ్యతి॥ జరాంమృత్యుంభయంవ్యాధింయోజానాతినవతితిః । స్వ
 ఫప్తిప్యేన్నిషీదేద్వాస్వపేద్వాకేనచిద్దేత ॥ తుల్యజాతవయోరూపా
 స్తౌతాన్వశ్యతిమృత్యునా । సహితత్వాగ్నితేహానోపజనన్యనయంతవే
 తి॥౧॥ తతోవైరాగ్యమావసోవత్సరాజః భూజంతుమస్వేత్యుర్వాప్రణ
 మ్యతంచరభేవేశ్యసగరాన్భూమీ ఘోషేమసి గృహమాగమ్యభూమిగృ
 హంతరేష్యవ్యభాజంరక్ష - స్వయంశ్రీభుగేవకృతిమవిద్యాంభ్యిసు
 కుండలంస్ఫురద్యక్త్రంసమీలితనేత్రంభోజకుమారశస్త్రకం కారయిత్వా
 తచ్ఛాదాయ సకస్యోపవృతాబోరాజభవనంగత్వారాజానంసత్వాప్రా
 హ- శ్రీమతాయదాద్యంతత్సృజమతి-తతోరాజాచపుత్రవధంజ్ఞాత్వా
 తమాహ - వత్సరాజభద్రప్రహరసమయే తేనపుత్రేణకిముక్తమితి వత్స-
 దేవతసకిమపి పత్రేలిఖతమస్త్రీగన్గహాణశిరశ్చపశ్య - తతోరాజాతథా
 విధంభోజశిరోపిలాక్యజుండంగిరోద - వత్సరాజభవంశిరఃక్వాపిభూమా
 న్మపి- తతోవత్సోసిమగ్నీస్తఃరాజాపిస్వభార్యాశ్చేణదీపమానయిత్వా
 తానవత్వాగ్నిరాణివాచయతి । శ్లో॥ మాధాతాచమహీవతికృతయుగా
 లంకారభూతోగతస్సేతుర్యేనమహేమాదధౌవరచితిః క్వాసౌచశాప్యం
 తకః । అన్యచాపియధిష్ఠిరప్రభృతయోయాతాదివంభూపతేనైకేనాపి
 సమంగతావసుజతీమానంత్యయాయాస్యతి॥౧॥ రాజాచతదర్థంజ్ఞాత్వా
 శిష్యాతోభూమావపాత - తతశ్చదేవీకరకమలచాలితచేలాంచలాశ్చేన
 తుణాశ్చసంజ్ఞోభూత్వాత్రహ- దేవిమాంసూస్త్వతహాహపుత్రహాతీచం
 దాలోహమితరురభవపిపక రాజాద్వారపాలానానాయో బ్రాహ్మః

కాశీభూమానయతేత్యాహ - తతఃస్వాజ్ఞయాసమాగతాబ్రాహ్మ
 తాస్తత్వా రాజావప్రవృత్తునయాపుత్రోహతః తస్యప్రాయశ్చిత్తంవద
 ధ్యమితివదంతేతరమూచుః-రాజానహసావహ్నిమచిశేత-తతస్సమే
 త్యబుద్ధిపాగరఃప్రాహ - దేవయథాశ్వంరాజాభయస్తతైవలమాత్యాన
 మోవత్సరాజః - తవతీలరాజ్యందత్వాసంఘలస్యపేణత్వమత్సంకేభోజ
 స్థాపితః-తచ్చత్వయాపిత్యవ్యేణాన్యత్యంతం॥ *॥ కతినియదివసస్థాయ
 నిమదకానినియోవసేదురాత్మానః । విదధతితథాపరాధంజన్త్రైవయథా
 స్యవృథాభవతి ॥ సంకప్త్యబోత్సారణముస్తమాం గాత్సువణకోత్యస్ప
 ణమాచునంతి । పాణివ్యయేనాపి కృతోపకారాః ఖిలాః పరైవైమి
 వోద్మనాన్తి ॥ ఉపకారశ్శాసనకోయస్యవ్రజతివిస్తృతిం । పాపాణ
 మృదయస్యాస్యజీవతత్కృణుథాముథా ॥ యథావీజాంకురస్సూక్ష్మప్రయ
 త్నైనాభిరక్షితః । ఫలప్రకోభవేత్కా-లేతథాలోకస్సురక్షితః ॥ హిరణ్య
 ధాన్యరత్నానిధనానివిధానిచ । తిథాన్యరవిరుక్తంచస్త్రినాభ్యప్య
 మహిభ్యతాం ॥ రాక్షశర్షభిరభిష్టఃపాపపాపపరాస్పదా । రాజాన
 వసువస్త్రదేయథారాగధాప్రజాః ॥ గ॥ తతోరాత్రోదేవహ్నిప్రవే
 త్యశ్చితేరాక్షసశ్చేసాహంతాంహిరాక్ష్యమిభితాపురే - పుత్రంహత్వా
 పావభయాన్యజ్ఞోన్యవతిర్వహ్నింప్రవిశతికింవదస్త్రసర్వత్రాజని - తతః
 బుద్ధిపాగరః ద్వాపదాలమాహూయ నకేనాపి యపాలభవనం ప్రవేష్ట
 వ్యమిత్త్యుత్త్యవనుత్తపురేనవేశ్యసదాయామేకాకీనః ఉపవస్త్యతతో
 రాజమణిహస్తైర్హిత్వా వస్యరాజోరాజ్యహమాగత్యబుద్ధిపాగరం
 నత్వాశ్చిత్రేప్రాహ-రాజమయాభోజకాజోరక్షితఇతి - బుద్ధిపాగరశ్చ
 కర్తైతస్యకావ్యకథయాత్ । తచ్చుత్వావస్యరాజశ్చేషాగ్రీష్టః । తతోము
 పూత్రైవ కోపితగర్భితవదస్త్రైర్వదంతోవిరచిత ప్రిత్యగవటాకలాపః
 కయ్యుంకరంబిత ధనికానూర్వర్తిగనాంనమస్కృతిర్వృథ ఇవస్థితిక
 కంజలమండితకరముగభుక్తశేయకాపీనోమూర్తిమాంస్యంప్రమాదఇవ
 సభాంకాపాలితస్యనంకతిః-తంపిద్యబుద్ధిపాగరఃప్రాహ-యోగీన్ద్రీకు
 శలగవ్యతేజఃప్రత్యేవేశశ్చకాసాలిశేన్యయిచ్చనుతాగ-గౌరీకథావి
 శేషబౌద్ధభవశేషోవ్యస్తయోగీమాంసః॥ శ్లో॥ దేవదేవభవనంభవనేభవ
 నెతదైవభిక్షాన్నం । సరిసీవసత్యాంసలిలంశివశివతత్వార్థవిదనాంపుంపా
 మ్॥ గామేగామేపటరహ్యార్థైరేగ్యైరేజలంభిక్షాయాంసులభంచా

స్వంవిభవైఃకింప్రయోజనం॥ గ॥ దేవతస్మాకంనైకోదేశఃసకలభూమంజ
 లంభమామః- గురువదేనేత్యేషామఃఫలంభవనతలంకరతలామలకవత్స
 శ్యామః- సర్వదత్తంవివన్యాకులంరోగగ్నిప్రశస్త్రభిన్నశిరస్కంకాలశి
 థితం - తాతతత్త్వణాదేవవిగతసకలదారుణన్యాధిసంచయంకుర్మభితి-
 రాజాపి - కుద్యాంతిహితవిషయశ్రేయసకలస్సతాన్తఃసభామాగతఃకాపా
 లికందంజవత్ప్రియమ్యయోగింప్రకప్రకల్పవరోపకారపరాయణమహాపా
 పినామయోహతస్య పుత్రస్యప్రాణదానేనమారక్షరక్ష్యత్యాహ- అథ
 కాపాలికోపిరాజా మాతైః పుత్రసేనశివ్యతశివప్రపాదేన స్వకంగృ
 హమేవ్యతి - వరంశ్శశానభూమాబుద్ధిసాగరేణసహ హిమామద్రవ్యాణి
 పేషయేష్యవోచత్ తతోరాజాకాపాలికేన యదుక్తంతత్సర్వంతథాకు
 ర్వితిబుద్ధిసాగరఃప్రేషిణః - తతోరాతాగ్రూభరూపేణభోజోపితత్రనదీ
 పులిసేనీతః-యోగినాభూజోబీషితభిత్రిప్రధాచనమభూత్-తతోగజేంద్రా
 రూఢిపద్మిణిః స్త్రూమమానోభేరీస్సదంగాదిఘోషైర్లగచ్ఛకీర్తుర్వపా
 రామాశ్చరివృతాభోజరాజోరాజభవనమగాత్ - రాజాచతమాలింగ్య
 రోదితిభోజోపిరుదంతంముంజంనివాగ్యలస్తాపీత్ - తతస్సంతుష్టోరాజా
 జనీంహననేతస్త్రిణవేశయిత్వా ఛందాసురాభ్యాంచ భూమయిత్వా
 తస్తైరాజ్యందదౌ । నిజపుత్రేభ్యఃప్రత్యేకమేతైకంగామందత్వావరమ
 పేమాన్వదంజయంతంభోజనికాశేనవేశయామాన - తతఃపరలోకపరి
 త్యాగపరోముంజోపిఃజవప్తరాజ్ఞీభిస్సహతపోనసభామింగత్వావరంతప
 స్తైపి-తతోభోజభూపాలశ్చదేవబ్రాహ్మణప్రసాదాద్రాజ్యంపాలయా
 మాన॥ఇతిభోజరాజస్యరాజ్యప్రాప్తిప్రబంధః॥గ॥తతోముంజేతపోవనం
 యాతేబుద్ధిసాగరంముఖ్యామాశ్లోపధాయస్యరాజ్యంబుభుజే భోజరా
 జభూపతిః-ఎవమగిక్యామతికాలేకదాచిద్రాజ్ఞాకీర్షదాద్యానం గచ్ఛతా
 కోపిధారానగరవాసీపిరోలక్ష్మణః - నచరాజానంవీక్ష్యనేత్రేమీల్యుతగ
 చ్చరాజ్ఞాప్యప్తః-ద్విజ-త్వంహంధృష్త్వాస్మస్తీతినిజచ్ఛసి - విశేషేణ
 లోచనేమీలయసి- తత్రకోహకుతి-విప్రసహ- దేవ- త్వంవైష్ణవోసి
 విప్రాణాంనోపద్రవంకరిష్యసి- తతస్త్యల్పసమేభీతిః - కింతుకస్త్యచితిగ
 మపినప్రియచ్ఛసి-తేనతవదాక్షిణ్యమపినాస్తిఅతస్త్రేకిమాశీర్వచసాఃకించ
 ప్రాతరేవకృపణముఖావలోకనాత్పరత్రాపిలాభవోనిస్సాన్యత్ ఇతిలోకో
 క్త్యాలోచనేమీలితే ॥ అపిచః * ॥ ప్రసాదోన్యలోయస్యకోవశ్చాపి

కరభకాకానతం రాజానమిచ్చ ద్విప్రజాఃపండునివస్త్రియః ॥ అప్రగల్భస్య
 యావిద్యాకృపణస్యచయథ్థనం । యచ్చబాహుబలంభీరోర్వ్యగ్ధమేతత్త్రి
 యంభువి॥ దేవమత్పితావృద్ధః కాశీంప్రతిగచ్ఛకామయాశిత్రాంపుష్టః- తా
 తమయాకింతరావ్యనితి-పిత్రాచేత్తమభ్యధాయ॥*॥ యదితవహ్యగణం
 విద్యన్యశ్చేప్రేప్సేషిమాన్తసేవిత్తాః । సచివజితంవిద్యజితంయవశజితం
 మైవరాజానం॥ పాతకానాంనమస్తానాంద్వేషరేతాతపాతకేపిశంకుశ్చ
 చివోరాజాద్వితీయంచనదాశ్రయః॥ అవివేకమితర్హ్యపరిఃమంత్రిమగుణ
 విశ్మయశక్తిగ్రీహః । యత్రభాగ్యప్రబలాస్తత్రతత్తంసజ్జనావసరః ॥ రాజా
 నంపత్తహివోపసేవ్యఃసేవ్యునాశ్రయః- భవత్యాజీవనంతస్సాగ్ధలంకా
 లాంతరాదపి అదాతుద్దాక్షిణ్యంనహిభవతి- దేవపురాకర్ణదళిచిదివిక్ర
 మప్రముఖః ప్రియతమోయథాచరలోకమలంకుర్వాణః నిజదానసము
 ద్భూతవిద్యవనగుణైర్నివసన్ద్రియహీనంబలే- తథాకిమచరేరాజానః॥ *॥
 దేహిబాధంకారత్వానయశోరీత్యుచపాతవత్ । నరకపతితకాయోపియ
 శంకాయుజితం॥పంపి తేమైవమూర్ధేచబలవత్సవిషద్యతే॥చుశ్చరేచదత్తే
 చన్యాయోస్సన్వత్రసుల్కతా॥నిమేషమాత్రమపి తేవయోగచ్ఛన్నశిష్టతి- త
 స్సాదేహిపన్వశ్యేషుకీప్తిమేకాముపాశ్చయేత్ ॥ జీవితంతదవీజీవితమధ్య
 గచ్ఛతేసుకృతఫలితేచుపుంసాం । జ్ఞానప్రమకౌటలజ్ఞాత్యాగభాగర
 హితంవిభలంయత్ ॥ రాజాపితేనవాశ్యేపియువ్యపూరస్సాతత్తవర
 త్రప్తానీనిశ్చవలోచనాభ్యాంహస్తాత్కూలముమోచ- పూహదద్విజం
 విద్రువరిశ్యణుః॥జ్ఞోమలభాఃపుగుమాలోతేనతతప్రియవాదినః । అప్రియ
 స్యవభక్త్యన్యకాశోత్రాచమర్దభః॥మనీషిణస్తద్వివతేహితైమిశోహితై
 మిణస్తద్వివతేమనీషిణః । నుహ్యచ్చవిద్యాగవిదుర్భోవృణాంయథౌషధం
 స్సానుహితంచదుర్దళం ॥ ఇతివిహారేలక్ష్యంవత్సాద్వికశిం తేనామే
 త్యాహ-విప్రఃసన్వనామభూమావిభగోవిద్యధివి- రాజానానయిత్యావిప్ర
 ప్రత్యహంరాజభద్రనయాగప్రకృంసతేకిన్ప్రిన్ప్రిషేషః-విద్యాంసంకవయత్స
 కౌణికాశ్మభూమానేతవ్యాః- తోవిద్యాకానమఃఖభాగస్తునివసనకారం
 పరిపాలయత్యాహ- ఏవంగచ్ఛక్కుకలిపఃగదివసేషుకాజావిద్యుప్రియః
 దానవిత్తైర్విరథతిప్రధానగాతే- తతోరాజానంవిద్యక్షవఃకివయోనానా
 దిశ్యోనయాగతాః- ఏవంవిత్తాదవ్యయంచ రహ్మణంరాజానంప్రతికదా
 చిన్దుభ్యామాశ్యేషేత్తమభ్యధాయ- దేవరాజానఃకోశబలావవిజయన్

నాశ్యోక్తోనబయోచరమాతంగాయస్యకప్యస్తీమేదినీ । కోకోయన్యస
దుర్ధష్టచర్మంయన్యసచర్మయః॥ దేవలోకంపశ్య॥శ్లో॥ ప్రియాధనవతా
మేవభసేత్పప్లాగరీయనీ॥ పశ్యకోటిద్వయాసక్తంలత్రాయప్రవణంధనః॥ ఇ
తి-రాజాచతమాహ - దానోపభోగవంధ్యాయాసుహృద్భిర్యాభుజ్య
తే॥ పుంసాంసమాహితాలక్ష్మీరలక్ష్మీక్రమకోదవేత్ ॥ ఇత్యక్త్వా రాజాతిం
మంత్రణంనిజపదాన్దూరీకృత్యతప్తదేన్యంబదేశ-ఆహవతం॥ శ్లో॥ లక్షంమ
హాకపేరైయంతదర్శం విబుధస్యచ - దేయంగామైకమర్థస్యతప్యప్యర్థం
తదర్థినః । యశ్చమేఅమాత్యానిషువితరణనిషేధమనాః సహస్రవ్యః- ఉ
క్తంచ॥ శ్లో॥ యద్దదాతియదశ్చాతితదేవధనిసాంధనం । అన్యేమృతస్యక్రీడ
నిదారైరపిధనైరపి॥ ప్రియఃప్రజానాం దాతైవనపునర్ద్రవిణేశ్వరః॥ ఆగచ్ఛ
నా-శ్చ్యుతేలోతైర్వాతిహీనతువారిః । సంగ్రహైకవరప్రియఃసము
ద్రోపిరపాతతే॥ దాతారంజలదంపశ్యగర్జన్తంభువనోపరి । ఏవంవితరణ
శాలినంభోజరాజం శుగ్రీవాకశ్చిత్రలింగదేశీయః కవిరుపేన్యమాసమా
త్రంతస్థానవక్షోణీం ప్రదర్శనంభవతిఆహారార్థంపాశేయమపినాస్తి - త
తఃకదాదిదాద్రామృగయాభిలాషీబహిర్విగతః - పకవిర్భవస్త్వైరాజా
సమాహ॥ శ్లో॥ దృష్టేప్రీభోజర్థజేంద్రేగళంత్రీణితన్మృతాత్ । శత్రోశ్చ
స్త్రుంకవేఃకప్తంబీబింధోమృగీశ్చ॥ రాజాలక్షండకా । తతస్తస్మిన్స్వ
గయారసికేరాజనికశ్చసపుభిస్తపుతోగయతి- తేనగీతమాధుర్యేణతుష్టో
రాజాతస్మైపుభిస్తపుత్రాయపజ్జలక్షండకా- తదాకవిఃగదాసమతున్మ
తంకిరాతిహీతంచచ్చస్తావసరేంస్త్రీపాణికమస్త్యసంకజమిషేణరాజానం
వదతి॥ ఏతేగుణాఃపంకజసంతోషనతేప్రకాశమాయా నియల్లక్ష్మీవనతేస్త
వమధుపైరుభభుజ్యతేకోశః॥ భోజస్తదభిప్రాయంజ్ఞాత్వాపునర్లక్షమేకం
దకా-తతోరాజాబాహ్మణమాహ॥ శ్లో॥ ప్రభుభిః పూజ్యతేవిప్రకలైవనకు
లీనతా॥ కలావాన్యాన్యతేమూర్ధ్నిసత్సుదేవేషుశమ్భునా॥ ఏవంవదతిభా
జేకుతోపివంచమాః కవయస్సమాగతాః- తాస్త్యైర్వా రాజావిలక్షణభవా
సీత్-అద్యైవమయావతావద్విత్తందత్తమిత- తతఃకవిస్తమభిప్రాయంజ్ఞా
త్వాన్యవంపర్మమిషేణపునోపాహ॥ *॥ కింతుస్పృశిస్తైవానవసౌరభసా
రాయహినిజమధునే । యన్యశతపత్రతేద్యప్రతిపత్రమ్మృగ్యతేభిమరైః ।
తతఃప్రభుంప్రసన్నునదనమవలోక్యప్రకాశేనప్రాహ॥ *॥ సదాతుంనోపభో
క్తుంచశకోతికృపణశ్శీయం॥ కింతుస్పృశతిహస్తేననపుంసకభవస్త్రీయం

యాచితోయఃప్రహృష్యేతదత్వాచగ్రీతిమాభవేత్ - తందృష్ట్వాప్యవహ
 శ్చుత్వావరస్వగణమవాపుయాత్ - తతస్తుష్టారాజాపునరపికళింగదేశ
 వాసికవయలక్షుండదౌ-తతఃపూర్వకవిఃపురస్థితాకవలహవీధ్యాగదృష్ట్వా
 హ- హేకవయోగ్రమహాసరస్వేతుభూమావాసీరాజాయదాభవనంగమి
 వ్యతితదాకిమపిబూతేతయేచసర్వేషహఃవయోపిసర్వంరాజ్ఞః ప్రథమ
 జేష్ఠితంజ్ఞాత్వావర్తస్తతేతేష్వేకస్సరోమిషేణ్యసంపాహః*||ఆగతా
 నామపూర్ణానాంపూర్ణానామప్యగచ్ఛతాం| యదభ్యఃససంఘట్టోఘటా
 నాంతస్సరోవరమితి|| తస్యరాజాలక్షుండదౌ- తతోగోవిందపండితస్తానూ వీ
 థ్యాస్తృప్త్యాచకోపితస్యోపాధిపాః| యంజ్ఞాత్వాద్వితీయః కవిరాహః||
 *||కస్యశృపంనాక్షిపసిసపిబతిసకస్తవపయఃప్రవిశ్యేన్ద్ర| యదసన్యాగణ
 సరోవరసక్రోనక్రోధమధివసతిచపరం|| రాజాతస్త్వైలక్షుద్వయందౌ- తం
 చగోవిందపండిసం వ్యాపారవదాద్ధూరీకృత్యన్వయాపి సభాయామాగస్త
 వ్యంపరంతుకేనాపిదౌష్ట్యంసకతేకవ్యం- ఇత్యుక్త్వాతతస్త్రైభ్యఃప్రత్యేకంల
 క్షుండత్వాన్వసగరమాగతః- తేచయథాయథంగతాః- తతఃకదాచిద్రాజ్ఞా
 ముఖ్యామాత్య ప్రాహ- విప్రోపియోభవేన్నాభిఃసపురాదృహీరస్తుమే-
 కుంభకారోపియోవిద్యాన్మత్ప్రతుపురేషమేతి - అతఃకోపినమూర్ఖోభూ
 థ్ధారానగరే తతఃక్రమేణసభ్యతానిపిదుషాంవరకుచిబాణమయూరరే
 ఘణపారిశంకరకళింగపూరవిసాయకమదనవిద్యా వినోదకోకిలతారేంద్ర
 ప్రముఖాఃసర్వశాస్త్రప్రచక్షణాఃసర్వేసర్వజ్ఞాఃశ్రీభోజరాససభామలంచ
 క్రుః - ఏవంస్థితేకదాచిద్వన్భృందపండితేసింహాసనాసీనేకవిశిరోమణౌ
 కవిత్వప్రియవిప్రప్రియబాంధవేభోజనరేశ్వరే- ద్వారిపాలవిత్ప్రవణమ్య
 వ్యజ్జిజ్ఞపతే - దేవకోపివిద్యాగద్వారిస్తతీతి-అథరాజాప్రవేశయతమితిఆజ్ఞ
 ప్రసోపిదక్షిణేనపాణినాసమున్నతేనవిరాజమానోవిద్రుహాహః*|| రాజ
 న్నభ్యుదయోస్తుశంకరకవేకింవత్రికాయామిదంపద్యం కస్యతతైవభోజన్య
 పతేపావత్యతాంపత్యతే | ఏతాపామరవిందసుందరభృశాంద్యాక్చామ
 రాందోశనామద్వేల్లచ్ఛపజగ్లికంకణదుణ్ణాక్షారక్షణంవార్యతాం || య
 థాయథాభోజయశోవివర్ధతేసితాంత్రిలోకిమవకతుకముద్యతం- తథాత
 థామేహృదయంపిదూయతేప్రియాలకాలీధవళత్వశంకయా|| తతోరాజా
 శంకరపకయేద్వాదశలక్షుండదౌ-సర్వేవిద్వాంసశ్చవిచ్ఛాయవదనాబభూ
 వుః- పరింకోపిరాజభయాన్నావదత్ - రాజాచకార్యవశాద్దహంగతః

తతోపిభూపాలాంసభాంధ్యష్టావిబుధగణస్తంభినిండలహూన్యవతేర
 జ్ఞతా- కిమస్యసేవయావేదశాస్త్రవిచక్షణభ్యఃపాశ్రయకవిభ్యులక్రమ
 దాత్ కిమసేనవితుప్యేనాపి. అసౌచకేవలంగామ్యుకవిశ్వంకరః - కిమస్య
 పాగ్ల్యం- ఇత్యేవంకోలాహలరవేజాతేకశ్చిదభ్యగాత్కనకమణికుం
 డలశాలీదవ్యాం శుకపాగ్విరణా నృపకుమారభవవృగవదవంకకళంకిత
 గాత్రోనవకుసుమసమభ్యర్చితశిరాశ్చందనాంగరాగేణ విలోభయవి
 లాసభవమూర్తిమాన్మవితే ఎతనుమాశ్రితః శృంగారరసస్యస్యందభవస
 ప్పంవోమహేంద్రభవమహీవలయంపాగ్స్తావిద్వాత్- తంభృష్టసావిద్య
 త్పరివత్ భయికాతుఃయోఃపాత్రమాసీత్ - సచసర్వాప్రాణిపత్యపా
 హకుత్రభోజనప్రభృతి-తేతమూచురిదానీమేవసౌధాంతరంగత్యతి- తతో
 సావ్రత్యేకం తేభ్యస్తాంబూలందత్వా గజేంద్రకులగతః మృగేంద్రభ
 వాసీత్- తతస్సుచోపురుషశంకరకవిప్రదాసేనకుపితాతాతాబుధ్యా
 పాగ్హభవంభృశంకరకవయేద్వాదశలయోజితప్రదత్తానీతనమంత్యం-అభి
 ప్రియస్థురాజ్ఞోవైవముగ్ధః- యతఃశంకరపూజనేపాగ్రిరభ్యశంకరకవిస్త్య
 కేవైవలక్ష్మణపూజితః - కింశుశ్చిష్టాతన్నామ్నావిభ్రాజితాసేకాద
 శరుదాగ్శంకరానవరామ్నాత్వా ప్రసృత్యాజ్ఞాత్యాతేషాం ప్రత్యే
 కమేత్రకలక్షంత్సంభృశంకరకవియవీవశంకరమూర్తయేప్రదత్తమివరా
 జ్ఞోభిప్రియభృత-సత్వేపివమశ్కృతాస్తేన- తతఃకోపిరాజపురుషఃతద్వి
 ద్విశ్వవిరూపందాగ్జ్ఞేనివేదయామాన-రాజాచన్యవభిప్రియంసా
 ద్దోద్విదితవస్తంతంమహాశమిషమహాపురుషంమన్యమానఃసఖామభ్యగా
 త్- సచస్వస్తీత్యాహరాజానం- రాజాచతమాల్లింగ్యప్రణవ్యనిజకరకమ
 లైవతత్కరకమలమలంబ్యసౌధాస్తరంగత్వా ప్రోత్తుంగవాత్కడవవిష్టః
 ప్రాహ-విప్రభవన్నామ్నాకాన్యత్తరాణిసౌభాగ్యాంలంబితానికస్యవాదే
 శఃభవద్విరహస్సుజనాకబాధతిత్యతి-తతఃకిన్దిభిరాజ్ఞోహస్తేకాభిదాస
 భిరాజాచాచయిత్వాపాదయోఃపతతి - తతస్తత్రాసినయోఃకాభిదాస
 భోజరాజయోరాసీస్సంధ్యా- రాజాసఖసంధ్యాంవల్లయేశ్యవాదీత్.॥
 వ్యసనభవవిద్యా క్షీయతేపంకజాః గుణిసభవదేశేదైన్యమాయాంతి
 భృంగాః । కుగ్గుపతిరివలోకంపీడయత్పంధకారోదనమివకృపణస్యకృథా
 తామేతిచతుఃపునశ్చరాజానంస్తాతికపిః॥ ఉపచారిః తావ్యోయావ
 దనుత్పన్నసౌహృదాఃపురుషాః ఉన్నన్నసౌహృదానామపచారిః కైతవం

భవతి || దత్తాత్రేయకవిభ్యఃప్రధీప్తకలాపికనకసంపూర్ణాః | దివ్యాంశుకా
వ్యరచనాంక్రమంకీవీనాంచయోవిజానాతి || సుకవెశ్శబ్దసౌభాగ్యంసగ
విర్యేన్ద్రియాసరః - చంద్రానహివిజానాతి సరాందౌహృదసంపదమితి || త
తఃక్రమేణభోజకాళిదానయోఃప్రేతిరజాయత - కఠఃకాళిదానంవేశ్య
లంపటంజ్ఞాత్వాత్మనార్యేద్యేచంచకుః - కఠోపితంస్పృశతి - అథక
దాచిన్సభామధ్యేకాళిదానమాలక్యభోజేనమనసాచింతితం - కథమన్య
ప్రాజ్ఞస్యాపిస్తరపీడావ్రమాదత్తి - సోపితదభిప్రాయంజ్ఞాత్వాప్రాహ ||
* || చేనోభువశ్చౌపలతాప్రసంగేకావాకథామానుషలోకభాజాం | య
ద్దాహశీలస్య పురాంచజేతుఃతథావిధంపారుషవథామాసీత్ || తతస్తు
స్తోభోజరాజఃప్రత్యక్షరలక్ష్యంచదౌ || తతఃకాళిదానఃభోజంప్రేతి || * || మహా
రాజశ్రీమణజగతియశసాతేజఃకళితేజయః పారావారం పరమపురుషో
యంన్యగయతే | కవచీతైలాసంకరివరమభామంకులిశభృతాథానా
థంరాహుకమలభవనోహంసమధునా || సీరక్షిరేగృహీత్వాభిఖగత
తీర్థాతనాళికజన్మాతక్రంధృత్వాతసర్వానటపిటలః క్లింశ్చక్రపాణిము
కుంఠః - సర్వానట్రంగతైలాదహతిః శుపతిః స్థానతేజిగతశ్శక్వా
ప్రాత్యత్కిరీతికాంతఃక్రీడగతిన్సవతేభోజరాజక్షీతండ్రవిద్యద్రాజశిఖా
మతేపలంకుంథాతాన్వదీయంయశః తైలాసంచరీక్ష్యతగ్రలఘుతాం
నిక్షిప్తవాఘ్రూతాః || ఉత్తానంతమపర్యమాసహచరంతమాగ్ని
గంగాజలంతస్యాగ్రేఘనపుంగవంతదుపరిస్ఫారంసుధాదీధితం || స్వగా
ర్హోపాలకుత్ర ప్రజసిసురమునేభూతలేకామధేవో వాత్సస్యానేతుకామ
స్తృణచయమధునామద్ధమద్ధంసతస్యాః | శుభ్రాత్వాశ్రీభోజరాజప్రచురవి
తరణంప్రీడశుషుకప్రసా వ్యభోహిస్యా శ్చియనానస్తవపితదభిశ్చ
ర్మితంసర్వముర్వాన్యంతస్తోరాజాప్రత్యక్షరలక్ష్యంచదౌ - తతఃకదాచిత్
శుశ్రిన్సృతిపారంగతాః కేచిద్రాజానంకవిత్వప్రియంజ్ఞాత్వాక్యచిన్మగ
రాద్భహిఃభువనేశ్వరీప్రసాదేనకవిత్వంకరిష్యామిత్వమవిస్తాః - తేష్యేకే
నపండితంకుశ్యేనెకశ్చరణోపారి - భోజనంచేహిరాజేంద్రేతి - అన్యే
నాపారి - పృథివీసూపనమన్విగమతి-ఉత్తరార్ధంనస్సురతి - తతోదేవతా
భవనంకాళిదానఃప్రణామార్థమగాత్ - తంపీత్యద్విజాడీయః - అస్మాకం
సమగ్రవేదవిదామపిభోజః కమపినాన్వయతి - భవాదృశాంహియథేష్టం
దత్తై - తతోస్తాభిఃకవిత్వవిధాననియాత్రాగతం - చిరంవిచార్యపూర్వా

ర్థనుభవధాయి - ఉత్తరాధ్యంత్యత్వాదేహితోప్రభ్యంకిమపి ప్రయత్నతీ
 త్యక్తాతత్పురస్తాదధామభాణి సవతచ్ఛ్రీత్వా - మాహివంచశరచ్చం
 ప్రచంద్రాధావళందధీత్యాహ - లేచరాజభవనంగత్వాదౌవారికానుచుః-
 వయంకవనంకృత్యాసమాగతాఃరాజానంజయ్యలేతి - లేచకాతుకాత్
 హనంతోగత్వారాజానం ప్రణమ్యప్రాహుః || * || రాజమావనజైదళం
 త్రైకటివిన్యస్తపాణయః-ద్వారితిష్ఠంతిరాజేంద్రభాందపాఃశ్లోకత్రవఇ
 తి || రాజ్ఞాప్రవేశితాస్తే ప్రద్యుష్టరాజసంసదోమిళితా స్సహైవకవిత్వం
 వతంతిస్త - రాజాతచ్ఛ్రీత్వాఉత్తరాధాంకాలిదాసేనకృతమితిజ్ఞాత్వా
 విప్రానాహ - యేనపూర్వార్థంకారితంతస్తుభాత్కవిత్వంకదాచిదపినక
 రణీయం-ఉత్తరాధాస్యకించిద్దీయలేనపూర్వాధాస్యేత్యక్త్యా ప్రత్యక్ష
 రలత్తుండదౌ - లేమచచక్షిణామాదాయగలేషు కాలిదానంపీత్యరాజా
 ప్రాహ - కవేఉత్తరాధాంశ్యయావతితమితి- కవిరాహః||*|| అధరస్యమ
 ధురిమాణంకుచకాతిస్యంద్యశోశ్చతైష్ట్యంచ - కవితాయాంపరిపాకంహ్య
 నుభవరసికోవిజానాతి-రాజాచమకవేసత్యంవదసి || * || అపూర్వోభాతి
 భారత్యాకావ్యాన్పురఫలేరనః- చర్వజేసర్వపామాస్యేస్వాదువిలేచ
 లంకవిః || సంచిత్యసంచిత్యజగత్సమస్తంత్రయః పదాధాఃహృదయం
 ప్రవిష్టాః - ఇత్తోర్వికారామతయఃకవీనాంముద్గాంగనాపాంగతరంగితా
 ని || తతఃకదాచిద్వారపాలకఃప్రణమ్యభోజంప్రాహరాజాద్రవిడదేశా
 త్కోపిలక్ష్మీధరనామా కవిద్వారమధ్యస్తఇతి - రాజాప్రవేశయేత్వా
 హ - ప్రవిష్టమేవసూర్యమివవిభ్రాజమానంచిత్రాదవ్యవిదితవృత్తాంతంప్రే
 త్యరాజావిచారయామాస- ఆహ || * || ఆకారమాత్రవిజ్ఞానసంపాదితమ
 నోరథాః-ధన్యాప్రయేనశృణ్వంతిదీనాఃశ్వావ్యథినాంగిరః || సచాగత్య
 తత్రరాజానంస్వస్తీత్యక్త్యాతదాజ్ఞయోపవిష్టఃప్రాహ - దేవఇయంతేవం
 డితనుండితాసభా-త్యంచపాత్రాద్విష్టురసి - అతికింనామపాండిత్యంమ
 మ-తథాపికించిద్వచ్చి||*|| భోజప్రతాపంతువిధాయథాత్రాశేషునిర
 స్త్రైపరమాణుభిఃకిం - హరేకరేభూత్పవరంబరేచభానుఃపయోధేరుదరే
 కృశానుః||ఇతితత్రస్తేనపరివచ్చునుత్కృతా - రాజాచితస్యప్రత్యక్షరలత్తుం
 దదౌ - పునఃకవిరాహ - దేవమయాసకుటుంబేనాత్రనివాసశయాసమా
 గతం||*|| క్షమీదాతాగుణగాహిపాప్తమీపుణ్యైరలభ్యతే-అనుపాలకుచిర్ద
 క్షఃకవినిద్యాసుదులభః|| ఇతి || తతోరాజాముఖ్యామశ్యంప్రాహ

స్త్రైగృహం దీయతామితి-తతోనిఖలమపినగరంబిలోక్యకమపియూర్థ మమా
 త్యోనాపశ్యత్-యంనిరస్యవిదుషేగృహం దీయతే - తత్రనర్వగ్రభిః
 కస్యచితు-విందస్యగృహంవీత్యకువిందంప్రాహ - కువిందగృహంనిస్సర
 తవగృహంవిద్వానేవ్యతీతి - తతఃకువిందోరాజభవనమాపాద్యరాజానం
 ప్రణయ్యప్రాహ- దేవభవదమాత్యోమాంమూర్థంకృత్వాగృహంనిస్సర
 యతీతి త్వంతుపశ్యమూఖఃపండితోవేతి*||కావ్యంకిరోమినహిచారుత
 రంకరోమియత్నాత్క-రోమియదిచారుతరంకరోమి- భూపాలమాలినహి
 మండితపాదపీతహేసాహసాంకకవయామివయామియామి|| తతోరాజా
 త్వంకారవాదేవదంతంకువిందంప్రాహ*|| లలితాతేపదశంక్తిఃకవితా
 మాధుర్యంచశోభనంపరంతుకవిత్వంవిచార్యవక్తవ్యమితి - తతఃకుపితఃకు
 విందఃప్రాహదేవఅత్రాంతరంభాతికింతునవదామిరాజధర్మఃపుథక్విద్వ
 ధమాదితి-రాజాప్రాహ- అస్తిచేదుత్తరంబూహీతి- దేవకాళిదాసా
 ద్యతెన్యంకవింసమస్యేకోస్తితేసఖాయాం కాళిదాసాద్యతేకవితాతత్వవి
 ద్విద్వా*|| యత్సారస్వతవైభవంగురుక్మపాపియ్యవ్యవహారోద్భవంత
 ల్లభ్యంకవివైవవైవహరతఃపాతప్రతిష్ఠాజుహ - కాసారేదివసంవసన్నపివ
 యఃపూరంవరంపంకిలం కుర్వాణఃకమలాకరస్య లభతేకింసారశంసైరి
 భః || అయంమేవాగ్ధంభావిశదవదవైదగ్యమధురః స్ఫురద్భంభావంభ్యః
 పరహృదికృతాభఃకవివృదికటాత్వామాత్యూదరదధితివేత్రాంతగ
 లిఃకుమారేస్సారః సతుకింపియూనస్సుఖయతీతి || విద్వజ్జనవందితాసీ
 తాప్రాహ*|| విపులహృదయాభియోగేభవ్యలికావ్యేజడోనిమాఖాస్వే
 సిందతికంచుకమేవప్రాయశ్శుచుస్తనీనారీ తతఃకువిందఃప్రాహ* ||
 బాల్యేసుతానాంసురతేంగనానాంస్తుతౌకవీనాంసమరేభటానాం- త్వం
 కారయక్రాహిరఃప్రశస్తాఃకస్త్రైప్రభూమోహతరఃస్ఫురత్త్వం|| తతోరాజా
 పాధుభాకువిందేత్యుక్త్యాతిస్యాతరలక్రందదౌ - మాభ్రాక్షీతిపునఃకువిం
 దంప్రాహ - ఏవంక్రమేణాతిక్రాంతేకియశ్యపికాలేబాణఃపండితవరఃప
 రంరాజ్ఞామాన్యమానోపప్రాక్తనకమతోదారిద్ర్యమనుభవతి- ఏవంస్థి
 తేన్యవతిఃకదాచిదాగ్రతావెకాకిప్రచ్ఛన్నవేదస్వపురేవరక్ బాణ్యహ
 మేత్యాతిష్ఠత్ - తదానీశేభేబాణోదారిద్ర్యాద్వ్యాకులతయాకాంక్షాం
 వక్తి-దేవిరాజాకియద్వారంమమనోరథమపూరయత్ - అద్యాపిపు
 నఃప్రాథితోదదాత్యేవ పరంతునిరంతరప్రాథనారసేమూఖాస్యాపి

జిహ్వజడీభవతీక్ష్మక్త్వా మహూతాఽర్థం మానేనస్థితః పునఃసతతి || * || హ
రహరపురహరవసుషక హాలాహలఫల్లు మూచనాచనసోః | ఏతైవతవరస
జ్ఞాతమభయరసతారతమ్యజ్ఞా || దేవీ || దారిద్ర్యస్యవరామూర్తియాఽ
చ్చానద్రవిణపుష్పః | అపికాపీనవాక్ శంఖుప్రధాపివరమేశ్వరః | సేవాను
భానాంవ్యసనంభనానాంయాచ్ఛాగుణానాంకున్యవఃప్రజానాం | ప్రణవ
శీలశ్చమరికులానాంమూలావభూతః కిరినికుతాః | తత్సత్యపిదారిద్ర్య
రాజ్ఞోవక్తుంమయాస్యయమశక్యం || * || గచ్ఛత్కథణమపిబలదోవల్లభతా
మేతనర్వలోకస్య | సత్యప్రసారితకరః కరోమిసూర్యోపిసంతాపం | కిం ద-
దేవీవైశ్నవేవావసరేప్రాప్తాః క్షుధార్తాః పశ్యాన్యాంతీతతదేవమేహృద
యంభునోతి-దారిద్ర్యేనలసంతాపః శాంతస్సంతోషపారిణా | యాదకా
శావిభూతాంతదాహాః కేవలశ్యామ్యతే | రాజావైతల్సర్వంపుత్యా
వేదానీంకిమపిదాతుమశక్యం ప్రాతలేవదాణంపూణామనోరథం కిరి
మ్యామీతిషామగ్నితః గాజా || * || కృతోయైర్నుచవాగ్నీచవ్యచనీగంనయైవ
దంయైరాత్మనదృశోనాగ్నీకింతైః కావ్యైబాత్మైర్ధనైః | ఎవంపురేవరిభృను
మాతేరాజువత్సానిచోరద్వయంగచ్ఛతి | తయోరేకః ప్రాహశకుంతః
శుభ్రస్ఫారాంభకారవిలతేపిదగత్యంజనవశాత్ సర్వంసరమాణుప్రాయ
మపివమసర్వప్రవశ్యామివరంను సంభారగృహతః సకజాతమపి నమేషు
భాయేతి - ద్వితీయోమరాళనామాచోరజహ - అహృతంసంభారగృహ
తేగ్రనకజాతమపి హితమనికస్తాభైతోరుచ్యతేతితతః || శకుంతః ప్రాహ-
స్వతోనగరరక్షకాః పరిభ్రామంతీసర్వోపిజాగరివ్యత్యేషాంభేరిపటహాదీ
నాంనినాదేనతస్మాదాహృతంవిభజ్యస్వస్వభాగగతంభనమూదాయశీఘ్ర
మేవగంతన్యమితి || మరాళః ప్రాహ | సఖత్వమననోటిద్యయసరిమిత
మనికనకజాతేనకీంకరివ్యసీతి - శకుంతః - ఎనర్థనంకస్తైచిద్విజన్తసేదా
స్యామియథాయంవేదవేదాంగపారగోఅస్యంనప్రాప్తవామి || మరాళః
శుభ్రవామి || * || దశతోయద్యమానస్యరతతిపులకోభవేతి - అత్తనశ్వపరే
మాందగత్యానంపాదుమాప్ర్యతం || మరాళః - అనినదానేనతవకథంపుక్త్య
భూంభవివ్యతీతి అస్మాకంపిగృప్తైతామహూయంభనాః యచ్చోర్వ
పితృమానీయతేషుమరాళః || * || శిరశ్చేదనమంగికృత్యాజితంత్రవ్యంభుల
మపికథంబీయతేశకుంతః || * || మూఘోఽనహిదదాత్మగ్ధంనరోదారిద్ర్య
శంకయా | ప్రాజ్ఞప్రవిభరత్యథాంనరోదారిద్ర్యశంకయా || కించిద్యేవమ

మంపాత్రంకించిత్వాత్రంతపోమయం । పాత్రాణాముత్తమంపాత్రం
 కూదాన్మంయస్యనోదరే ॥ శకుంతః ॥ అనేనవితైనకింకరివ్యతిభవాః
 మరాళః - సఖకాశీనాసికోపిప్రవటురతాగ్రాత్ - తేనాన్మత్పితుఃపురః
 కాశీవాసఫలంఘ్నావనితం - తతోప్రతాతః బాల్యాదారభ్యచార్థంకు
 ర్వాణోదైవవశాత్ స్వపాపాన్నివృత్తోవైరాగ్యాత్సకుటుంబః కాశీమే
 వ్యతి-తదభావమిదంద్రవిణజాతం - శకుంతః - మహద్భాగ్యంతపితుఃత
 థాహి ॥ *॥ వాగాణిసీపురీవాసవాసనావాసితాత్తనా । కింతునాసమ
 తాయాతివరాకఃపాకశాసనః ॥ ఊషరంకర్మసస్యానాంక్షేత్రంవారా
 ణసీపురీ । యత్రసంలభ్యతేమోక్షఃసమంచండావండ్రితైః ॥ మరణంమం
 గళంయత్రవిభూతిశ్చవిభూషణం । కాపీసంయత్రకాశేయం సాకాశీకేన
 మీయతే ॥ ఎవముభయోః సంవాదంశుగ్రీత్యరాజాతుతోవలచింతయ
 చ్చ-మనసికర్మణాంగతిస్సర్వదైవవిచిత్రా- ఉభయారపిపవిత్రావతింత
 తతోరాజావిస్మయభవనాంతరేపితృపుత్రావశశ్యత్ - తత్రపితాపుత్రం
 పాహ - ఇదానీంవరిజ్ఞాతశాస్త్రతతోపిస్వపతిః కావ్యజ్యేషకిమపిసప్ర
 యచ్ఛతి ॥ కింతు ॥ *॥ అధినికవయతికవయతివరతివరతిస్తవోన్ముఖ
 స్తాతి । వశ్నద్వామీత్యుక్తేమానిన్యష్టిఃకమీలయతి ॥ రాజాప్యేతచ్ఛు
 త్వాతత్సమీపం ప్రాప్యమైవంవదేతి స్వగతాత్సర్వాభరణాన్యత్రార్వ
 దత్వాతస్మైతతోగృహమాపాగ్యకాలాంతరేసఖాముపవిష్టః కాళిదాసం
 పాహ - సఖే! ॥ కవీనాంమానసంనామితరతివ్రతిభాంభసా ॥ తతఃక
 విరాహాయత్వోతేనవయాంసీవభువనానిచతుర్దశ ॥ తతోరాజావ్రత్య
 త్వరంముక్తాఫలలక్షందౌ - తతఃవ్రవిశేతిద్వారపాలః - దేవకోపికాపీనా
 వశేపోవిద్వాద్ద్వారతిష్ఠతీతిరాజావ్రవేశయ ॥ తతఃవ్రవేశితః ॥ కవిరా
 గత్యస్యస్తీత్యుక్తాసుక్తివోపవిష్టఃపాహ ॥ *॥ ఇహనివసతిమేరుశ్శేఖ
 రోభూధరాణామిహహినిహితభారాప్సగరాస్సప్తవైవ । ఇదమతుల్య
 సంతంభూతలంఘరిమూతోద్భవధరణసమభాం స్థానమస్తద్విధానాం ॥
 రాజా-మహాకవేకింతేనామ- అభిధర్మకవిః - నామగ్రహణంనోచితం
 పండితానాంతథాపివదామోయదిజానాసి ॥ *॥ గహీస్తనంధయాబుద్ధి
 గణంభీరం గామాతేవచః । తలంతోయ కథద్రోణం యస్మిన్సైన
 వైణవీదేవాకణయ ॥ శ్లో॥ చ్యుతామిందోలేఖాంరతికలమాభగ్నంచ
 వలయంసమంచక్రీకృగ్యప్రహసితముఖైలతనయా । అవోచ్యంపశ్యేత్య

వతు గిరిశస్సాచగిరిజానవక్రీడాచంద్రోదశనకిరణాపూరితశనుః । కా
 లిదానః॥ సఖత్రీడాచంద్రచిరాద్భ్రష్టాపి- కథమీదృశీతేదశామంజలేమం
 జలేవిరాజశ్యపిరాజనిబహుధనవతి - క్రీడాచంద్రః ॥ * ॥ ధనివోష్ఠదాన
 విభవాగణ్యం తేధురిమహాదరిద్రాణాం । వాంతయతఃపిపాపామతస్స
 ముద్ధోపిచరురేవ ॥ కించ ॥ ఉపభోగకాలరాణాం పురుషాణామర్థసంచ
 యపరాణాం । కన్యామణిరివసదనేతివత్సర్థపరస్యాథే ॥ సువణామణి
 కేయూరాడంబరైరన్యథాభృతఃకలయైఃపదంభోజస్తేషామాప్నోతిపా
 రవత్ ॥ సుధామయానీవసుధాంగళంశివిదగ్ధసంయోజనమంతరేణ । కా
 వ్యానిరిర్వాజయనోహరాణివారాంగసానామివయావనాని ॥ జ్ఞాన్లు
 లేజానునామాపిరాజ్ఞఃకవిజాంవిసా । కవేస్తవ్యస్థితీకేణనకిణిఃస్ఫు
 రతిక్షితౌ ॥ మయూః ॥ లేవంద్యాస్తైమహత్సాస్తైహంలాకేస్థిరంయ
 శః । యైర్బలధానకావ్యానియేచకావ్యేప్రకీర్తితాః ॥ వరకుచిః ॥ వదన్య
 క్తీవ్యక్తీకృతసహృదయాబంధులితే కపీనాం మాగేష్టికస్ఫురతిబుధ
 మాత్రవృషికా । నచక్రీడాలేశవ్యసని పిశునోయంకులవధాకటాక్షా
 నాంపంథాః సఖలుగణికానామవిషయః ॥ రాజాక్రీడాచంద్రాయవింశ
 తిగజేంద్రాగ్రాసువంచకంనదదా-తతోరాజానంకవిస్తౌతి ॥ * ॥ కంక
 ణంనయనద్వంద్వేతిలకంకరపల్లవే । అమూఢావణమైచిత్ర్యంభోజప్ర
 త్యక్షియోపితాంతుస్తోరాజాపునరక్షరలతుందనా॥తతికదాచిత్కోపి
 జరాజీణసర్వాంగసంగిఃపండితోరామేశ్వరనామానభావభ్యుగాత్ -
 సచాహ॥*॥పంచాననస్థసుకవేగజమాంపైస్త్వగశ్రీయా । పారణాజా
 యతేక్వాపిసర్వత్రై వోపవాసినః ॥ వాహానాంపండితానాంచపరేషా
 మపరోజనఃకపింద్రాణాంగజేంద్రాణాంగాహాన్సృపతివరః ॥ ఏవంహి
 సువదైఃపట్టచేతైశ్చశోభాస్యాద్వారయోపితాం - పరాక్రమేణదానే
 నరంజంతేరాజనిందనాః - ఇత్యాకీర్త్యరాజారామేశ్వరపండితాయన
 ర్వాధరణాన్యక్తీర్వృత్తవ్యయంప్రాయచ్చుతే స్తౌతికపిః ॥ * ॥ భోజత్వ
 స్త్రితాకాంతాయాః సభాఫాలస్థితంహత్ । కస్తూరీతిలకంరాజాను
 నాకరవిరాజతే - బుభాగేనసుణాకబూరియాత్ సాధువేత్తియతఃస్వ
 యం-మూఢాగేపిచనబూరియాత్ బుధఃపోక్తానవేత్తిసః ॥ లేనచను
 త్యాతాస్సర్వే - రామేశ్వరకపిః॥ * ॥ ఖ్యాతింగమయతిసుజనమ్నకవివి
 దధాతికేవలంకావ్యం । పుష్టాతికమలమంభోలత్యైతురవినియోజయ

తిలతప్తప్రసాదాద్రత్యక్షరంబక్షందా - రాజేంద్రంకవిప్రాసా || * ||
 కవిశ్వుం నకుణ్ణా త్యేవకృవణః కీర్తివర్జితః | నపుంసకః కింకురు లేపురస్థిత
 మ్మగ్నిదృశా || సీతాప్రాసా || హతాదైవేనకవయోవరాకాన్తగజాలపి
 శోభానజాయతేయేషాం మండలేంద్రస్వహంపిసా || కాలిదాసః || అనా
 తృమానసంకాపినస్పృశంతికవేగిణరః | యః ఖయైవాతిశ్యస్తస్యపిలాపా
 స్తరుణీకృతాః || రాజావ్రతపండితంబక్షంద త్తవాక - తతఃకదాచిదా
 జానమస్తానపికవిమండలాదధికం కాలిదాససవలోక్య అయాంతంవరం
 వేశ్యాలోలత్యేనచేతసిఖదలవంచకే | తదాసీతావిశ్వస్పృంజవందితా
 తదభిప్రాయజ్ఞాత్వాప్రాసా - దేవ || * || దోషమపిగుణవతిజనేదృష్ట్యా
 గుణరాగిణీనభద్యంతే | ప్రీత్యైవశశేషజతంసశ్యచిలోకికళంకమపి ||
 తుష్టోరాజాసీతామైలక్షందజౌ - తథాపికాలిదాసంయథాపూర్వంసమా
 నయితేయదా - తదానచకాలిదాసోరాజ్ఞోభిప్రాయం విదిత్వాత్మలామి
 షేషప్రాసా || * || పాశ్యప్రమాణపనవీంకోనామాస్తేతులేవలేవస్తైనయ
 సిగరిత్యమధస్తాత్తదితరముత్తైస్తరాంకురుషే | పునరాహ - యస్యాస్తిస
 ర్వత్రగతిస్సకస్తాత్స్వదేశరాగేహియాతభేదం | తాతస్యకూపోయమితి
 బువాణాః డ్రూరంజలంకేపురుషాః పిబంతి || తతోరాజ్ఞాకృతామజ్ఞాంమ
 నసివిదిత్వాకాలిదాసోమర్తనాః సజవేత్సయయా || * || అపజ్ఞాస్ఫుటితం
 ప్రేమసమీకర్తుంక ఈశ్వరః | సంధింసయాతిస్ఫుటితంలాట్రాలేపిసమా
 క్తీకం || తతోరాజాపిభిన్నస్థితః - తతోలీలావతిభిన్నదృష్ట్యా రాజానం
 విషాదకారణమపృశ్యత్ - రాజాచరమానసర్వంత్యైప్రాసా - సాచ
 రాజముఖేనకాలిదాసావజ్ఞాంజ్ఞాత్వాపునఃప్రాసా దేవప్రాసానాథసర్వ
 జ్ఞోసి || * || స్నేహూహివరపఘటితోనవరంసంజాతవిఘటితస్తేహః
 హృతనయనోహివిషాదినఃపాదీభవతిసఖుజాన్యంధః || పరంతుకాలిదా
 సఃకోపిభారత్యాః పునరావతారిః - తస్సర్వభావేనసమ్మానయేనంవిద్య
 ద్భ్యోఃపశ్య || * || దోషాకరోపిఘటిలోపికళంకితోపిమిత్రావసానసమ
 యేవిహితోచ్యయోపిచంద్రస్తథాపిహరవల్లభతాముపైతిదైవాశ్రితేషు
 గుణదోషవిచారణాస్యాత్ || రాజాపిప్రియేనర్వమేతత్సత్యమేవేత్యంగీ
 కృత్యశ్చకాలిదాసంప్రాతరేవసంతోషయిష్యామిశ్యోచత్ - అశ్యేన్యా
 రాజాదంతథావనాదివిధివిధాయగర్వత్రితనత్యకృత్యస్సభాంప్రాస-పం
 డితాఃకవయశ్చగాయకాఅశ్వేవ్రకృతయశ్చసర్వేనమాజన్తుః - కాలిదా

నమేకమనాగతంవీత్యరాజాస్యసేవకమేకం తదాకారణాయవేశ్యాగృ
హంప్రేషయామాస- సవగత్వాకాళిదాసంసత్వాప్రాహకవీంద్రత్వా
మాకారయతిభోజనరేంద్రఇతి - తతఃకవిర్యచింతయత్ - గతేహిస్స
పేణావమానతోమామద్యప్రాతరేవాకారణేకింకారణమితి*॥ యంయం
స్మయోనురాగేణసంమానయతిసంసది - తస్యతస్యేత్సారణాయయతంతే
రాజవల్లభాః॥ కింతువిశేషాదాజ్ఞాఅస్యహంమాన్యమానేమయిమాయా
వినోమత్సారాదైవరంబోధయంతి॥ *॥ అవివేకమతిర్నృపతిర్నంత్రిమగు
ణవత్సవక్రితగ్రీవః- యత్రఖిలాశ్చప్రబలాప్రత్రకధంసజ్జనావసరః ॥ ఇతి
విచారయన్సభామాగచ్ఛత్ - తతోదూరేనమాయాంతంవీత్యపానంద
మాసనాదుత్తాయసుకవేమద్భియతమాద్యకథంవిలంబఃక్రియతఇతిభావ
మాణః వంచవట్టదానిసమ్మఖోగచ్ఛతి - తతోనిఖిలాపిసభాస్వాసనాదు
త్థితా- సర్వేసభాసదశ్చవమత్యుతాః - వైరిణశ్చాస్యవిచ్ఛాయవదనా
బధూవుః-తతోరాజానిజకరకమలేన అన్యకరకమలమవలంబ్యస్వాసనదే
శంప్రాప్యతంచసంహసనేఉపవేశ్యస్యయంచతదాజ్ఞయాతత్రైవివోవి
ప్రః - తతోరాజ్ఞఃసింహాననాయథేకాళిదాసేబాణకవిదక్షిణంబాహు
ముద్భృత్యప్రాహ*॥ భోజకథావిద్భుద్వ్రోవాకాళిదాసస్యమాననాత్
విబుధేషుకృతోరాజామేనదోషాకరోవ్యసా ॥ తతోస్యవిశేషేణవిద్యద్భి
స్సహవైరానలఃప్రదీప్రః - తతఃత్రైద్భుద్భిమద్భిఃమంత్రియత్వాసర్వైర
పివిద్యద్భిః భోజస్యతాంబూలవాహినీదాసీధనకనకాదినాసమ్మానతా-
తేవతాంప్రత్యుపాయమామః - సుధగేఅస్తతీగ్రతిమసాకాళిదాసోగ
ళయతి- అప్తామకోపినైతేనకథాసామ్యంప్రవహతే - వత్సేయధైర్యంరా
జాదేశాంతరంనిస్సారయతితథాభవత్యాకతావ్యమితి-దాసీప్రాహ- భ
వద్భ్యోహారంప్రాప్య మయాయుష్కతార్కర్యంక్రియతే తన్నమప్రథమం
హోదాతవ్యఇతి-తతస్సాతాంబూలవాహినీతైదాత్తంహారమాదాయ
వ్యచింతయత్ - తథాహి॥బుధైరసాధ్యంకింవాప్తి - తతస్సమతిక్రామత్సు
కతివయవాసరేషు దైవాదేశాకినిప్రసుప్తే రాజనివరణసంవాహనాసే
వామస్యవిధాయతత్రైవకపటేనసతేగ్రమీల్యసుప్తా - తతశ్చరణచలనేన
సారాజానమీవజ్ఞాగరుకంసమ్యజ్ఞాత్వాప్రాహ॥ సఖమదనమాలినదు
రాత్మాకాళిదాసః దాసీవేషేణఅంతఃపురంప్రాప్యలీలాదేవ్యాసహరమ
తఇతి - రాజాతచ్చుత్వాఉత్థాయప్రాహ - తరంగవతికింకాగర్వీతి -

సూర్యద్రావిడ్యకులేనశ్వణాతి - రాజాచరప్రాయపథ్యనింశ్చిత్వాప
 చింతయత్ - ఇయంతరంగవతీనిద్రాయాంస్వప్నవిశంగతావాసనావశా
 ద్దైవ్యాకుశ్చరితంప్రాహ - సదస్త్రివేషేణాంతఃపురమాగచ్ఛతీత్యేతదపి
 సంభాష్యతే - కోనామస్త్రీచరితంవేదేతితత్త్వేథంవిచార్య రాజావరే
 ద్యః ప్రాతరాత్మనికృత్రిమజ్వరంవిధాయశయానః కాలిదాసందాసీము
 థన ఆనాయ్యతదాగమనానంతరంతయైవలీలాదేవీం చానాయ్యదేవీంప్ర
 త్యవదత్ - ప్రియేఇదానీమేవమయాపథ్యభోక్తవ్యమితి - ఇశ్యుక్తేపాపి
 తథైవేతిపథ్యం గృహీత్వా రాజ్ఞోరజితవాతేదత్త్వా తత్రముగ్ధదాళీంసర్వ
 వేషయత్ - తతఃరాజాపితయోరభిప్రాయంజిజ్ఞాసమాసఃక్షోకార్థంప్రా
 హ । ముగ్ధదాళీగదవ్యాళీకవీంద్రపితృమాకథమిత-తతఃకాలిదాసఃదేవ్యాం
 సమీపవర్తిన్యాచపిఉత్తరార్థంప్రాహ । అంధోవల్లభసంయోగేజాతా
 విగతకంచుకా - దేవీతచ్చుక్త్యాపరిజ్ఞాతాథకాస్యదూపాసరస్వతీవతన
 భాంవిదిత్వా పైరముఖీనునాగినబభూవ-రాజాప్యేతద్వస్త్రావిచారయా
 మాస - ఇయంపురాకాలిదాసేస్సహ్యతిఅనేనవితప్యాంసమీపవర్తిన్యా
 మపీతిశ్చనుభ్యధాయిత్యయంచ పైరముఖీబభూవ - స్త్రీణాంచచిత్తంకోపే
 ద॥*॥అశ్వపుత్రంవాసవగజాతంచస్త్రీణాంచచిత్తంపురుషంచభాగ్యం-అ
 వవణంచాప్యతివవణంచదేవోనజానాతిమఖోమనుష్యః । కింత్యయం
 బ్రాహ్మణః-దారుణాపరాధిత్వేపినహంతవ్యఇతి - విశేషేణసరస్వత్యాః
 పురుషావతారఇతివిచార్యకాలిదాసంప్రాహ - కవేనర్వధాఅప్రదేశేన
 స్థాతన్యంకింబహునోక్తేన ప్రతివాక్యంకిమపినవక్తవ్యం - తతఃకాలిదాసో
 పివేగేనోజ్ఞాయవేశ్యగృహమేత్యతాంప్రత్యాహ- ప్రియేఆనుజ్ఞాందేహి
 మయిభోజికుపితః- స్వదేశేనస్థాతవ్యమిత్యువాచ- అహహ ॥*॥ అఘ
 టితఘటితానిఘటయతి ఘటితఘటితానిదుఘటతికురుతే । విధిరేవతాని
 ఘటయతియానిపుమాన్వైవచింతయతి ॥ కించ॥ కిమపివిద్యద్భృందచేష్టి
 తమేవేతిప్రతిభాతి-తథాహి ॥ * ॥ బహూనామల్పసారాణాంసమవా
 యోదురత్యయః । తృణైర్విధీయతేరజ్జుఃబద్ధంతేలేనదంతినః । తతోవి
 లాసవతీనామవేశ్యాతంప్రాహ ॥ * ॥ తదేవాన్యవరంమిత్రంయత్రనం
 కాగమితద్వయం । దృష్టేసుఖంచదుఃఖంచప్రతిచ్ఛాయేవదవశే । దయ
 తమయివిద్యమానాయాంకింతేరాజ్ఞః- కింవారాజదత్తేనవిత్రైనకార్యంసు
 భేననిశ్చంకంతిత్వముగ్ధహంతఃకుహరఇతి - తతఃకాలిదాసఃతత్రైవసగ్ర

కతివయదిగానిగమయామాస - తతఃకాళిదాసేగృహంధిగఃలే రాజా
 నంబీలాదేవీపాహ - దేవకాళిదాసకవిసాహకంనితాంతం విదతమా
 మైత్రీ తదిదానీమనుచితంకస్తాత్కృతం - యస్యదేశేవ్యవస్థానంధి
 * | ఇత్తోరగాగ్రేమశఃపర్వణియధారసవిశేషః | తద్వస్సజ్జన
 మైత్రీవివరీతానాంతువివరీతా || శోకారాతివరిత్రాణంప్రీతివిసంభభాజ
 నం | కేసరత్నమిదంస్సప్తంమిత్రమిత్యుత్తరద్యయం | రాజాప్యేతిలీదేవీ
 వచనమాకణ్యకపాహ దేవికేనాపిమమేత్యభిధాయ | తత్కాళిదాసో
 దాసీవేషేణతః పురమాసాద్యదేవ్యాసహరమతిథి - వయావైత
 ద్వాపారజిజ్ఞాసయాకపటజ్వరేణాయంభవతిచవిక్షితా - తతఃసమీపవ
 తిగన్యాసపిత్వ య్యుత్తరాధామిథంపాహ - తచ్చాకణ్యకత్వయాపి
 కృతోహసః - తతశ్చసర్వమేతద్దస్యప్య బ్రాహ్మణహననభీయతామయా
 దేశాన్నిస్సారితః-త్వాంచనదాక్షిణ్యేనహన్తితి - తతఃహాసపరాదేవీచ
 మత్కృతాపాహాశ్శంకందేవలహమేవధన్యా- యస్యాత్వంవతిరీదృ
 శఃయత్త్వయాభుక్తశీలాయఃమమహనఃఃధమన్యత్రగచ్ఛతి- యతఃసర్వ
 కామసిభిరపికాంతోషభోగేన్దుర్లభోసి-అహహ- దేవత్వంయదిమాం
 సతీమసతీంవాలకృత్వాగమివ్యసితహ్యహంసర్వధామరివ్యతి- తతో
 రాజాపిప్రియేనత్యంవదసిహిమానయామాస-తప్తంలోహగోళకంకారయా
 మాస-ధమశ్చసజ్యంచతేతతోదేవీస్నాత్వాజపాతివ్రత్యానలేనదేవీవ్య
 మానాసుకుమార గాత్రీసూర్యమవలోక్యపాహ || జగచ్ఛత్రుత్వంసర్వ
 పాత్రీసర్వంవేత్సిన్లోజగత్రిస్వప్నకాలేచనుమప్తాయదిమేపతిః | భాజ
 యేవవరంనాన్యోమచ్చితై భావతోపినతిత్యక్తావతొదివ్యత్రయంచక్రేత
 తశ్చుద్ధాయామంతఃపురేలీలవత్యాంలజ్జానతిశిరాఃసృపతిః వశ్చాత్మాపా
 తురోదేవీక్షణస్వపాపిష్ఠంమాంకింపదామీతికథయామాస-రాజాచతదా
 వ్రభృతిననిద్రాతిసచభుజైఃనకేనచిద్వక్త్రే- కేవలముద్గిగ్మమనాఃస్థిత్యాది
 వాసితంప్రవిలపతి - కింనామమమలజ్జాకిన్నామదాక్షిణ్యంక్వగాంభీర్యం
 హాహాకవేకఃకోటిమకుటమణి కాళిదాస మమమపాహిమహామూ
 ఖానకీమశ్రావ్యం శ్రావితోసిలవాచ్యముక్తోసిహి ప్రనుప్రభవగ్రహగ్రస్త
 ఇవమాయావధ్వుప్రభవపాత - తతఃప్రియాకరకమలసిక్తజలసంజాత
 సంజ్ఞఃకథమపితామేవప్రియాంబీక్యస్వాత్మనిందాపరఃపరమతిష్ఠత్ - త
 తోశానాభహీనేవనిశాదినకరహీనేవదిసశ్రీమియోగినివయోషిత శక్త

రహితేనమధమాన భాతిభోజభూపాలనభారహితాకాళిదాసీన - త
దావ్రభృతినకస్యచిన్మథేకావ్యం నకోపివిసోదమందరంవచోవక్తి - తతో
గతేముకేమచిద్దినేముకదాచిదాగ్రాప్రాణేందుమండలంపశ్యక్ పురశ్చ
లీలాదేవీముఖేందుంవీక్ష్యపాహ|| తుళుగతిఁబలుసరత్తగ్గోసోముహచ
దంసఖువదాయే|| కుత్రచపూజేపిచంద్రమననేత్రవిలాపాఃకదావానో
విలసితంపాతశ్శోభితః- పాతశ్శోభితస్యధాయనభాంపాత్యరాజావిద్వ
ద్వరాస్సాహ - అహలూకవయః ఇయంసమస్యాపూర్యతాంతతఃపత
తి-తుళుగతిఁబలుసరత్తగ్గోసోముహచదంసఖువదాయేపునరాహిత్యం
చేత్సమస్యానపూర్యతేభవద్విఃకృద్దేనస్తాతవ్యమితి - తతోభితాస్తేకవ
యఃప్యాన్యహాణిజన్మః చిరంవిచారితేష్యథేకస్యాపినార్థసంగతిస్సం
రతి-తతస్సర్వైర్విమళిత్యాబాణఃపేషితః - తతస్సభాంపాత్యహరా
జానం దేవనైర్వివిద్వర్చిరహంపేషితః - అష్టావాసరానవధిమఖిధే
హినవమేహ్నిపూరయిష్యంతి తే-నచేద్దేవాన్నిగచ్ఛంతి - రాజాఅస్త్వి
త్యాహ- తతోబాణఃతేహంవిజ్ఞాప్యరాజనందేశంస్వగృహమగాత్ - త
తోష్టాదివపాఃఅతీతాః-అన్తఃపదినరాత్రౌమిలితేషుతేషుకవిషుబాణఃపా
హ- అహలూతారుణ్యమదేనరాజసన్తానమదేనకించిద్విద్యమదేనకాళి
దాసోస్సాగ్రితోభవత్ - సమేధవంతస్సర్వవకనయః- విషమేష్టానేతుస
ఏకవినకవిఃతంనిస్సార్థఇదానీంకింనామమహత్తవమాసీత్ - స్థితేతస్త్వి
కథమియమవస్థాన్తాకం భవేత్ - తన్నిస్సార్జయేబుద్ధిఃకృతాసాభవ
ద్భిరేవఅనుభూయతే || ౧ || సామాన్యవిప్రద్యేషుచకులనాశోభవేత్రిల
ఉమారుపన్య విద్యేషేనాశఃకవికులస్యహి || తతస్సర్వేగాఢంకలహ
యంతేష్టమయూరాదయశ్చతతస్తేసర్వాకలహాన్నవార్యనద్యఃప్రా
హుః అద్యైవావధిఃపూణః- కాళిదాసకుంతలేనకస్యచిత్రాచక్య
మస్తిసమహ్యపూరణే || ౨ || సంగ్రామేముఖతేంద్రాణాంకపీనాంకవి
మండలే | దీప్తివాదీప్తిహానివాముపూర్తైవైవజాయతే|| యదిరో
చతేతతోద్యైవచక్యరాత్రే ప్రమదితచంద్రమసిగూఢమేవగచ్ఛామః |
సంపత్రిసంభారమాదాయ యదినగమ్యతేవ్యోరాజసేవకాలస్యాకల
గ్నిస్సార్జయంతి- తదాదేహమాత్రేణైవాస్సాభిగంతవ్యం - తదవ్యమ
ధ్యరాత్రేగమిష్యామితిసర్వేనశ్చిత్త్యగృహమాగత్య బలీపదావ్యుధేషు
శక్తేషుసంపద్భాగమారోప్యరాత్రౌవేవనిష్కాంతా - తతఃకాళిదా

సః తత్రైవరాత్రావిలాసవతీనదనోద్యానేవసన్ పథిగచ్ఛతాం తేషాం
 నిరంశుత్వా వేశ్యాచేటింపేషితవాన్ - ప్రియవశ్యకవేగఛంతిచ్చా
 మ్నాణాశ్చ - తథస్సాసమేత్యసర్వాసవశ్యత్ - ఉపేత్యవకాలిదాసం
 పాహుః || * || ఎకేనరాజహంసేనయాశోభాసరసోభవత్ | నసాబకసహ
 సేనివరితస్తీరవాసినా || సర్వేచబాణమయూరప్రముఖాఃపలాయంతే
 నాత్రసంశయఇతికాలిదాసఃప్రియవేగేనవాసాంసిభవనాదాసయ - య
 థాపలాయమానానివాగ్రరత్నామి || * || కింపాకుమరక్షణయేనవా
 తాన్కంవాధనం నాథిణజనాయయస్యాత్ | సాకింక్రియాయానహి
 తానుబద్ధాకింజీవితంసాధువిరోధియద్యై || తతస్సకాలిదాసశ్చారవేషంవి
 ధాయశిష్టముద్దుహా - కోశాధాముత్తరంగత్యాతేషామభిముఖమాగ
 త్యసర్వాన్నిరూప్యజయేత్యాశీర్వచనమదీర్య పప్రచ్ఛచారణభాషయా -
 అహూవిద్యావారిధయో భోజనభాయాం సంపాప్రమహత్వాతిశ
 యాః బృహస్పతయశ్చవసంభూయకుశ్రజిగమిషవోభవంతః - కచ్చితుగ్ర
 శలంవోరాజాచకుశలీఅస్మాభిఃకాశీదేశాదాగమ్యతే- భోజనవర్జనాయ
 విత్తస్పృహయాతతః - పరియాసంకుర్వంతస్సర్వేనిహ్రింతాఃతతస్తే
 ముకశ్చిత్తద్గిరమాకణ్డ్యాతంచచారణంమన్యమాః- కుతూహలేనవిశ్చి
 త్పాహ - అహూచారణశృణు- త్వయావశ్యాదపిశోన్యగపవలతో
 హయాఅద్యైవోచ్యతే రాజ్ఞాకిలభ్యోఽద్యుభయః పూరణాయసమస్యో
 క్తా - తత్పురణాశక్తాఃకుపితారాజ్ఞాదేశాంతరేక్వచిజ్జిగమిషవంతేనిశ్చ
 క్రమః- చారణః- రాజ్ఞాకావాసమస్యాపోక్తాతతఃపతతిసవిపశ్చిత్తు
 శ్చణఃఅణుఅణుసరశ్చగ్నోసోనుమాచదంసఖువదాయ-చారణఃఏతత్సాధ్యే
 వనూడాధణంఏతత్పురణంచమండలంవీత్యరాజ్ఞాపాతి- ఏతపోత్తరా
 ధామిదంభవితుమహతి - అణుఇదిబంధయది కహఅణుకిదితంసంపడి
 పదిచదంస-సర్వేసుత్వాచమత్యైతాతతః- చారణస్సర్వాప్రణివత్య
 నిర్వయా - తతస్సర్వేవిచారయంత్య అహూఇయంసాక్షాత్సరస్వతి
 పుంసాపేణసర్వేషాంఅస్మాకం పరిత్యాగాయాగతా - నాయంభవితు
 మహాతిగునున్యః-అద్యాపికిమపి కేనాపినజ్ఞాయతే - తతశ్శీమ్రమేవగృ
 హమాసాద్యతకతేభ్యోభారముత్తాగ్యప్రాతస్సద్యైరపి రాజభవనమా
 గంత్యంనచేచ్ఛార్ణవపనివేదయిష్యతి - తతఃర్ఘడితిగచ్ఛామిఇతియోజ
 యిత్వాతథాచక్రః- తతోరాజసభాంగత్యా రాజాసమాలోక్యస్వస్తీత్యు

త్వవివిధము - తరఃబాణఃప్రాహ - దేవసర్వజ్ఞేనయత్త్వయావత్ప్రతేతది
శ్వరపవవేదకేమీవరాకాడుదరంభరణఃద్విజాః - తథాపుష్పతే తులణ
అణుఅణుసరశ్శశ్యసోముహవదంసఖువదాయ - అణుఇదిబంజరముదికహ
అణుకిదికంపంపడిపదివదంస || తులనామన్యనుసరతిగ్లోస్సముఖవంద
స్యఖిలేవస్యాః | అన్వితవర్ణ్యతేకథమనుకృతిస్తస్యవ్రతీపదివందస్య | రా
జాయథావ్యవసితస్యాఖిప్రాయంవిదిత్వాసర్వధాకాళిదాసః - అశ్వధా
దివసప్రాప్యథానేవివసతి - ఉపాయైశ్వసర్వంసాధ్యం - తతోబాణాయ
రుక్మాణాంపంచదశలత్రాణిప్రాదాత్ - సంతోషమిషేనైవవిద్యద్భ్యం
దంస్వంస్వంసవసంప్రతీప్యేషం - గలేవవిద్యన్తండలేవనైర్ద్యారపాలా
యాదిష్టంరాజ్ఞాయదికేచిద్ద్విజన్తాసతయాస్యంతితదాగృహమధ్యమానే
తవ్యాః - తతస్సర్వమపిచిత్రమాదాయస్వగృహంగలేబాణేకేచిత్పండితా
అహుః అహేలూబాణేనాచితంప్యవధాయ - యదపావపిఅస్తాభిస్సహ
సగరాన్నిహుగ్రింతోపిచర్వమేవధసంగృహీతేవా - సర్వధాభోజస్యబా
ణస్వయావంజ్ఞాపయిష్యాః - యథాకోపినాన్యాయంధత్తైవిద్యత్స - త
తిస్తేరాజానమాస్యావృత్తుః - రాజాతాప్రాహవితస్వయావంజ్ఞాత
దేవభవద్భిర్వధాధాతయూవాచ్యం - తతస్తైశ్వర్యమేనవివేతంతితి -
రాజావిచారితవా - సర్వధాకాళిదాసశ్చరణవేషేణమన్యయాన్తదీ
ణసగరచధ్యాత్తై - తతశ్చాంగరక్షకానాదిదేశ - అహేలూవల్యాగ్యం
తాంతురంగాః తతఃక్రీడోద్యానిప్రయంతే - టహధ్వజరథవత్ - అహేలూ
ఇదానీంరాజాదేవపూజావ్యగ్రబ్రహ్మత్రయః - ఘనరిదానీంక్రీడోద్యానంగ
మివ్యతీతివాక్యకులాస్సర్వేభటాస్సంఘాయవశ్చోద్యాంతి - తతోరాజాతై
ర్విద్యద్భిస్సహజశ్వమారువ్యారాత్రాయత్రచారణప్రసంగస్సమజగత్ప్రప్
దేశంప్రాప్తి - తతోరాజాచరతాంవోరాణాంపదజ్ఞానసపుణానాహూ
యిప్రాహ అనేనవర్తనానాః కోపిరాతేగ్నిగతిఃతస్యవదానలద్యాపి
ద్యక్యంతేతానవశ్యంత్వతి - తతోరాజాప్రతీపండితంలక్షండత్వాతాప్రే
షయిత్వావన్యధవసమగాత్ - లేవపదజ్ఞాకాజాజ్ఞయాసర్వవిశ్వరంతోపి
తిహసవేక్షమాణావిమూఢావసా - తితిశ్చల బహునేనసతిరి - కామ
పిదానీమేకంపసిత్రాణం గృతతీమాదాయచర్మకారవైత్తగచ్ఛంతీం స్మ
ష్టృశుష్టాభిమాన - తితిఃతత్పదత్రాణంతియావర్మకారకేనృప్తంవీ
త్యతైశ్చతస్యాః రాద్ధిషేణాదాయరేణుపూర్ణైపథిముక్త తదేవ పదిం

తస్యేతిజ్ఞాత్వాతాంబదాసీం క్రమేణవేశ్యాభవనంవిశంతంపీత్యతస్యాః
 మందిరంపరితోష్టయాచూసుః- తతశ్చత్రైంశ్చణేనభోజశ్రవణపథవిషయం
 అభిజ్ఞానవారూపాప్రితా - తతోరాజాసపారస్సమాశ్రియదద్ధ్యామే
 జవిలాసవకీభవనమగౌత్ - తతః తచ్చుత్వావిలాసవతీంపాహి కాళి
 దాసః-ప్రియేమత్కృతేకంకష్టంలేవశ్య-విలాసవతీ-సుకవే॥ *॥ ఉపస్తితే
 విష్ణవపవపుంసాంసమస్తభాఃపరిమీయతేతః । అవాతివాయానపిహ
 లరాశేర్నిలేశ్చ కిచ్చేన్నోత్తిభాతిభేదః॥ మిత్రస్సజనబంధూనాంబుధ్యై
 త్రిస్యచాత్మనః। అపర్జితవపామానోజనోబానాతిసారతాం॥ అప్రాథిక
 తాఃసూఖానియథై వాయాంతిదేహినిః । సుఖాఃచతథామన్యైదైన్యను
 త్రాప్తిశ్చవ్యతే॥ మకవేరాజ్ఞాన్వయమనాజ్ఞిగాక్యతేనచసాపిమయాన
 హేదంద-సీబ్బంబంప్రతిప్రహోషపకష్యతి - కాళిదాసః- ప్రియైవైవం
 మస్త్యం- మాంద్యప్రృపికాసీకృతాస్యోభోజాపాదయోఃపరివ్యతీతి-త
 తోవేగ్యగృహంప్రవశ్యభోజఃకాళిదాసంద్యష్టాసనప్రమమాశ్లివ్యపా
 దయోఃపరితి- సరాజావతతవ॥ *॥ గచ్ఛతస్త్రీవతోపపితాతస్సవతో
 పిహ। మాభూత్తనకదాచిన్యైర్వయాపిహిరింకవే । కాళిదాసస్తచ్చు
 త్వాప్రిదావనతాననస్త్రీతీరాజావకాళిదాసముఖమున్నమయ్యాహ. కా
 లిదాసకథావాసదాసవచ్చాలితోయది। రాజమాగేశ్వరజన్మత్రపరేహం
 తత్రకాత్రిహా॥ధన్యాంవిలాససింహస్యేకాళిదాసోయదేతయా॥ నిబద్ధస్వ
 గుణైరేవశకుంతలభవంజరీ॥ వాజానేత్రయోఃహమాశ్శ్రమాజయతి
 కరాభ్యాం కాళిదాసస్య - తతఃతత్ప్రప్తిప్రసన్నరాజావ్యాహ్నే
 భ్యఃప్రత్యేకంశ్చందదౌ-నిజతురగేవకాళిదాసమారోవ్యసవరివారః॥జ
 గృహంయయా- కియత్యపికాలేతికాంతేరాజాకదాచిత్సంధ్యామాలా
 క్యపాహి॥*॥పరివతతివయోధౌవగంగః॥ తతోబాణఃపాహి- సరసిరు
 హామదలేషుమత్తభ్యంగః॥ తతోమహేశ్వరఃకపిః- ఉపవనతరుగోటరేవి
 హంగ॥తతః॥ కాళిదాసఃపాహి- యవతజనేషుశనైశ్శనైరనంగః॥శుష్టో
 రాజాలక్షంలక్షందదౌ- చతుర్థచరణస్థలక్షద్వయందదౌ- కదాచిద్రాజా
 బహిరుద్యావనధ్యేమాగంప్రత్యాగచ్ఛంతంకమపివిప్రందవశ-తస్యక
 రేదమనయంకమండలం పీత్యతంచాతదరిద్రంజ్ఞాత్వామఖశిర్యావి
 రాజమానంచావలోక్యతురంగంతదగ్రేసహాయాహ- పిప్లవమపాత్రం
 కిమథఃపాశోపహసీతి- సదవిప్రేనూనంమఖశోభయామృమాక్త్యాచ

భోజభివిచార్యాహ- దేవదాన్యశిరోమణౌభాజేష్టధ్వంతాసతిలోహ
తామ్రాభావస్సమజని - తేనచనామయంపాత్రంవహామీతి || రాజా ||
భాజేశాసతిలోహతామ్రాభావేకోహేతుఃతదా || విద్రవతతి || అన్యశీ
భాజరాజస్య ద్వయమేవమదర్శభం | శత్రూణాంశృంఖలైర్లోహంతా
మంశాసనపత్రైః || తతస్తుష్టోరాజావ్రత్యక్షరంలక్షందదౌ-కదాచిద్వా
రపాలఃపాహ-ధారేంద్రమారదేనాదాగతఃకశ్చిద్విద్వాద్వాదిత్యత-
తస్యత్వీచగత్పుత్రసత్వీకః- అతఃఅతిపవిత్రంవిశ్వతుః టుంబంద్వారితివృ
తీతి || రాజా || అపెనాగరియసీశారదాప్రపాదవన్దతిః-రిస్త్రిన్నవసరేగ
జేంద్రపాలఆత్మరాజానంప్రణమ్యపాహ - భోజేంద్రసంహృదేశాధీ
శ్వరేణసపాదశతంజేంద్రాఃప్రేషితాఃపోడశమహామణయశ్చ - తతో
బాణఃపాహ || * || స్థితఃకవీనామివకుంజరాణాంస్వనుందిరంవాన్మపమం
దిరంవా | గృహేగృహేకింభవకాజ్యవైలేభవన్తి భూపాలవిభూషితాం
గాః || తతోరాజాగజావలోకనాయబహిరగాత్ - తతస్తంవిద్యతుః టుం
బంవీత్య చోళవండితోరాజ్ఞఃప్రియోహమితగర్వందధార - యన్మయా
రాజభవనమధ్యంగమ్యతే - విద్యతుః టుంబంతుద్వారపాలజ్ఞాపితమపిబ
హిరానై - తదారాజాతచ్చేతసగర్వం విదిత్వాచోళవండితంసౌధాంగ
ణాన్నిసాగ్రితవా - కాశీదేశవాసీకోపితండులదేవనామారాజైస్సస్త్రీ
త్యుక్త్యాశివతే - రాజాచతంప్రచ్ఛ-సుమతేకుత్రనివాసః | వర్తతేయ
ప్రపావాణ్యసూక్తికృతాభిసః - శ్రీమన్నాశవధూపాలస్తతదేశేపా
మ్యహం - శుష్ట్రోగాటాతస్త్రైఃజేంద్రసప్తకందౌ - తతఃకోపిచద్వాదాగ
త్యపాహ- తవనస్సంపదఃపాహ్యైఃతత్తపోపినవిద్యతే - యనత్వంభూ
జకల్పమగ్నిః ద్యుగ్ధోదరమువైవృసః | తస్త్రైరాజాచతగజేంద్రాణదదౌ - త
తఃకశ్చిద్బాహ్మణపుత్రః భుంభారవంతుర్వానోభ్యేతి - తతస్సర్వేసం
భ్రాంతాః - కథంభుంభారవంతురోషీతిరాజ్ఞోస్సృగ్ధోచరమానీతేవృష్టః
సపాహ-దేవశ్చద్రానపాథాథా గారివ్రస్వనిజ్ఞానః | నకోపిహికరా
లంబందత్తమత్రైభదాంశః || తతస్తుష్టోరాజాతస్త్రైఃకంద్రజేంద్రాఃప్రపా
దాత్ - తతఃప్రవిశతివత్సీసహితఃకోపిలోచనోవిద్వాద్వాస్సస్త్రీత్యుక్త్యా
పాహ || * || నిజానపిగజాభూజందదానంప్రేక్ష్యపార్శవీ | గజేంద్ర
వదనంపుత్రంరత్న త్యుక్త్యునుఃపునః || తతోరాజానప్రగజాతస్త్రైదదౌ-
తతోరాజావిశ్వతుః టుంబం తదైవపురతః స్థితంవీత్యబాహ్మణంపా

హ || * || క్రియాసిద్ధిస్సత్త్వైభవతిమహతాన్వోపకరణే || వృద్ధద్విజిప్రా
హ || * || ఘటోజన్యస్థాంఘ్నగపరిజన్తోభూర్జ్వలనంవనెవాసకంధాది
కనుశనమేవంవిభగుః || అగస్త్యః పాథోఽయదశ్యగికరాంభోజమహ
రేక్రియాసిద్ధిస్సత్త్వైభవతిమహతాన్వోపకరణే || తతోరాజాబహుమూ
ల్యసవిమోజశమణీశతస్మైదదౌతతస్తస్మత్సంప్రాహరాజా - అబక్ష్వ
మపివతః || దేవీః రథప్యైకంచక్రింభుజగనమితాస్సప్తతురగానిరాలంబో
మాగ్రఃచరణవికలస్సారథిరపి || రవిర్యాత్యైవాంతంప్రతిదినంపారస్యనభ
సఃక్రియాసిద్ధిస్సత్త్వైభవతిమహతాన్వోపకరణే || రాజాతుప్తస్సప్తదశగ
జానప్తరథాంశ్చృతప్యైదదౌతతోవిప్రపుత్రంప్రాహరాజా - విప్రసు
తస్యవపివతః || విప్రసుతః || * || విజేతవ్యలంకాచరణతరణీయోజులనిశిర్వి
పమఃపాలస్త్యోరణభువి-సహాయాశ్చకపయః || వదాత్త్వన్యోసౌపకలమ
వధీద్రాక్షనకులంక్రియాసిద్ధిస్సత్త్వైభవతిమహతాన్వోపకరణే || తుష్టో
రాజావిప్రమతాయఅప్రావేశగజేంద్రాకప్రాదాత్ || తతస్సుకుమారమ
నోజ్జగఖిలాంగావయమాలంకృతాం - శృంగారరసేవ జాతముత్తమివ
చరితకలతామివలావణ్యగాత్ర యష్టింవిప్రస్మహం పీత్యనూనంభార
త్యాఃకాపీలిలాక్యఃరియమితే చేతసిసమస్కృత్యరాజాప్రాహ - మాత
స్త్వమప్యశిషుంవద - విప్రస్మహ - దేవశృణు || * || ధనుఃపౌష్ఠంహర్వి
షభుకరమయీవంచంద్రశౌంద్యకాంకోణోబాణఃసహృదీపిదాత్మా
హిమకరీ || స్వగుండైకోనంగిఃకలభువనంవ్యాకులయతి - క్రియాసిద్ధి
స్సత్త్వైభవతిమహతాన్వోపకరణే || చమత్కృతోరాజావీలాదేవిభూవ
ణానసర్వాణ్యదాయతప్యైదదౌ - అనన్యుశ్చసమన్తమాత్రికవైదుర్య
ప్రవాళాంశ్చత్రదదౌ-తతఃకదాచిన్యేనన్తనామాకవిఃప్రాహ || * || వస్తా
స్సంహరదీఘతాన్త్ర్యజనజంలేజఃకిరోరంరవే శ్రీమన్వింధ్యగిరే వ్రసీ
రసదయంసన్యస్సమీపేభవ || ఇన్ధంహరవలాద్యనశ్రమవతీందృష్ట్వా నిజ
ప్రేయసింశ్రీమన్శృణుతవద్వచఃపత్రిదినంజన్మ నిమూర్ధంతివ || తస్మిన్నై
వత్రనేకశ్చిత్సువణాకారః ప్రాంతేషువన్యరాగమణిమండితం సువణా
భాజనమాదాయరాజ్ఞఃపురోముమోచ - తతోరాజాసీనుంతుకవింప్రా
హ-సుకవెభదంభాజనంకామపిశ్రీయందర్శయతి-తతః కవిరాహః || * || ధా
రేశత్వత్ప్రీతాపేనపరాభూతస్త్విమాంపః || సువణాపాత్రవ్యాజేనదేవ
త్యామేవసేవతే || తతఃతుష్టోరాజాతదేవపాత్రంముక్తాఫలైరాపూర్వత్ర

దాత్ - కదాచిద్రాజామృగయారసేనపురఃపరాయమానంవరాహంధృ
 ప్రాప్తస్వయమేకాకీతదాదూరంవసంతమాపాదితవా - తత్రకంచనద్వి
 జవరమవలోక్యప్రాహ-ద్విజతుత్రగః-తాపి-శ్వజఃభారానగరం - భోజః
 కీచకఁ-ద్విజః - భోజంప్రప్రవిణేవ్యయా-సంపత్తాయదత్తై - అ
 నానుపమాఖణంనయాచేహోజః- విద్రవహిత్యంవిద్యాకవిర్యాన్వి
 జః-మహాభాగకవిగమాం- భోజః - తహి-కీచపితర-ద్విజః-భోజంవిదా
 మాన్యవపురణంనకోపిజానాతి - రాజా - మమాభ్యమరవాణీ పరిజ్ఞానమ
 స్త్వి-రాజాచమయిన్నహృతి- త్వత్కణంవ శ్రావయిష్యమి-కీచపితర
 శలంధర్మయ- విప్రః-కింవరా-యామి || రాజా- కలమానేతాన్వరా-య
 విప్రః||౩|| కలమాంపాకవిసమాగ్రిమూలతలమాగ్రితపరిభిక్ష్వాహః | వవ
 నాకంపితశిరసఃప్రాణియకున్వ నిపరిచ శ్లాఘాం || రాజాతస్త్వైవర్యాభర
 తాన్యత్తార్కదనో- తతఃకదాచితుకంభకారవధూః - రాజగృహమేశ్వ
 ద్వారపాలంప్రాహ- న్యారపాలరాజాప్రప్తవ్యః- సరిహ- కింతెరాజ్ఞా
 కార్యం- సాచాహ - నతేభిభాస్యామన్యపాగ్రవవకథయామి- ససభా
 యామాగత్యాహ- దేవకుంభకాడిప్రియాకాచిద్రాజ్ఞోదర్శనాకాంక్షిణీన
 వక్త్రీయత్పురఃకార్యంశ్చత్పురతఃకథయిష్యతిరాజా || ప్రవేశయ || సాచా
 గత్యనమసకృత్యవక్త్రీ | దేవకుంభసాద్రవప్రసాదానంవల్లభేనమే | సవ
 శ్యన్నవతతాగ్రై త్వై-జ్ఞాపయికువభ్యగాం || రాజాచచమత్యతో
 నిధానకలశమానియామానః | తద్వారముద్ఘాటయవాన్యశ్యతిరాజాతా
 వస్త్రదంతర్వర్తిన్యంమణిప్రభామండలమాలోక్యకుంభకారి పన్నీతుతో
 వ|సాచప్రాహ||౩|| రాజాచంద్రంసమాలోక్య త్వాంతుభూనలమాగతం
 రన్నశేగేమిహాత్మ్యేగతాగ్ర్యభ్యపాగమః || రాజాకుంభకారవధూ
 ముఖాన్లోకంబోకోదైరమాకన్యోచమత్యగృహంవైస్వర్యంవదత్ | తతః
 కదాచిద్రాజారాప్రావేకాకీసర్వతోసగరచేష్టితం చత్యోపాగిరమాక
 ణాయకచచార | తదాక్వచిద్వైశ్యకృహేతైశ్యః స్వప్రియాంప్రాహ
 ప్రయేరాజా స్వల్పదానరతోపి ఉక్తయినగరాధిపతేర్వి క్రమారకస్య
 దానప్రియై కాంక్షతే | సాకింభోజేప్రాప్యతే | కైశ్చిత్ ప్రాత్రపరాయ
 జైమణ్యురాదికవిభిరుహిమానంప్రాప్తితోభోజః | పరంతుభోజో
 భోజవప||ప్రియేశ్వః||౩|| అబద్ధకృత్రిమసటాజటిలాంసభిత్తిరారోపితో
 యదివదంమృగవైరిశశ్య | మత్తైభకుంభతటపాటనలంపటస్యవాదంక

హ || * || క్రియాసిద్ధిస్సత్త్వైభవతిమహతాంనోపకరణే || వృద్ధద్విజిప్రా
హ || * || ఘటోజన్మస్థాంఘ్నపరిజనోభూర్జనసంపనెవాసకందాది
కనుశనమేవంవిధమం || అగస్త్యః పాథోఽంయదగ్యశకరాంభోజకుహ
రేక్రియాసిద్ధిస్సత్త్వైభవతిమహతాంనోపకరణే || తతోరాజాబహుమూ
లస్యసపిషోడశమణీశతస్మైదదౌ | తతస్తస్మత్సంప్రాహరాజా - అంబత్వ
మపివత | దేవీ | రథస్త్వైకంచక్రింభుజగనమితాస్సప్రతురగానిరాలంబో
మార్గఃచరణవికలస్సూరథిరపి | రవిర్భాగ్మైవాంతంప్రతిదినం పారస్యనభ
సఃక్రియాసిద్ధిస్సత్త్వైభవతిమహతాంనోపకరణే || గాజాతుప్తస్సప్రదశగ
జాశస్తరధాంశ్చుతస్త్వైదదౌ - తతోవిప్రపుత్రంప్రాహరాజా - విప్రసు
తత్త్వమపివత | విప్రసుతః || * || విజేతవ్యలంకాచరణతరణీయోజలనిధిర్వి
పక్షిపాలస్త్యోరణభువి-సహాయాశ్చకిషయః | వచాతిర్మన్తోస్థసౌనకలమ
వధీచాగ్నిక్షునకులంక్రియాసిద్ధిస్సత్త్వైభవతిమహతాంనోపకరణే || తస్మి
రాజావిప్రసుతాయఅష్టావశగజేంద్రాగ్ప్రాదాత్ || తతస్సుకుమారమ
నోజ్ఞానిఖిలాంగవయవాలంకృతాః - శృంగారరసోప జాతమూర్తిశమివ
చందకలతామివలావణ్యగాత్ర యస్త్వింవిప్రస్నుమాం వీక్యనూనంభార
త్యాః కాపీలీలాశ్చః రియమితి చేతనిమిషకృత్యరాజాప్రాహ - మార
త్త్వమప్యాశేషంవద - విప్రస్నుమా - దేవశృణు || * || ధనుఃపౌష్ఠంమార్త్వి
మధుకరమయీవంచలదృశౌదృశం కోణోపాణిఃసుహృదపిషడాత్మా
హిమకరః | స్వయంవైకోనంగిసకలభవసంవ్యాకులయతి - క్రియాసిద్ధి
స్సత్త్వైభవతిమహతాంనోపకరణే || చమత్కృతతోరాజానీలాజేవీభూవ
ణాశనర్వాణ్యాదాయతస్మైదదౌ - అనన్యుశ్చమవన్తమాక్రికవైహూర్య
ప్రవాళాంశ్చుద్రుదదౌ - తథికిదాచిన్మీమన్తనామాకవిప్రాహ || * || పద్మా
స్సంహరదీప్కుతాన్తస్త్వైభవతిమహతాంనోపకరణే || శ్రీమన్వంధ్యగ్రే వ్రసీ
దనదయంసవ్యస్సమీపేభవ | ఇథంచూరవలాయనత్రమవతీందృష్ట్యా నిజ
ప్రేయసింశ్రీమన్మోతవద్విచుఃప్రేతిదినంజల్ప నిమూర్ధంతివ || తస్మిన్నై
వత్తశేకశ్చిత్సువణాకారః ప్రాంతేమపద్మరాగమణిమండితం సువణా
భాజనమాదాయరాజ్ఞఃపురోముమోద - తతోరాజాసీనుంతకవింప్రా
హ - సుకవేద్యదంభాజనంకావపిశ్రీయందర్శయతి - తతః కవిరాహః || * || ధా
రేశత్వస్మింతాపేనవరాభూతస్త్విహంపః || సువణాపాత్రవ్యాజేనదేవ
త్యామేవసేవతే | తతఃతస్మిన్రాజాతదేవపాత్రంముక్తఫలైరాపూర్వత్ర

దాత్ - కదాచిద్రాజామృగయారసేనపురఃపలాయమానంపరామాంభృ
ప్ర్యాన్వయమేకాకీతదాదూరంపసాంతమాపాదితవా - తత్రకంచనద్వి
జవరమవలోక్యప్రాహ - ద్విజతుత్రగతాపిన్వజఃభారానగరం - భోజః
కిమథాం-ద్విజః - భోజంప్రస్తుంప్రవిణేభ్యయా-సంపత్తాయదత్తై - అ
నానపిమూఖాంసయాచేభోజః - పిప్రసేమాత్సంవిద్వాకవిర్వాన్వి
జః-మహాభాగకవిరహం - భోజః - తహి-కిమపిత-ద్విజః-భోజంవిదా
మన్యనసరణింసకోపిజానాతి - రాజా - మమాభ్యమరవాణీ పరిజ్ఞానమ
స్త్రీ-రాజాచమయిన్నహృతి - త్వక్కుణంచ శాస్త్రముమ్యాగ-కిమపికిథాకా
శలంగర్మయ - విప్రః-కింవణాయామి || రాజాః కలమానేతాన్వణాయ
విప్రః|| కలమాంపాకవిసమామూలతలాహారేసురభిక్ష్వరాః | వవ
నాకంపితశిరసఃపాన్యోకున్వ న్నివరిచ శద్ధాఘం || రాజాతస్త్రిపర్వాభర
ణాన్యత్రార్కదన - తతఃకదాచికుక్ - భకారవధూః - రాజగృహమేశ్వ
ద్వారపాలంప్రాహ - ద్వారపాలరాజాన్ప్రవ్యః - సతపా - కింతెరాజ్ఞా
కార్యం - సాచాహ - నతేభిధాస్యాజన్మపాగ్రవీవకథయామి - ససభా
యామాగత్యాహ - దేవకుంభకారిప్రియాకాచిద్రాజ్జోదర్యనాకాంక్షిణీన
వక్త్రీతుత్పరఃకార్యంశ్చత్పురతఃకథయన్యతిరాజా || ప్రవేశయ || సాచా
గత్యనమస్కాశ్చవక్త్రీ | దేవమృగ్భననాద్వప్తంసధానంవల్లభేనమే | సప
శ్యన్నచత్రాస్త్రై త్వాన్జ్ఞాపయితువభ్యగాం || రాజాచచమత్యతో
నిధానకలశమానియామాస | తద్వారమున్మట్యయావస్పశ్యతిరాజాతా
వత్తదంతర్వర్తిగ్రన్యంనాజివభామండలమలోక్యకుంభకారి వత్సీతుతో
చ | సాచప్రాహ || రాజాచంద్రంసమాలోక్య త్వాంతుభూగలమాగతం
రన్న శ్రేణీమిషాన్మ శ్రేణీత్రాన్యభ్యపాగమక || రాజాకుంభకారవధూ
ముఖాన్లోకంబోకో వైరమాకన్యోచమత్యోగేనప్రైసర్వంజనా | తతః
కదాచిద్రాజారాత్రావేకాకీనర్వతోనగరచేష్టితం వశ్యపాశగిరమాక
ణాయకవచార | తతాక్యచిత్తైశ్యగృహేవైశ్య స్వప్రియాంప్రాహ
ప్రియేరాజా స్వల్పదానరతోపి ఉక్తయినీనగరాధిపతేర్ని క్రమారాస్య
దానప్రతిష్ఠాకాంక్షతే | సాకింభోజేప్రాప్యతే | కైశ్చతస్త్రపరాయ
ణై మాయూరాదికవిభిరుహిమానంప్రాప్తితోభోజః | వరంతుభోజో
భోజవనప్రియేశ్వణు || ఆంధ్రకృత్రిమసటాజటిలాంసభిత్తిరారోపితో
యదిపదంమృగవైరిశశ్య | మత్తైభకుంభతటపాటనలంపటస్యవాదంక

రివ్యతికథంహరిణాధివస్య॥ రాజాశుక్రిత్యావిచారితవాః । అసాసన్యమే
 వవదతి తతఃపునఃపునర్వదంతంశృణోతి ॥ * ॥ ఆవన్నవీవపాత్రం దేహీత్య
 చ్చూరణంనవైషుమ్యం । ఉవపన్నమేవదేయంత్యాగప్రవిక్రమారూఢిమువ
 ల్యాః ॥ విక్రమారూత్యయోదత్రంత్రీమగ్నామితాత్మకం । అగ్నిదేవ్యజ
 పుత్రాయభోజేత్వన్నహిమాకుతః ॥ పాప్రోతికుంభకారోపిషహిమా
 నంవ్రతాసతేః । యదిభాజోస్యవాప్రోతిప్రస్థాంతవక్రమ ॥ గాజా లో
 కేనర్వోపిజనఃస్వగృహేనిశ్శంకంనత్యంవదతి । మయావాలస్యేనవాసర్వ
 ధావిక్రమారూప్రతిస్థానశక్యోపాప్రేతం - తతఃకదాచిత్కుంభిః రాజద్వా
 రంసమాగత్యాహరాక్షాన్రప్తవ్యితి । తతఃప్రవేళితో రాజానంస్యప్రీత్య
 త్వాతదాజ్ఞాయోవపిప్లవతః ॥ * ॥ కవిషువాదిషుభాసిషుదేహిషుద్రవిణ
 వత్సుసతామువకారిషుః । ధనమధన్యమధమధనేష్వపిక్షితితలేనహిభాజ
 నమోన్యసః ॥ రాజాతస్మైలక్షంపాదాత్ ॥ తతఃకదాచిద్రాక్షాదో
 చ్చాసంప్రప్తితోమధ్యమాగణంకామపిమలినాశువససాంతీర్ణకరతవనక
 రవిదగ్ధముఖారవిందంసులోచనాంలోచనాభ్యాంఆలోక్యప్రత్యభా । కా
 త్వంపుత్రి-పాచతంత్రీభోజభూషాలంముఖశ్రియావిదిత్యాతప్తపాప్రేహ ॥
 నరేంద్రబిభక్షవధూః । హర్షసంభృతో రాజాతప్యః వ్యవ్రబంధానుబం
 ధేనాహుః । హస్తైకీమేతత్ । పాచాహవలం । సచాహ । త్రూమంకిం-సాచా
 హుః । సహజంబ్రవీమిస్తవతేయద్యానరాచ్చాయతే । గాయంతిత్వదరి
 ప్రియాశ్రుతటిసితీదేషుసిద్ధాంగనా - గీతంగానశృణంచరంతిహరిణాస్తే
 నామమంబుర్గళం ॥ రాజాతస్మైప్రత్యక్షరంలక్షంపాదాత్ । సర్వాభర
 ణాన్యత్రాగృతంచతురంగందహృతతోగృహమాగత్యగవాత్రైఉవపిప్లవః । త
 త్రచాసీసంభోజంవృష్ట్యా రాజవత్సాన్స్థిత్యాకశ్చిదాహుః । దేవసకలమహీ
 పాలకణణయ ॥ ఇతశ్చేతశ్చాస్పిర్విసుటితతలస్సేతురుదధితోదుర్లం
 మ్యత్సాబహుళహిమపంకోగిరియం । ఇదాసీనిర్వృత్తేకరితురగసిరా
 జనవిధౌ । నచానేయా తారఃతవచరిషఃకేనచవథా ॥ తుష్టోభోజివత్సా
 న్స్థితస్యైవతస్య వంశ్యాకవంచగజాదహౌ । కదాచిద్రాజామృగయా
 రసవరాధీనో హయమారుహ్యప్రతస్థే ॥ * ॥ తతోనదీంసముత్తీర్ణం
 శిరస్యారోపితేంధనం । వేషేణబ్రాహ్మణం జ్ఞాత్వా రాజాశవచపసత్వ
 రం ॥ కియన్తానంజలంవిప్ర । స ఆహ । జానుదమ్నంసరాధిప ॥ సచమత్సృ
 తో రాజాహుః । ఈవ్యశీకిషువస్థాతే । స ఆహ । సహిసన్వేభవార్యశాః । రా

జాపాహు | కురూహలాత్ | విద్యాయాచార్యకోశాధికారిణం | లక్షం
దాస్యతిమద్వదపాతలోవిద్యాకాన్తంభూమానిక్షిప్యకోశాధికారిణంగ
త్వాపాహు || మహారాజేనప్రేషితోహంలక్షంమేదీయతాం || గరిష్ఠహ
సగలహు | విప్రభవమ్మృతః లక్షంనాహతి | తతోవిమదీనరాజానమే
త్యాహు | సపునహాసతిదేవనార్పయతి | రాజాకురూహలాదాహు | లక్ష
ద్వయంప్రార్థయసదాస్యతి | పునరాగత్యవిప్రః లక్షద్వయందేయమతి
రాజ్ఞోక్తమిత్యాహు | పునమానతి | పునరవిభోజంప్రార్థయాహు | సహపి
ష్టోహంహనతి | నార్పయతి | తతఃకాకూహలీలీలానిధిమహేశాంశః
శ్రీభోజఃప్రార్థయాహు | విప్రలక్షత్రయంయూచన్వలవశ్యంసదాస్యతి | పునరే
త్యపాహు | రాజామేలక్షత్రయందాపయతి | సపునహాసతి | తతఃకు
ర్ణోవిప్రఃపునరేత్యాహు | దేవసనాపాయత్యేన || * || రాజాకనకధారా
భిస్త్యయిసర్వత్రవహతి | అభాగ్యభక్తసంఘన్నైమయినాయాంబింద
వః || త్యయివహతవహత్యేసర్వేవల్లవితాదుగ్రామాః | అస్మాకమరగవృక్షా
కాంపుర్యుతేమనంతయః | ఏకహస్యవరమేకముగ్యమంగిస్త్రువత్సమ
వరస్యవత్తనః | సర్వముక్షుహహాసానిస్యత్యేవమంధతమసంప్రధావతి |
తతోరాజాప్రార్థయాహు || * || కోశంమాకురుకుద్యాక్యాగత్యాకోశాధికారి
ణం | లక్షత్రయంగజేంద్రాశ్చదశగోహ్యోస్త్యయాద్విజ || తతస్సాన్వంగర
క్షకంవప్రేషయతి | తతఃకోశాధికారిభవమాసత్యేనిభితి || * || లక్షంలక్షం
పునలక్షంమంత్రాశ్చదశదంశినః | దంత్రాభాజేనతుప్తనజానుదఘ్నవభా
షణాత్ || తస్యస్సంహాసనమలంకుర్వాణేశ్రీభాజనృపతౌద్వారపాలక
త్యపాహు | రాజాగోపితుకదేవనామాకవిదాగరిద్యవిడంబితోద్వారి
వతాతే | రాజాబాణంప్రార్థయాహు | పండితవరసుకదేతస్యంపజానాసి | బా
ణః | దేవశుకదేవపరిజ్ఞానసామగ్ధ్యాభిజ్ఞఃకాళిదాసఏవనాస్యః | రాజా
సుకదేవభక్తకాళిదాసకింజలనాసిశుకదేవకింజ | అహకాళిదాసిః | దేవ
* || సుకవిద్వితయంజానేఖలేపిమహితే | భవభూతశుకశ్చాయంవా
ర్తీకిస్త్రీతయానయే || తతోవిద్వద్భృంధవందతాసితాప్రార్థయా | కా
కాఃకింజలగుర్వంతకోశంకారంయ్యత్రయత్రవా | శుకవివపరంవక్తీన్యపహ
స్తోపలాలితః | తతోమయూరఃప్రార్థయాహు | అప్రప్తస్తునఃకించిత్యోబూ
తేరాజాసంసంసంకేవలమసన్నానలభతేచక్షుఃబనాం | దేవతభాప్యవ్య
తే || * || కాసభాకింజలజ్ఞానంసంసంకాఃకవయశ్చకే | భోజకింజలమతేదా

సంశుక్తుచ్యుతియేనసః || తథాపిభవనద్వారముగతశుకదేవఃసభాయా
మానేశ్వరీవ | తథా రాజావిచారయతి | శుకదేవసావధ్యంశుక్రిత్యా
హవఃవిమాదయోః పాత్రమాసీత్ | మహాకిరీరవలోకితభిహవః | అ
ప్రేసగ్రావికోటిమకుటసుగుయోకింవాసుదేయమితవవిమదః | భవతుద్వా
రేహాలప్రవేశయ | తతఃత్రయాంతలశుకదేవంప్రేప్య రాజాసింహాసనా
దుదస్థాత్ | సర్వేంద్రితాస్తంశుకదేవప్రణయ్యనవినయమువవేశయ
న్తి | సవరాజాతంసింహానిశేషవేశ్యస్య మంత్రదాక్షయోపవిష్టః | తత
శుకదేవఃప్రాహ | దేవభారానాశక్రిసిక్రిచనతేంద్రస్యయాదానలక్ష్మీః
త్వామేవసేవతే | దేవకూళవేంద్రవివశన్యోనాన్యేభూభుజఃయన్యతేకా
లిహపాదయోమహాకిరీయఃసూత్రబద్ధాపిక్షిణభవనవన్తి తతఃపతతి *
ప్రతాపభీత్యాభోజస్యతవనోమిత్రతామగాత్ | ఔర్వోదాడవతాంధతై
రితిక్షణికతాంగతా || రాజా || తిన్ద్రసుకవనావరిన్ద్రోకఃపతనీయః || * ||
సువగాకలశంఘాదాత్ దివ్యమాణిక్యసంభ్యతం | భూమిస్సుకాయనం
తుష్టోవంతశ్చవతుశ్శం || ఇతిపుణ్యః తేనైకత్వాసర్వంబత్వాకోశాధి
తారీశుకం ప్రస్థాపయామాన- రాజాస్వదేశంప్రవేశితం శుకంజ్ఞాత్వాతు
కోమ | సానవరిపత్ సంతుష్టౌ అర్చధావమాణా లేహమదేవోవామిక
పికిశ్చిదాగన్యరాజానంద్యప్రవాణ | రాజా | మతవేషవశస్యంతరగతిః
కివిరాహః * || నోచి తామణిభిన్నకల్పతరుభిర్క్నోరామభేనాచిభిర్క్నో
దేవైశ్చపరోపకారకైఃస్థూతైర్నమాత్మ్యంపి | అంభో ధనధరంతరంజ
లభదైస్తాముర్వరాంసిందతాధోరేక్షుంధురంశ్యయా | కృపహతామస్యే
జగజ్జీవతి || రాజాలక్ష్యందతో || కదాచిహ్రీజాననిరంశరదీయమానమా
లోక్యముఖ్యామాత్యోరక్రమఃక్రోరాజశ్చయనభవసభితౌ వ్యక్తాన్యక్షరా
ణికిభిరహః * || అపరిభాగం నిరంత్రైత్ | రాజాశయనాపిత్థితోగచ్ఛకా
భిత్తౌతానృపరాజాపీత్యస్వయంద్వితీయవరిణంలిలేఖ || క్రిమతామాప
నికుంభః | అవరేవ్యఃఅమాత్యోవ్యతియంలిఖతంధిప్ర్యాస్వయంగ్యోయం
లేఖపాదేదంధతాలక్ష్మీః | అరేవ్యఃరాజాచతుర్థంలిఖతి | సంచితాధోకా
విశక్యః | తతఃమఖ్యామగ్న్యః రాజ్యపాదయోపవతతి | దేవతుంతవ్యోయం
మమావిరాధి | అన్యదాథా రాధీశ్వరమవరిసౌధభూమాశయానంమత్వా
కిశ్చిద్వివచోఃః ఖతపాతభూర్వంరాజ్యః కోశకృపః ప్రవేశ్య బహూని
వివిధరత్నానైహార్యదీనిహృత్వాతాగతానలలోకి యుక్తామత్వా

తత్రైవవై రాగ్యమావన్నోవిచారయామాసః॥ శ్లో॥ యద్వ్యంగః కుష్ఠిన
 త్పాంధాః సంగవశ్యదరిద్రః॥ పూర్వోపాజితపావస్యఫలమశ్నంతిదే
 హినః॥ తతో రాజానిద్రాక్షయేదివ్యశయనస్థితో వివిధమణికంకణాలంకృ
 తందయితవగంధదృసీయమాలోక్య గజశురగరభవదాలిపామగ్రీవచిం
 తయరాజ్యసుఖసంతుప్తః ప్రమోదభగాదోహ॥ *॥ చేతోహరాయువ
 తయః సుహృదోనుకూలాః సద్బాంధవాః ప్రణయగర్భగీరశ్చభృత్యాః॥ వ
 ల్లంతిదంతినివహోస్తరళాస్తురంగాః॥ ఇతివరణత్రయం రాజ్ఞోక్తం॥ చతుర్థ
 చరణం రాజ్ఞోముఖాన్ననిస్తరతి॥ సతదాచోరేశుత్యాపూరితం॥ సం
 మీలనెనయం యోర్మహికించితః ప్రేతతః గ్రంథితో గ్రథః॥ రాజానోరంపీత్య
 తస్మై పీరవలయమదాతే॥ తతస్తచ రోపీరవలయమాదాయ బ్రాహ్మణగృ
 హంగత్వా శయానం బ్రాహ్మణముత్థాయ తస్మై దత్వా పూహాని ప్రవిత్రదా
 జ్ఞః పాణివలయం బహుమూల్యం బ్రహ్మమూర్త్యేన న విక్రేయం॥ తతో బ్రాహ్మ
 ణః పణ్యవీధ్యాంతద్విక్రేయదివ్యభూషణాని పట్టమకూలాః చ జగ్రాహ॥ త
 తో రాజకీయాః కేచన పంచోరంషన్యమానాః రాజ్ఞోనివేదయంతి॥ తతో
 రాజనికటేనీతః॥ రాజాప్యస్ఫుతి॥ విప్రధార్యం పటమపినాస్తిలద్యపూ
 తరేవదివ్యకుండలాధరణపట్టమకూలాః కుతః॥ విప్రపూహా॥ *॥ భక్తః
 కోటరశాయ భిర్మృతమివ త్కాంతిర్గతంకచ్చప్రైః పాతీనైః పృథుపంకపీతలు
 తనాద్యస్త్రికముహూర్తాద్భిగం॥ తస్మిన్ శుషక సరస్యకాలజలదేనాగ
 న్యతచ్ఛేష్టితంయశ్శాకుంభసమగ్నవన్యకంకణాయుధైః పయంపీయతే॥
 తుష్టో రాజా తస్మై పీరవలయంచోరప్రవృత్తం నిశ్చిత్య స్వయంచలక్షుండదౌ॥
 అన్యధాకోపికవిశేఖరం విష్ణుఖ్యః రాజద్వారినయాగన్యతైః ప్రవేశితో రా
 జానంద్యప్యాస్యస్తిపూర్వకం పూహా॥ *॥ ధారాధీశధరామహేంద్రగ
 ణనాకాతూవాలీయామయం వేధాస్త్యగ్రణాం వశారఘటికాఖండేన
 రేఖాందివి॥ సైవేయంతిదశావగాసమభవత్త్యత్తుల్లభామీధరాభావా
 త్తత్యజతస్తసోమమవసీపీతేతుషారాచలః॥ రాజాలోకోత్తరంశ్లోకమా
 కన్యకాకిందేయమితవ్యదంతయేత్॥ తస్మిన్ కృత్తదేవీయకవిత్వసామ్రాతద్యం
 ద్వమాకన్యోసోమనాథాఖ్యకదేముఖం విచ్ఛాయమాభవత్॥ తతస్సదౌ
 ప్రోదాద్రాజానంపూహా॥ దేవాసౌనుకవిగ్ధవతిసరమనేన దాపీపీత్యాస్తి
 రాజసభా - యతో దారిద్ర్యవారిధిరయం - అన్యచజ్జీవా మపికాపీనంగా
 స్తై తతో రాజాసోమనాథం పూహా॥ *॥ నిరవద్యానివద్యానియ్యవా

సంశుక్తువ్యతియేనసః || తథాపిభవనద్వారముగతశుకదేవఃసభాయా
మానేశ్వరపతి తదా రాజావిచారయతి | శుకదేవసావధ్యంశ్రీత్వా
మామహవిమాదయోః పాత్రమాసీత్ | మహాకవిరవలోకితశ్శుభమావః | అ
స్మైనరగవికృతినతుకుసుమయైకింనామదేయమితచవిమాదః | భవతుద్వా
రహాలప్రవేశయ | తతఃతయాంతంశుకదేవంప్రప్త్వా రాజాసంహాసనా
దుదత్తాత్ | సర్వేంద్రితాస్తంశుకదేవప్రహర్యనవినయమువవేశయ
న్తి | సవరాబాతంసంహాసనేహవేశ్యస్వయంతరాజ్ఞయోపవిష్టః | తత
శ్శుకదేవఃప్రాహ | దేవభారానాశక్రికృతనరేంద్రస్యయాదానలక్ష్మీః
త్వామేవసేవతే | దేవమాశ్రవేంద్రవిభవోన్యనాన్యేభూభుజఃయన్యతేకా
ర్థివాపాదయోమహాకవియోనిూగ్రహిష్టానిష్ఠిణ్యచమనన్తి తతఃపతతి *
ప్రతాపభీత్వాభోజస్యతవనోమితతామగాత్ | బేర్వోబాదవతాంధతై
ఃతిక్తచీకతాంగణా || రాజా || తస్యశుకవేనాపరఃక్లోకఃపతనీయః || * ||
సువగాకలశంప్రాదాత్ దివ్యమాశీక్యసంభవం | భోజస్యకాయసం
తుష్టోదంతశ్చచమన్యసం || తతిపుణ్యతేగభత్వాపర్వందత్వాకోశాధి
కారిశుకం ప్రస్తాపయామాన- రాజాస్వదేశప్రవేశతం శుకఃక్లాత్వాశు
కోవ | సావధరివత్ సంకుప్తాః అన్యధావమాణాః | రాజామదేవోవామక
వికిశ్చిదాగన్యరాజానంకృష్టవాణా | రాజా | మతదేవకన్యంరగనః
కివిరాహః * || నోపి తామసభిన్నకల్పతరుభిన్నరామధేన్వాపభిర్నో
దేవైశ్చపరోపకారగరత్రైస్తూతైర్నమాన్మైంపి | అంభోధనగరంతరంజ
లభతైస్తామర్వరాంసంచతాధోరేణ్మంధురంత్యయా ద్యవహతామస్యే
జగజ్జీవతి || రాజాలక్షండహం || కదాచిచాగ్రజానంసరంతరఃపీయమానమా
లోక్యముఖ్యానాబోగ్రహేమఃక్లోరాజశ్చయనభాసభిత్రోన్యక్రాగ్యతరా
ణిభిరవహా || * || అపరభాగంసంపరత్మైత్ | రాజాశయనామగ్ధిత్గచ్ఛణ
భిత్వాతాన్యతురాగ్రవీక్ష్యన్నయంద్వితీయచరిణంతిలేఖ || శ్రీమతామాప
గఃకుంభః | అపదేవ్యఃఅమాతోన్యతీయంరభితంబృహ్మస్వయంశ్లోయం
తీలేఖ | సాదేవవర్ణతాలక్ష్మీవిపరేవ్యఃరాజాచతుర్థంభితిసంచితాధో
విశ్యేత | తతఃముఖ్యామాగ్ధ్యఃరాజ్ఞఃపాదయోపవతతి | దేవతుంతవ్యోయం
మమాపరాధాఅన్యదాధాంభీశ్వరమవరసాధభూమాశయానంమత్వా
కిశ్చిద్ద్విజుదోంభాతపాతప్రూర్వంరాజ్ఞః కోశగృహప్రవేశ్య పహూని
పవిభరత్వానైవహార్యదీనిహృత్వాతాగతావలంకింతుతామత్వా

తత్రైవై రాగ్యమావసోవిచారయామాసః ॥ శ్లో ॥ యద్వ్యంగఃపక్ష్మిన
 త్పాంధాఃపంగవశ్చదరిద్రిణః । పూర్వోపాజితపావస్యఫలమత్సంతిదే
 హినః ॥ తతోరాజానిద్రాక్షయేదివ్యశయనస్థితోవివిధమణికంకణాలంకృ
 తందయితవగ్రాదర్శనీయమాలోక్య గజశురగరభవదాలిపామగ్నీ చచిం
 తయరాజ్యసుఖసంతుప్తఃప్రమోదభగాదోహ ॥ * ॥ చేతోహరాయువ
 తయఃసుహృదోసుకూలః సద్బాంధవాఃప్రణయగర్భగిరశ్చభృత్యాః । వ
 ల్గంతిదంతినివహో సరళాస్తురంగాః । ఇతివరణత్రయంరాజ్ఞోక్తం । చతుర్థ
 చరణంరాజ్ఞోముఖాన్ననిస్సరతి । సతదాచోరేశశుభ్రాపూరితం । సం
 మీలనేనయంయోర్నహికంచితఃప్రేతఃగ్రంథితోగ్రభః । రాజానోరంబీత్య
 వస్త్రైరీవలయమదాతే । తతస్తసగరోవీరవలయమాదాయబ్రాహ్మణగృ
 హంగత్వాశయానంబ్రాహ్మణముక్తాయతస్తైదత్వాప్రామాదప్రవీతద్రా
 జ్జఃపాణివలయంబహుమూల్యంఅప్సరమౌత్సవసవిక్రయం । తతోబ్రాహ్మ
 ణః పణ్యవీధ్యాంతద్విక్రీయదివ్యభూషణాంపట్టమకూలఃచజగ్రాహ । త
 తోరాజకీయాఃకేచనపంచోరంషన్యమానాఃరాజ్ఞోవివేదయంతి । తతో
 రాజనికతేనీతః । రాజాపుచ్ఛతి । విప్రధార్యం విలుమపినాస్తిలద్యపా
 తరేవదివ్యకుండలాధరశపట్టమకూలఃకుతః । విప్రఃప్రాహ ॥ * ॥ భక్తైః
 కోటరశాయభిర్మృతమివత్సూంతర్గతంకచ్ఛప్రైః పాతీనైః పృథువంకపీతలు
 తనాద్యస్త్రికముహూర్ణార్చితం । తస్మిన్శుమకసరస్యకాలజలదేనాగ
 శ్యతచ్ఛేష్టితంయశ్రామభసమగ్నవన్యకరిణాంయూధైః పయంపీయతే ॥
 తుష్టోరాజాతస్త్రైరీవలయంచోరవ్రతవ్రతనిశ్చిగ్యస్వయంచలతుండదౌ ।
 అన్యథాకోపికవిశేఖరఃవిష్ణోఃఖ్యఃరాజద్వారినమాగత్యత్రైః ప్రవేశితోరా
 జానంద్యప్యాస్సప్తిపూర్వకంప్రాహ ॥ * ॥ ధారాభీతధరామహేంద్రగ
 ణనా కాతూహలీయామయంవేధాస్త్యగ్రణాంచకారఘటికాఖండేన
 రేఖాందివి । పైవేయంత్రదశావగాసమభవత్త్యత్తుల్యభూమిధరాధావా
 త్త్యత్త్యజితస్త్రసోనుమవనీపీతేతుషారాచలః ॥ రాజాలోకోత్తరంశ్లోకమా
 కన్యకాకించేయమివ్యదంతయేత్ । తస్మిన్తక్షణేదీక్షయకవిశ్వసావ్రతద్వం
 ద్యమాకన్యకసోమనాధాఖ్యకదేముఖంవిచ్ఛాయమభవత్ । తతస్సదౌ
 ప్ర్యాద్రాజానంప్రాహ । దేవాసౌనుకవిగ్భవతివరమనేనకదాపీవీక్షితాస్తి
 రాదసభా - యతోదారిద్ర్యవారిధిరయం-అన్యచజీర్ణమపికాపీనంనా
 స్తి । తతోరాజాసోమనాథంప్రాహ ॥ * ॥ నిరవద్యానివద్యానియ్యేవా

ధన్యకాక్షతిః । భిక్షుశాకశనిక్షిప్తః కిమిత్తుర్నిరసోభవేత్ ॥ తతస్సర్వే
 భోజనాంబూలందత్వా రాజాసఖాయాఉపత్థత్ - తతస్సర్వైరస్యవ్యో
 న్యమిశ్యభిధాయ - అద్యవిష్ణుకవేకవిన్యసాకన్యోసోమనాథేనసంపాద్య
 స్త్యంశారి - తతస్సమస్థితావిద్యస్సరివత్ - తతోవిష్ణుకచిరేకంపద్యం
 పత్రేలిఖత్వాసోమనాథకపిహస్యైకత్వాప్రణవ్యగంతుమారభత్ - అగ్రస
 భాయాంతప్తమేవచిరంనంద - తతోవాచయతిసోమనాథకవిః॥ *॥ ఏతే
 మహాశయనమారుతధూయమానదావానలైః కబళితేషునహీరుహేషు ।
 అంభోనచేజ్జలదముంచసీమవిముంచనజ్రఃపునః క్షిపసినిదయకస్యహే
 తోః ॥ తతస్సోమనాథకవిఃఖిలనపిపట్టమఖిలవిత్తహిరణ్యమణితురం
 గమాదనంపత్తికభద్రవస్త్రావశేషందత్తవాక్ - తతోరాజామృగయార
 సప్రవృత్తౌగచ్ఛాతంవిష్ణుకవిమాలోక్యవ్యచింతయత్ - మయాస్మభోజన
 మపినప్రదత్తం-మామనాదృత్యఅయంసంపత్తిపూర్ణాస్సృజేతేప్రతియా
 స్యతి పృచ్ఛామి-విష్ణుకవేకుఃసంపత్తిఃపాప్రా-కవిరామా॥ *॥ సోమనా
 థేనరాజేంద్రదేవత్యద్వహభిక్షుశా-అన్యశోచ్యగమేపూర్ణంమయికల్ప
 ద్రుమాయితం॥ రాజాపూర్వంసభాయాంశుతస్యజ్ఞోకస్యఅత్తురలక్ష్మండదౌ
 సోమనాథేనవయావద్దత్తంతావదపిసోమనాథాయదత్తవాక్ - సోమనా
 థోపాహ॥ కింలయాశకుఃకుసుమావాక్వచఫలాశభావనమీరుధాం-
 అయసుకారణకారుణికోయదానతరతీహపమూంసీపయోధరః ॥ తతఃవి
 ష్ణుకవిసోమనాథవత్తైనరాజ్ఞాదతైనదత్తువత్ - తదాసీనుతఃకవిఃపా
 హ॥ *॥ వహతిభుజనశ్రేణీంశేషఃఫణాఫలకస్థితాంకమతవతినామధ్యేవృష్టం
 సదాసచధాన్యతే తమపికురుతేకోడాశీనంపయోనిధిరాదరాత్ అహ
 హహహతానస్సీమానశ్చరిత్రవిభూతయః ॥ కదాచిత్సృగతలేరాజానమే
 ల్యభ్యున్యోపాహ - దేవలభ్యలేవపికోశేషయన్విత్తజాతమస్త్రితత్సర్వం
 దేవేకవిభ్యోదత్తం-పరంతుకోశగృహేధనలేశోపినాస్తి-కోపికవిఃప్రత్య
 హంద్యరితిస్తతి - ఇతఃపరంకవిర్విద్వావాకోపిరాజైన్జ్ఞాప్యత్రతిము
 ఖ్యామాత్యేనదేవసన్నిధౌవిజ్ఞాపనీయమిత్యుక్తం - రాజాకోశస్థంసర్వంద
 త్తమితిజానన్నపిపాహ-అద్యద్వారస్థంకవింప్రవేశయ - తతోవిద్వానా
 గత్యస్సస్త్రీతవదాపాహ॥ *॥ సభసినిరవలంబేనంగతాదిమూకాలంత్య
 దభిమఖిపిస్సప్తోత్తానచంచూపుతేన । జలధరజలసారాదూరతస్తావదా
 స్తాంశ్చనిరపిమధురస్తానశ్శుతశ్చతకేన ॥ రాజాతదాకన్యో - ధిష్ణివితం

యద్విద్వాంసఃకవయశ్చద్వారమాగత్యసిదంతి- తస్మైవిప్రాయసర్వా
 శ్యాభరణామృతార్థదా- తతోరాజాకోశాధికారిణమాపనాయాహ-
 భాంధారికమంజరాజస్యసరామేపూర్వేహంచయేకోశాస్సంతి తేహం
 మధ్యేరత్నపూర్ణాకలశానామర- తతికాశ్చేరదేహాన్మచుకుందకవి
 రాగత్యస్స సీత్యుక్త్వాప్రాహ || * || స్వర్ణశోభాభోజనజనభయా
 దివః సూర్యేంబుంబమమతోధతైకుంభద్వయంచభః || రాజాతస్మైప్రత్య
 త్కరంలకుండదా-పునఃకవిరాహ || * || అసకాకానియావస్త్రిచాతకాశ్రు
 నితేంబుదః తావంతోపిత్యయోదారసముక్తాజలబిందవః || తతస్సరాజాత
 స్మైశతతురగాసపిదదా - తతఃభాంధారికోవిభిః || * || ముచుకుందాయకవ
 యేజాత్యానశ్వాశశందదా । భోజప్రదప్తలక్ష్మిపితేనాసాయాచితః
 పునః || తతోరాజాసర్వాసపివేత్తప్రేమయిత్యాంతరగచ్ఛతి- తతోరాజా
 శ్వానురగ్రహిణీప్రాహ || * || రాజన్ముంజకులప్రదీపసకలక్షృపాల
 చూడామణేముక్తంసంచరణంతవాచ్ఛురిమణిచ్ఛత్రేణరాత్రానిపి । మా
 భూత్యద్వదనావలోకనవశాద్ద్విశ్వాభినమృశ్శీమాభూచ్ఛేయమయం
 ధతీభగవతిదుశ్శీలతాభాజనం || రాజాతస్మైప్రత్యత్కరంలకుండదా- అస్య
 దాకుండిననగరాగ్లోపాలోనామకవిరాగత్యస్వస్తిపూర్వకంప్రాహ*త్వ
 చ్చిత్రైభాజనిర్యాతంద్వయంతృణకశాయతే - కోధవిరోధిసాంసైన్యం
 ప్రసాదేకనకోచ్ఛయః || రాజాశ్రుత్వాపిశుష్టోనదాస్యతిరాజపురుషైఃస
 హచర్చకుర్వాణస్తప్తతి- తతఃకవిఃవ్యచింతయత్ - కిమురాజ్ఞోనాశ్రా
 వి-తతఃక్షణేనసమున్నతమేవావలోక్యరాజానంకవిరాహ || * || హేపాథో
 ధయథోన్నతంహిభవతా దిగ్వాప్యతాస్సర్వతః మన్యేధీరతథాకరివ్య
 సిఖలుక్షీరాబ్ధిశుల్యంరసః । కింత్వేషక్షణతేనహిక్షణమపిగ్రీహ్యేన్మతా
 వ్యాకులఃపానీనాదిగణస్త్యదేశరణస్తద్వదతావత్క్రియత్ || రాజా
 కవిష్కాదయంవిక్షాయగోపాలకవేదారిద్యాగ్నిసానితాంతందగ్లోసీతివ
 ద్దామోడశమణీనసభూత్యమోడశదంతీద్యాంచనదా - వికదారాజాధా
 రానగరేవిచరక క్వచిచ్ఛివాలయేప్రసుప్తంపురుషద్వయమవశ్యత్ - త
 యోరేకోవిగతఃదోషక్తే-అశూచాత్వంమమాస్తరాసన్నపవ- కస్త్యం
 ప్రసుప్తోసి - జాగషిణోవా- తతస్త్యపరతహవిప్రవ్రణతోస్త్రి - అహ
 మపిబాహ్మణపుత్రః - త్వామత్రప్రథమరాత్రోశయానంవీత్యుపదీప్తైవ

ప్రదీపక మండలూపవీతాదిభ్యిర్బాహ్యైశ్చాంత్యైశ్చ భవదాస్త్రరాసన్న
 ఏవాహంప్రమత్తజ్ఞదాసీంత్యస్థిరమాకణ్యప్రబుద్ధోస్తి - ప్రథమఃపా
 హ- వత్సయదీత్యంత్రణతోసితతోదీపూకాయగ్భవ- వద- కుతకగమ్యతే
 కింతేనామత్రచకింకార్యం- ద్వితీయఃపాహ- విప్రభాస్కరశ్శతినామ
 వశ్చిమసముద్రతీరే ప్రభాసతీర్థకసమీపేవనతివశమ తత్రభోజన్యవితర
 ణంబహుభిఃవ్యావణికతం తతోయాచికుమహమాగతః త్వంమమన్మథ
 త్వాస్మిత్యకల్పాసి-త్వమపివదసతహ-వశ్యశాకల్యగతిమేనామ- మయా
 ఏకిశీలానగర్యా ఆగమ్యతేభోజంప్రతిప్రవిణాశయావత్సత్వయానుక్రమ
 పిదుఃఖంత్యయిజ్ఞాయతే కీదృశంతద్వద - తతోభాస్కరఃపాహ - తా
 తకింబ్రవీమిదుఃఖం || * || క్షుణ్ణమాశ్శీశవశ్యవాఇవభృశంమందాశయా
 బాంఝవాలిప్రాజర్మకరఘుకరిజతులవైర్మోమాంతథాబాధతే | గేహీ
 న్యాకుగ్రితాంశుకంఘటయతుం కృత్వాసకాకుస్తితంకుప్యంతీవ్రతివేత్త
 లోకగృహిణీసూచియథాయాచితాంజాతుగ్రితాసర్వాభకణాన్య
 త్రార్యతస్తదత్వాపాహ - భాస్కరసిదంత్యతీవతేబాలాఝడితిదేశం
 యాహి-తతఃశాకఃపాహ || * || అత్యుద్ధృతావసుమతీదళితోరవగః
 క్రోడీకృతాబలవతాబలిరాజలక్ష్మీః - ఏకత్రిజన్మసికృతం యదశేనయా
 నాజన్మత్రయేతదకరోన్మురుపః పురాణః || తతోరాజాశాకల్యాయలక్ష్మ
 త్రయందత్రవా - అన్యదారాజామృగయారసేనవచరక తత్రపురస్స
 మాగతహరిణ్యాంబాణేనవిధాయామపివిత్రాశయాకోపికవిరాహ || * ||
 శ్రీభోజేమృగయాంగతేపసహసాచాపేసమారోపితేప్యాకణాంతగతే
 పిముష్టిగళితే బాణేంగలగ్నేపివ | స్థానానైవ వలయితంనవలితంనో
 ల్కంపితంనోత్పలం మృగ్యామద్వశగం కరోతి దయితం కామోయ
 మిత్యాశయా || రాజాతస్యైతత్రయంప్రయచ్ఛతి- అన్యదాసింహాసన
 మలంకుర్వాణేశ్రీభోజన్యతాద్వారపాలఆగమ్యతహ - దేవజాహ్నుతీ
 రివాసనీకాచనవృద్ధబాహ్యనీవిదుషీద్వారికస్తతి - రాజా- ప్రవేశయ-తత
 ఆగచ్ఛంతీంరాజాన్రణమతి సాతంచిరంజీవేత్యుక్తాహ || * || భోజప్రతా
 పాగ్నిరపూర్వపవజాగతిభాభృతగటకస్థలీషు | యస్మిన్ప్రవిష్టరిపు
 పాథివానాంశృణానోహంతిగృహంకజేషు || రాజాతస్యైరత్సపూ
 ణాంకలశంప్రయచ్ఛతి - తతోలిఖితభాండారికః || * || భోజేనకలశోద
 త్తస్సువణకమణిసంభృతః | ప్రతాపస్త్రుతుష్టినన్యధాయైరాజసంసది ||

అన్యదామూరదేశాదాగతః శ్చిచ్ఛారోరాజానంప్రాహ - దేవసింహశ
 దేశేనుయాతాచనచామండాలయేరాజకన్యాగృహే - సావమాంబృహస్ప
 మాశవదేశదేవస్యమహిమానం బహుధాశుభ్రతంత్యమపివదేతిపదచ్చ -
 మయాచతప్యాదేవగుణావ్యావణికాః - సాచాప్యంతతోమచ్చందనత
 రోనైరుపమంగభాఖండం దత్వా యథాస్థానంప్రసేదే - దేవగుణాభివ
 ణానప్రాప్తంతదేతద్గృహేణ - ఏతస్మిన్సృతపరిమళభరణేభ్యం గాభజం
 గాశ్వసమాయాంతి - రాజాతద్గృహీత్వాపుష్కస్తైలక్షుందత్రవాగ-
 తతోదామోదరకవిత్తన్తిషేణరాజానంస్తాతి॥ *॥ శ్రీమచ్ఛందనృక్షవ
 న్నిబహవస్తేశాఖనః కాననేయేషాంసౌరభమాత్రకంనివసతిప్రాయేణ
 వృశ్రియా । ప్రత్యంగంసుకృతేనతేనశుచివాఖ్యాతప్రసిద్ధాత్మనా - యో
 సౌగంధగుణస్తయోప్రకటితఃక్వాసావిహపేక్ష్యతే । రాజాస్వస్తుశం
 బుధ్వా లక్షుందదౌ - తతోద్వారపాలకశ్యాప్రాహ - దేవకాద్యూత్ర
 ధాతీస్త్రీద్వారివతతే - రాజాప్రవేశయ - తతస్సగత్యరాజానంప్రణీవ
 త్యాహ ॥ బలిపాతాశ్చలయోధఃకృతశ్చిత్రమత్రకిం । అధఃకృతోదివి
 స్థోపచిత్రంకల్పదుగ్ధమస్తయ॥ రాజాతస్మైప్రత్యక్షరంలక్షుందదౌ-తతఃక
 దావిష్కృతయాపరిశ్రాంతః రాజాక్యచిత్సహకారతరోరథస్తాత్తిష్ఠతిస్తత
 త్రమగ్నినాథాఖ్యకవిరాగత్యప్రాహ*॥ శాఖాశతశతవిత్తాస్సంతీయం
 తోనకాననేతరఃపరిమళభరమిశ్చవిభికులదభితదథాశ్చాఖనోవిరథాః॥ త
 తోరాజాతస్మహస్తేపలయందదౌ - తత్రైవతసీనేరాజ్ఞాకోపవిద్యానాగ
 త్యస్వప్రీత్యక్తోప్రాహ - రాజకాశీదేశమూరభ్యతీర్థయాత్రయా
 పరిభ్రాన్యతేదక్షిణదేశవాసినామయా - రాజాత్వాన్మశాంతీర్థవాసి
 నాందశనాతగృతాభోక్తి-సలహ-వయంమాత్రీక్షాశ్చ - రాజావి
 ప్రేషుపర్వంసంభాష్యతే - రాజాపునఃప్రాహ-విప్రమంత్రవిద్యాయా
 ధాపరలోకేఫలప్రాప్తితథాకిమహలోకేవ్యస్తే - విప్రఃరాజాసరస్వతీ
 చరణారాధనాద్విద్యావాప్తివిశ్వవిదితా-పరంధనావాప్తిభాగ్యాధీనా
 *॥ గుణాఃఖలుగుణా ఏవనగుణాభూతిహేతవః । ధనసంపదయకర్తృణా
 భాగ్యాగృహ్యకేవహి॥ దేవవిద్యాగుణావలలోకానాంప్రతిష్ఠాయైభవంతి
 సతుకేవలంసంపదః ॥ దేవ*॥ ఆత్మాయత్రైగుణగ్రామేనైగుణ్యం
 వచసీమతా॥ దైవాయత్రైమవిత్రైమపుంసాంకానామవాచ్యతా ॥ దేవ
 మంత్రాధానేప్రతిహతాశక్తిస్సాత్వితే ॥ దేవనీకంకురూహలంపశ్యమ

* | అహంబిందుంసు స్యేత్వచరివరహాకాంతయన్ కటాక్షాలాపాత
 బ్రహ్మకాంతాంకితతనుం | రాజాతప్సుత్వాప్రామా-అ హేమనహ
 భాగకన్తసుధరా లేకోశ్యహమధ్యేతిప్తసీనిపతహ - దేవఅభయం
 నోదేహిత - రాజాతథేతి - తతోరాజానంసదోరఃప్రణవ్యస్వప్నత్రాంత
 మకథనుత్ - తుష్టోరాజాచోరాయదశకోటిఃసువణాప్యప్తామత్తా
 గజేంద్రాంశ్వదదాతతఃకోశాధికారిధమంపలేలిఖత || * || సతస్యేవో
 రాయప్రతినిహతవృత్తుప్రతిభియప్రభుః (పీఠఃప్రా)దాదుపరితనపాచిద్వ
 యక్మతే | సువణానాంకోటిర్దశశనకోటిశ్చరగిరిగజేంద్రానవ్యప్తా
 మదముదితమాజన్మభులిహః || తతఃకదాచిద్వారపాలకత్యప్రాహ- దే
 వకాపీనావశేయపిద్వాకద్వారింతతతతిగాజా- ప్రవేశయేతి - తతఃప్ర
 విప్తస్సకపిరోజమాలోక్య అద్యమేదారిద్యోనాకోభవప్రతీతిమత్వాతు
 స్త్రాహపాశూగ్నినిమోచ - రాజాతమాలోక్యప్రాహ - కవేకోరోది
 పీఠి-తతఃకవిరాహ- రాజకాకకణాయనగ్ధృహస్థిత || * || అయేలా
 జాడ్యైః పథివచనమాకణ్యగృహిణీశిశోకశోయత్నాత్పుపిహితవ
 తీదీపవదనా | మయిక్షీణోపాయేయదకృతదృశాపశుబిహులైతదంతశ్శ
 ల్యం మేర్వేషసిప్రనరుద్ధతుముచితః || రాజాశివశివకృష్ణకృష్ణకీరి
 యాప్రత్యక్షరలక్షందత్వాప్రాహ- మకవెత్సరితంకచ్చగేహం - తద్గృ
 హిణీభిశ్చానభూతి-తతఃకదాచిచ్ఛ్రగయాజరిశ్రాంతోరాజా కస్యచి
 'న్నహవృత్తస్య ఛాయామాశ్రిత్యకన్తఃస్వత్రైతాంభవదేవోనామకః క
 శ్చిదాగత్యరాజానంవృత్తమిషేణాహ || * || ఆమోదేషకరతోమృగాః
 కిసలయోగైస్తవచాతావసాః పుష్పైఃపట్పరణాఃఫలైశ్శకునయో ఘ
 మాణ్దితాచాచయయా | సగంధైగణంధగజాప్తయైవవిహితాఃసర్వే
 కృతాధాన్తరః స్వంవిశ్వోపకృతిషుమోసిధవతా భగ్నావదోస్యేచ
 మాః || కించ || * || అవిదితగుణాపిసత్రాఃఫణితికఃకేవలమమతిమధుధా
 రాం | అధికతతరగుణాపివహరతీదృశంమాలతీమాలా || తాభ్యాంశ్లో
 కాభ్యాంచనత్రాంతోరాజాప్రత్యక్షరంలక్షందదౌ - అన్యదాశ్రీభోజశ్రీ
 వత్సహేశ్వరంసంతుంశివాలయమభ్యగాత్ - తదాకోపిబాగ్నాణోరా
 జానంశివసన్నిధౌప్రాహ- దేవ || * || అర్థందానవత్రైణాగిరిజయాప్యధాం
 శింప్యహృశందేవేన్ద్రాగతితలేపురహారాధావేసమస్తీతి || గంగాపాగ
 రమంజరంశికలా నాగాధిపత్రైలం సర్వజ్ఞత్వమధీశ్వరత్వ మగమ

త్వాంహంతుభిక్షాటనం॥ రాజాలక్షరలక్షందదౌ-తలంక దాచిద్వారపా
లలగత్యపాహ- దేవకోపివిద్వాద్ద్వారీవృత్తితి-రాజా - ప్రవేశయేతి-
తలంకప్రవీష్టోవిద్వాత్సతః॥ *॥ క్షణమప్యుగృహ్యోతియంబృష్టిస్తైమరాగ
నీ । ఈష్యాయేవత్యజత్యాశుతంసరేంద్రదరిగ్రతా ॥ రాజాలక్షందదౌ-
పునరపివతతికవిః ॥ కేచిన్మూలాకులశాః కతిదదపిపునసంధసంబధ
భాజఃకాయాంకేచిన్ప్రసన్నాః ప్రపదవపిసరేవల్లవానన్నయంతి । అ
క్యేపుష్పిణిపాశౌదగతితదపరేగంధమాత్రస్యపాత్రం వాగ్వల్యాకింతు
మూఢాః ఫలమహాహనహిద్రష్టుమపుస్తమాస్త ॥ ఏతదాకర్ణ్యబాణః
పాహి ॥ * ॥ పరిచ్ఛిన్నస్వాదోమృతగుడమధుర్యద్రుప్రయపాంకదాచి
చ్ఛాభ్యాపాద్యజతిసమైరస్యమధికం । ప్రియాబింబోష్ఠైవారుచిరకవినా
క్యేవ్యనవధిర్నవానందః కోపిస్ఫురతితురసోసాగుపమః ॥ తతోరాజాల
క్షందద్రవా - తలంక దాచిత్సేవ హాసనమలంకుర్వాణేత్రేభోజేద్వార
పాలలగత్యపాహ - దేవవారాణసీదేశాదాగతః కోపిభవభూతిర్నా
మకవిఃద్వారీవృత్తితి- రాజాప్రాహప్రవేశయేతి । తలంకప్రవీష్టోపిసభా
మగాతోతతస్సభ్యాస్సర్వేతదాగమినేనతుష్టేఅధికా - రాజాదభవభూ
తింప్రేక్ష్యప్రణమతిస్త- సదస్వస్తీత్యుక్త్వా తదాజ్ఞయోపవీత్యః భవభూః
పాహి॥దేవ॥ *॥ నారీయంతేమధునిమధుపాఃపారిజాతప్రసూనైః నా
భ్యభ్యంలేతుహినరుదసోచంద్రికాయాంచకోరాః । అస్తద్వాక్చాధుని
మధురమాపద్య పూర్వావతారాః సోహపాన్యుస్సన్వయమహవిబుధాః
కింముదాభ్యథనాభిః ॥ నాస్తాకంశివికానకాపికటకాద్యాలంక్రియాస
త్క్రియావోష్టుంగస్తరగోనకశ్చిదమగోనైవాంబరంసుందరం । కింతుత్త్వా
తలవర్త్యశేషవిదుషాం పాహిస్యవిద్యాజహం చేనస్తోమకరీశకోనకకరీ వి
ద్యానవద్యాస్తీనః । ఇత్యాకర్ణ్యబాణఃపండితప్రశంపాహ- అపావధ
రాధీకసభాయామహంకారంమాకృతాః ॥ నిశ్చాసోపివఃర్యాతిబాణే
హృదయవతినః । కింపునఃప్రకటాటోపవదబద్ధాసరస్వతీ ॥ తతోభవభూ
తిఃపరాధమమహామానః పాహి ॥ * ॥ హతాచాకృష్టోనాంకలివయప

దానాంరచయితా జనస్సర్ధాఘశ్చేదహహాకవివాశ్యవచసా । భవే
దద్యశ్వోవాకిమహబహుసాపాపిణకలౌఘటానాం నిమాతాత్మస్త్రిభవన
విధాతుశ్చకలహః॥ పునరాహ - కాళిదాసకవేర్వాణీకదాచిన్నద్గిరావ
హ- కలయత్యద్యపామ్యంచేద్భితాభీతాపదేవదే- తఃకాళిదాసః పా
హ సఖేభవభూతేనుహాకవిరసి-అగ్రకిమువక్తవ్యం॥ *॥ ఏమాధారేంద్ర
వరివన్తహాపండితమండితా । ఆవయోరంతంవేత్తిరాజా వాశివసన్ని
భః॥ తచ్చుక్తిత్వారాజాప్రాహ- యువాభ్యాంరత్యంతోవణానీయతి॥
భవభూతిః ॥ *॥ ముక్తాభూషణమిందుబింబమజనవ్యాకీర్ణతారంసభః
స్మారం చాపమపేతచాపలమభూదిందీవరేమద్రితే । వ్యాలీనంకలకంత
మందరశీతం మందానిలైమణండితం నివృందస్త్రబావచంపకలతాపా
భూన్నజానేతః॥ తఃకాళిదాసఃప్రాహ ॥ *॥ స్నిగ్ధంమండలమైంద
వంబిలితంసృగ్భారసద్ధంతః ప్రాగేవప్రథమానతైతకశిఖాలీలాయితం
మస్త్రితం । శాంతంకుండలతాండువంకువలయద్వంస్వంతిరోమిలితంవీతం
విమృశన్తక్మతంసహితతోజానేకిమాసీదతి॥ రాజాకాళిదాసంప్రాహ-
మకవేధవభూతినాసహసామ్యంతివసవక్తవ్యం - భవభూతిరాహ - దేవ
కిమితివారయసి- రాజా- సర్వప్రకారేణవిరసి- తతోబాణఃప్రాహ- రా
జభవభూతికవిశ్చేత్కాళిదాసోవక్తవ్యోవా - రాజా - బాణకవేకాళి
దాసఃకవిర్నకింకువాగ్యత్యాః కశ్చిదవనోపురుషావతారపవ - తతోభవ
భూతిరాహ- దేవకిమప్రప్రాశస్త్యంభాతి- రాజాప్రాహ - భవభూతే
కిమువక్తవ్యంప్రాశస్త్యం - కాళిదాసశ్లోకేయతః కైతకశిఖాలీలాయితం
మస్త్రితమితివీతం- తతోభవభూతిరాహ- దేవవక్తవాతేనవదసీతి- తః
కాళిదాసఃప్రాహ- దేవలపఖ్యాతిమాభూత్ భవనేశ్వరీదేవతాలయం
X త్వాతస్సన్నిధౌతాంపురస్కృత్యథటాయాంశోధనీయంత్యయా-తతో
భోజసర్వకవిబృందవందితస్సభాభవనేశ్వరీదేవాలయంప్రాప్యతత్రతస్స
న్నిధౌభవభూతిహస్తేధటాం దత్వాశ్లోకద్వయం చతుర్భుజత్రద్యయేభి
త్వాక్షులాయాంమోహవ - తతోభవభూతిభాగే లఘుత్వోద్భుతాం

ఈవదున్నతింజ్ఞాత్వా దేవీభక్తవరాధీనానదసితస్పరిభవో మాభూదితి
 స్వావతంసకల్పారమకరందం వామకరనభాగేణగృహీత్వాభవభూతివ
 త్రేచిత్రైవ-తతఃకాళిదానఃపాహి॥ అచూమేసాభాగ్యమమచభవ
 భూతశ్చేఫణింధటాయామారోప్యప్రతిఫలతితప్త్యం లఘుమని । గిరాం
 దేవీసద్యశ్శ్రుతి కలితకల్పారకలికామధూళీమాధుర్యంక్షిపతిపరిపూతైర్ద్రా
 భగవతి - తతఃకాళిదానపాదయోవగతిభవభూతిః - రాజానంచవిశేష
 జ్ఞమనుతేస్తు-తతోరాజాభవభూతివయశతమ త్తగజా౯౬౬౬-అన్యదా
 రాజాధారానగరే రాత్రావెకాకీవరచా శాంచనస్వైరిణీంసంకేతం
 చ్ఛంతీందృష్టాపవచ్చ- దేవికాత్యమేకాకీనీమధ్యరాత్రాకృచ్చసీతి - త
 తశ్చతురాస్వైరిణీపాతంరాత్రావిచరంతంశ్రీభాజంశ్చిత్తపాహి॥ *॥
 త్వత్ప్రపివమోరాజావిషమేషుక్షమాపతే। శాసనంయస్యరుద్రాద్యాః
 దానవమ్నాధ్వికతుర్వతే ॥ తతఃతుష్టోరాజాదోర్దండాదాదాయఅంగ
 దంవలయంచతస్వైర్దత్తవా౯-పాచయథాస్థానంపాహి- తతోవత్సరా౯గ
 చ్ఛాకృచ్చిద్దృహేపకాకీనీరుదంతీంసారీందృష్టావధామధాత్రాత్రా
 రోదితికిండుఃఖమేతస్యాగతివిచారణశుమేకమంగరక్షకంపాహిహిణాత్-
 తతోంగరక్షకః పునరాగత్యపాహి- దేవమయాశ్చప్తాయదాహతచ్ఛ్ర
 ణం॥ *॥ వృద్ధోమృతేరేవమంచకీగత స్థూణావశేషంగృహం కాలో
 యంజలదాగహఃకుశలినీ వస్సస్యవారూపినో। యత్నాత్సంచితతైలవిందు
 ఘటిగాభక్షేతివర్యాకులాదృష్ట్యా గర్భభరాలపానిజవధూంశ్చశూశ్చి
 రంగోదితి ॥ తతఃకృపావారిధిక్షోణీపాలఃతస్వైలక్షందదౌ - అన్యదా
 కొంకణదేశవాసీవిప్రః రాజైస్సస్త్రీత్యుక్తాపాహి॥ *॥ శుక్తివ్యయపు
 టేభోజయశోభాతవరోదనీ। మన్యేతదుద్భవంముక్తాఫలంశీతాంశుమం
 జలం॥ రాజాతస్వైలక్షందదౌ - అన్యదాకాశ్చీరదేశాత్కృపికాపీనావ
 శేషోరాజనికటఫకవీ౯ కనకమాణిక్యపట్టదమాలాలంకృతా౯ ఆలోక్య
 రాజానంపాహి॥ *॥ వోపాణీవరకంకణక్వణయతానోకణయోఃకుం
 డలేక్షుభ్యస్త్రీరధిదుగ్ధముగ్ధమహాసీనోవానసీభూషణా౯ దంతస్తంభవికా

సికానశిఖికానాశ్చోపిచిశ్చోన్నతోరాజక రాజనభానుభాపితకలాకాశ
 ల్యమేవాప్రిసః॥ తతస్తప్తరాజాలతుండదా - అన్యదారాజారాత్రోచం
 ద్రమండలంబృహస్పతిదంతస్థాకశంకంబణాయతస్త్వ॥ ॥ అంకంకేపితశం
 కిరేజలభిధః పంకంపరేమేనిరేపారంగంకతిచిచ్ఛసంజగదరే భూచ్ఛాయ
 మైచ్ఛన్వరే॥ ఇతిరాజాపూర్వాధాంతిభిత్వాకాళిదాసహస్రైఃదా - త
 తస్సతస్తి నేవహజేడత్రరాధాంతిభితికిః॥ ఇంద్రాయద్ధళితేంద్రసీతక
 లశ్యానుందరీదృశ్యతే తత్సాంద్రంబిశేపితమంధతమసం కుక్షిస్థమాచక్షు
 హే॥ రాజాద్రత్యక్షురలక్షము దైరాధాన్యదత్తవా - తతిఃరాజాకాళి
 దాసకపితాపద్ధతింబీక్ష్యచనుత్సృతః పునరాహ - సఖాతిశంకించంద్ర
 మసంవ్యావణాయెతి - తనఃకమిఃగతతి॥ *॥ లక్ష్మీక్రీడాతటాకద్యుతివ
 శగ్ధహంబపణంబిగ్ధభూనాం పుష్పంశ్యామాలతాయాస్త్రైభువనజయి
 నోమన్యథప్యావత్రం॥ పిండిఘాతంహరస్యస్థితమమరథునీ పుండరీకం
 వృగాంకోజ్యోత్స్నాపియ్యూపవాపీంజనయతికరస్తారకాగోళఃస్య॥
 రాజాపుషిప్రత్యక్షురలక్షం దా - ఏకదాకశ్చిద్రూరదేశాదాగతఃపీతాకవి
 రాహ॥ *॥ తతఃవ్యాకరణాధ్వనీనధివణానాహంబపాహిన్యోనోజా
 నామిచిత్రవాక్యోరచనాచాశుర్యమత్యద్భుతం॥ దేవీకాపివిరించివల్లభను
 తాపాశిస్థవీణాశళ్యాణాభిన్నరవంతథాపికేమపి బూరితేహాకాష్ఠామమ॥
 రాజాతస్త్వైలక్షంబదా - బాణఃతస్యసులలితప్రబంధశ్రుత్వాప్రాహ - దే
 వ॥ *॥ మాలంగీమివమాధురీంభృనివిదో వైచస్పత్యశంశ్యత్రమాంపుశ్చ
 త్తింకులకన్యకామివరసోన్మత్తానపశ్యంత్యమీ॥ కస్తూరీఘనపారసౌరభసు
 హృద్వ్యుత్పత్తిమాధుర్యయో రోగఃకణారపాయనంసుక్ష్మఃసః కస్యాపి
 సంపద్యతే॥ అన్యదారాజాసీతాంప్రాంతఃప్రాహ - దేవిప్రభాతంవ్యావ
 ణాయెతి॥ సీతాప్రాహ॥ *॥ ఏకశచిరథాస్థూలాస్తారాఃకలావివసజ్జనా
 వనభవమునేస్సగ్ధత్రైనిప్రసన్నమభూన్నభః॥ అపసరతిచధ్వాంతంచి
 త్తాన్నతామివదూరతః ప్రజతిచక్రాక్షిప్తంలక్ష్మీకాగ్ధమినామివ॥ రా
 జాలక్షంబత్వా కాళిదాసంప్రాహ - సఖాసుకవేత్వంబిప్రభాతంవ్యావ

యతి . కారీదాసః ॥ * ॥ ఆఘాత్పింగాప్రీతీరసవతిరివప్రీత్యకన
 రాకంగతచ్ఛాయశ్చంద్రోబుధజనభవగ్రాన్తనదసి । కృతాత్మీణాపారా
 వతయత్తనానన్యమపరానదీపారాజంతే వినయరహితానామివగుణాః ॥
 జాతస్త్రైవ్యశ్చక్షురలక్షుండదౌ- అన్యదాద్వారపాలకగ్రహప్రహదేవకా
 పినులాకారవత్సద్వారితిశ్రుతీతి రాజాప్రవేశయేతి- తత్ప్రవేశేతానా
 చనమసంభవ్యోవతతి ॥ * ॥ సమున్నతాధునస్తనస్తబకచు బిశుంబీఫలక్వణ
 స్త్రధుఃపీణయావిబుధలోకలోభాభిః । శ్వేదీయమపగీయతేహరకిరీట
 తోటిష్ఠ్యురత్తుపాంకిరకంజలీ కిరణపూరగౌరవయశః ॥ రాజాల్లహూ
 మావాతీపదవద్ధతిరితస్యాః ప్రస్యతరంలక్షుండదౌ- అన్యదారాత్రోరాజా
 ధారానగరేవచరన్ కన్యచిన్ద్రహేకామపికామినీ ములూఖలపరాయ
 ణాందదశరాజాశాంతిరణేం పూర్ణాచంద్రాననాం సుకుమారాంగీం
 విలోక్యగిగ్గరస్తమనలంప్రహ- హేమసలపితస్యాఃకరజల్లవస్పశే
 నాపిన్ద్రయికేసలయంనాసీత్ తహిన్సనర్వధాకావ్యమేవన్ద్రమిత-తతో
 రాజావకంచరణావతశ్చ ॥ * ॥ ముసలకిసలయంలేతత్త్రణాద్యన్నజాతం
 తతోరాజాప్రహగన్యభాయాంసమాగతం కాళిదాసఃపీత్యముసలకిసలయం
 లేతత్త్రణాద్యన్నజాతంత్వకవతిశ్వామకవేన్ద్రంచరణత్రయంపతెత్సువా
 చ- తతఃకాళిదాసఃప్రహ-జగంబిదితమేతత్కావ్యమేవాసిసూనంతదపి
 చకిలసత్యంకాననవధితోసి । నవకువలయవేత్రాపాణిసంగోత్సవేస్త్రి
 న్ముసలకిసలయంలేతత్త్రణాద్యన్నజాతం ॥ తతఃరాజాచరణత్రయస్యప్రస్య
 తరంలక్షుండదౌ- అన్యదారాజాదీభుకాలంజలకేళీవిధాయపరిశ్రాన్త
 స్తత్తీరస్థపటపిపిఛాయాయాంగవణ్ణః తత్రికశ్చిత్రవిరాగత్యప్రహా
 ఛన్నంపైన్యరజోభరణ భవగిశ్మీభోజదేవత్తమా రత్నాంక్షిణదక్షిణక్షి
 తిపతిః పేత్త్వాంతరిక్షంక్షణాత్ । నిశ్శంకోనరవప్రప్రేనిరనుగోనిబాం
 ధవోన్మహ్నహ్నస్త్రికోనిరపగ్నకోనిరనుజోనిహాటకోనిగతః ॥ కించ ॥
 * ॥ అకాండధృతమానసన్యవసినోత్సవైః పారపైరకాండపటుతాండవై
 రపిశిఖండినాంమండలైః । దిశస్సుచవలోకితాస్సగనభాగరహిల్లసద్భు

వశ్యురువరూధినిరజభూరజశ్యామలాః । తతోరాజాలక్షద్వయందబౌ-
 తదానీమేవతస్యకాఖాయా మేకంకాకంరటంతం ప్రేక్ష్యకోకిలంచాన్య
 కాఖాయాంకూజంతంవీత్వదేవజయనామాఃవిరాహః ॥ * ॥ నోచాయావ
 రణౌనచాపిచతురా చంచూణవాచ్యంవనో నోలీలాచతురాగతిసాచ
 శుచిఃపక్షగ్రహణాయంశవ । క్రూరకేక్యతినిర్భరాంగిరమిహస్థానేవ
 ధైవోద్గిరః మూర్ఖధ్వాంకునలజ్జసేవ్యనదృశంపాండిత్యమున్నటయకో
 తతిఃపినాందేవజయకవినా కాకమిషేణవిరిచితాం స్వగహణాంకున్య
 మానస్తత్ స్పర్థాఘః హరిశమానామకవిః కోపేనేద్వ్యాపూర్వం
 పాహ్నిమా ॥ * ॥ తుల్యవణఃచృదైక్యన్యకోకిలైస్సహసంగతిః । కేనవాఖ్యా
 యతేకాకః స్వయంయదినభావతే ॥ తతోరాజాతయోఃహరిశమదేవ
 జయయోః అన్యోన్యవైరంక్షాత్వామిథళలింగనాదవస్త్రాలంకారాదిదా
 నేనచమిత్రత్వంవ్యధాత్ - అన్యదారాజాయానమారుహ్యగచ్ఛవత్కా
 నకంచిత్రపోసిధింద్యప్స్తాతంపాహ్నిమా - భవాదృశానాందశశం భాగ్యా
 యత్రంభవతాంకృష్టితిః - భోజనాథంకేవాపాత్రిత్యంతగతి ॥ తతస్స
 రాజవచనమాకన్యోతపోఃధిఃపహ ॥ * ॥ ఫలంస్వేచ్ఛాచలభ్యంప్రతివనము
 ఖండక్షిటరుహంపయఃస్థానేస్థానేశిశిరమధురంపున్యసరితాం - వృదుస్స
 కాశయ్యాసులితలతాపల్లవమయీసహంతే సంతాపంతదపిథానాం
 ద్వారికృపణాః ॥ రాజకవయంకమపి నాభ్యథాయామఃనగృష్ణీమశ్చే
 తి రాజాతుష్టానమతి - తతిఃఉద్గరదేశాదాగత్య కశ్చిద్రాజానం స్వ
 ప్రీత్యాహ- తంచరాజాపుచ్చతి - విద్యకకుత్రతేస్థితిరితి- విద్వానాహ ॥
 * ॥ యత్రాంబునిందత్యమ్మతంఅంత్యజాశ్చసురేశ్వరాః । చింతామణి
 శ్చపాషాణాస్త్రవోవసతిఃప్రభో ॥ తదారాజాలక్షందత్వాపాహ్నిమా- కా
 శీదేశేకావిశేషవారేతి- సతహదేవధిదానీంకాచిదద్భుతవాతాతత్ర
 లోకముఖనశ్చితా - దేవాదుఃఖనదీనాభితి - రాజా- దేవానాంకుతో
 మఃఖంవిద్యక- సకాహ - నివాసః శ్వాద్యవోదత్తోభాజేనకనకాచల-
 ఇతివ్యగ్రధియోదేవాభాజనారేతిసూతనా- తతోరాజాకురూపాహ్ని

త్యుక్తుస్సగత్యైపునఃలక్షణం - తతోద్వారపాలఃపాహా । దేవశ్రీ
 శైలాదాగతః కశ్యపిద్వాబ్రహ్మచర్యనిష్ఠః ద్వారీవతఃతథా - రాజా
 ప్రవేశయేత్యాహ - తతఃకశ్యపబ్రహ్మచారీదిరంజీవేతివదతి - రాజాతంపు
 చ్ఛతి - బ్రహ్మగృహ్యవివకలికాలానసురూపంకింనామప్రతంతే - అస్య
 మామపవాసేనకృశోసి - కస్యదిత్ బ్రాహ్మణస్యకన్యాంతుభ్యందావయి
 ష్యామి - త్వంచేన్యహస్థనియమంగీకరిష్యసీతి - బ్రహ్మచారీపాహా - దే
 వత్వమీశ్వరప్రయోగేమసాధ్యం॥ *॥ సారంగాస్సచ్చందోగృహంగిరిగు
 మాశాశ్రిః ప్రియాగేహినీవృత్తివన్యలతాఫలై నిగవననం శ్రేష్ఠంతరూ
 కాంత్యచః - త్వద్వాక్యామృతపూరమగ్నుమనసాంయేషామియంగిర్వస
 తిః లేషామిందుకథావతంసయమినాం మోక్షైషినోనస్పృహా । రా
 జా - ఉత్తాయపాదయోః పతతిహచ బ్రహ్మగమయాకింకతావ్యమితి
 సలహాదేవవయంకాశీజగిమివవఃతతః ఏకంవిధేహి - యేత్యత్సదనేపండి
 తపరాతాసర్వాపిసపన్నకా కాశీంప్రతిప్రేషయతతోహంగోష్ఠీ
 త్యుప్తఃకాశీంగమిష్యామీతరాజాతథాచక్రేతతస్సర్వేపండితవరాస్తదాజ్ఞ
 యాప్రస్థితాః - కాళిదాసఏకోనగచ్ఛతిస్త - తదారాజాకాళిదానంపా
 హా - సుకవేత్సంకుతోనగతోసీతి - తతఃకాళిదాసారాజానంపాహా - దేవ
 సర్వజ్ఞోసి॥ తేయాంఃతీర్థేషుబుధాయేశంభోదూరవర్తినః - యస్య
 గారిశ్వరశ్చిత్రైర్థాంభోజపరంహినః - తతోవిద్యత్సకాశీంగతేషురా
 జాకదాచిశ్శభాయాం కాళిదానంపుచ్ఛతిస్త - కాళిదాసఅద్యకిమపిశ్చ
 తంకింత్యయేతి - సలహా - మేరౌమందరకందరాసుహిమవత్సానామహేం
 ద్రాద్రవతేకైలాసస్య శిలాతలేషుమలయపాగ్ధృరభాగేవ్యపి - సహ్య
 ద్రావిపితేషుతేషుబహుశోభోజశుభంతేమయా లోకాలాకించారచా
 రణగణై రక్షీయమానంయశః॥ తతశ్చమర్కతోరాజా ప్రత్యక్షరలక్షణం
 దా - తతఃకదాచిద్రాజావిద్యద్భృందంగర్గతం కాళిదానంచఅనవరతవే
 శ్యాలంపటంజ్ఞాత్వావ్యచింతయత్ - అహహబాణమయూరప్రభృతయో
 మదీయామాజ్ఞాంవృదధుః - అయంచవేశ్వారసలంపటతయామమాజ్ఞాం

నాడియలే - కింకుమణ్ణతి - తతోరాజాపానజ్ఞంకాళిదాసపవశ్యత్ -
 తతలత్సనిరాజా వజ్ఞాంజ్ఞాత్వాకాళిదాసః అల్లాభదేశంగత్వా తద్దేశా
 ధినాధంపాప్యపాహ - దేవమాళవేంద్రస్యభోజస్యావజ్ఞయాన్వితైశం
 పాప్రహంకాళిదాసనామకవిరితి - తతోరాజాలసనే ఉపవేశ్యపాహ
 నుకవేభాజనభాయాశ్చహగతైః సండితైస్సముదితశ్శపితస్తేషహిమా - సు
 కవేత్వాంసరస్యతీంవదంతితతఃకింపితతేతి - తతోకాళిదాసలహా || * ||
 అల్లాభక్షోనిపాలయ్యపహితనగరే సంచరంతీకిరాతీణాన్ న్యాదాయర
 త్నాన్యరుతరః కరాంగారశంకాకులంగీ ఓప్తాప్రీతిఖండఖండంతదుప
 రిముకుళీ ధూరినేత్రాధిమంతి శ్వాపామోదాను యాత్రైమధురసికరై
 ధూమశంకాంబిభవీ || తతఃతస్మైప్రత్యక్షరలక్షుండదా-తతఃకదాచిద
 ల్లాభరాజఃకాళిదాసంవత్రచ్చ - సుకపవిత్రశిలానగరీంవ్యావణయేతి- త
 తఃకవిరాహ || * || అపాంగపాత్రైపదేశప్రూరై రేనేశ్వరామేకశిలాన
 గర్యాం ఓధీషువీధీషువినిపరాధంపదేపదేశ్యంఖిలాయువానః || పున
 శ్చప్రత్యక్షరలక్షుండదా-పునశ్చపతతికపి - అంభోజపత్రాయితలోచనా
 నాంఅంభోధిధీఘాస్విహదీఘాకానుసమాగతానాంకుటితైరపాంక్షై
 రసంగబాజైఃప్రహతాయువానః || పునశ్చఅల్లాభస్వపిప్రత్యక్షరలక్షుండ
 దా- ఏవంతత్రైస్థితఃకాళిదాసః - ఆత్మాంతరేధారానగర్యాంభోజం
 పాప్యద్వారపాలఃపాహ- దేవఘూజరదేశాత్ మాఘసామావండిత
 వరలగత్సనగరాద్భహిరాస్తైతేనవస్వపన్నీరాజద్వారిప్రేషితా- రాజా
 తాంప్రవేశయేత్తాహతతోమాఘున్నీ ప్రవేశితా పారాజహస్తేపత్రం
 పాప్యచ్ఛత్ రాజాతదాదాయవాచయతి || * || కుసుదవనమప్రశ్రీమ
 దభోజపండంశ్యజతిముదములూకః ప్రీతిమాంశ్చక్రవాకః - ఉదయసు
 హిమరశ్మిర్యాతిశితాంశురస్తం హతవిధిసహతానాం హవిచిత్రోవిపా
 కః || ఇతిరాజాతదవృతంప్రభాతవర్ణనమాకన్యాలక్షిత్రయందత్వా మా
 ఘున్నీమాహ-మాగరిదంభోజనాయదీయలే-పాతరహంమాఘపండిత
 మాగన్యనమప్రకృత్య్రాణామనోరథంకరిష్యామీతి- తతస్పాతదాదాయ

గవ్యంతీ యాదకానాం ముఖ్యాన్వ భర్తుశ్చారదచంద్ర కిరణగౌరాకాను
 కాకాశుత్వా తేభ్యోపవధనమఖలంభోజదత్తం దత్తవతీమాఘపండితంస్వ
 భర్తారమాసాద్యపాహ-నాథరాజ్ఞాభోజేనాహంబహుమనాతాధనం
 సర్వంయాచకేభ్యస్తస్మిన్నానాకల్యాణదత్తవతీ-మాఘః పాహ-దేవిపా
 ధుకృతం-పరమేతేయాచకాస్సమాయాంతికిలతేభ్యఃకిందేయమిత-తతో
 మాఘపండితంపస్త్రావశేవంజ్ఞాత్వాకోవ్యభీ-పాహ॥ ౧॥ ఆశ్వాస్యప
 ర్వతకులంతపజోష్ణతప్రముద్దామదావవిధురాశీచకాననాని నానానదీన
 దశతానిచపూరయిత్వారిక్తోసియజ్జలదస్రైవతవోత్తమశ్రీః - ఇత్యేతదాక
 ల్యమాఘఃస్వపత్నిచూహ॥దేవి॥ ౨॥ అథాననంతినచమంచతిమాంచు
 రాశాత్వాగేరతింపహతిదుర్లలితంమనోమే యాచ్ఛాచలాఘవకరీస్వవ
 థేవపాపంపాహాస్వయంవ్రజతంపరిదేవసేనాదారిద్ర్యానలసంతా
 పశ్శంతస్సంతోషవారిణా యాచకాశావిఘాతాంతదావాః కేవోప
 శామ్యతీతి - తతస్తదామాఘపండితస్యతామవస్థాంవిలీక్యసర్వేయాచ
 కాః యథాస్థానంజన్మః - ఏవంలేషుయాచకేషుయథాయథంగచ్ఛత్స
 మాఘఃపాహ॥ ౩॥ వ్రజతవ్రజతపాహాభిభివ్యార్థతాంగతైః । ప
 శ్చాదపిపగంతవ్యంక్యపాథఃపునరీదృశః॥ ఇతివిలవమాఘపండితఃపర
 లోకమగాత్ - తతోమాఘపత్నిస్వామినిపరలోకంగతేసతిపాహ ॥ ౪॥
 సేవంతేత్సగృహంయస్య దాసవచ్చాభుజస్సదా - సన్వభార్యాసహ
 యోయంమియతేమాఘపండితః॥ తతోరాజామాఘంవిపన్నం జ్ఞాత్వావి
 జనగరాద్వప్రతతావృతఃమానీరాత్రావేవతత్రాగత్ - తతోమాఘపత్ని
 రాజానంబీక్ష్యపాహ- రాజాయితఃపండితవరస్తద్దేశంచాప్రఃసర
 లోకమగాత్ తతోస్యకృత్యశేవంనమ్యగారాధనీయంభవతేతి - తతోరా
 జామాఘంవిపన్నంసర్వదాతీరంసీత్వా యథాక్రైన్విధినాసంసాగ్రమక
 రోత్ - తత్రచమాఘపత్నివహ్నింవ్రజస్తా తయోశ్చపుత్రవత్సర్వంచకృ
 భోజః - తతోమాఘవిపంగతేరాజాశోకాకులోవిశేషేషకాలిదాసవి
 యోగేనచపండితానాం వ్రవాసేనకృతో భూద్దినైవసంహవశవక్షశబీవ -
 తతోమాత్రైర్నిలిత్యాచింతితం- అల్లాశదేశేకాలిదాసోపసతిరిస్త్రినాంగ

తెరాజానుభవవివృతీతి - ఏవంవిచార్యామత్వైఃపత్రేకిమపివిభత్వాత

త్వత్రందైకప్రాయాత్వస్యమాస్తేదత్వాప్రేషితం - సకాలక్రమేణకాళిదా
సమాసాద్యరాజ్ఞోమాత్వైఃప్రేషితోస్థితిసత్వాతత్ వత్రందత్తవా-
తతస్తత్ కాళిదాసోవాదయత్ || * || నభవతిసభవతినచిరంభవతిదిరంచే
న్మలవిసంవాది. కోవస్సక్తుగుమాణాంతుల్యఃస్నేహోనవీచానాం || సమా
కారేచిరంస్థిత్యానలీలంబాలకోకిల - తంహిత్యాద్యాన్యవృత్తేషువిచర
న్నవిలజ్జనే. కలకంఠయథాశోభానమాకారేభవద్గిరః | ఖదిరేవాపలాశే
వాకింతిథాస్యాద్విచారయేతి || తతఃకాళిదాసఃప్రభాతేతంభూపాలమా
ప్యచ్ఛమాశవదేతమాగత్యరాజ్ఞఃక్రీడోద్యానేనిస్థా-తతోరాజాచతత్రా
గతంజ్ఞాత్వాస్వయం గత్వాముపాతా పరివారేణ తమానీయసమ్మత
వాతతః క్రమేణవిద్వత్పంజలేచసమాయాతేసా భోజవరిసత్ప్రాగివ
రేజే - తతస్సంవోసనమలంకుర్వాణంభోజంద్వారపాలః - ఆగత్యప్రణ
మ్యాన-దేవకోపివిద్వాజాలంభరదేశాదాగత్యద్వార్యాప్రగతి-రాజా
ప్రవేశయేత్ప్రాయా- సచవిద్వానాగత్యసభాయాంతథాపిధంరాజాసంజగ
న్న్యాస్యాకాళిదాసాదీన్ కవిపుంగవాంశ్చవీర్యబద్ధజిహ్వా భవాణాయ
త-సభాయాంకిమపితస్యముఖాన్ననిస్సరతి- తదారాజ్ఞోక్తం- విద్వకాకిమ
పిపతేతి- సఆమా - ఆరసాశగళదాహాశంకయామన్ముఖాదవగతాసరస్వతీ-
తేనవైరికమలాకచగ్రహవ్యగ్రహస్తనకవిత్వమస్త్రీమే - రాజాతస్మైమహి
షీశతందదౌ-అన్యదారాజాకౌతుకాకులస్సీతాంపాహ-దేవిసురభంపతే
తి-సీతాపాహ || * || సురతాయనమస్తస్మైజగదానందహేతవే-అనువం
గిఫలంయస్యభోజరాజభవాద్యశాం || తతస్తుస్తోరాజాతస్మైహారందదౌ-
తతోరాజాచామగ్రహిణీంచేశ్వమవలోక్యకాళిదాసంపాహ - సుక
వేవేశ్యామేనాంపణాయేతి-తామవలోక్యకాళిదాసంపాహ || * || కచ
భారాతుగచభారఃకుచభారాద్భీతిమేతికచభారః - కచకుచభారాజ్ఞఘ
నంకోయంచంద్రాననేచమతాగరః || భోజస్తుప్తస్సక్తస్వయమపిపతతి || వ
దనాశ్చిదయుగళీయం వచనాదధరశ్చదంతపంక్తిశ్చ - కచతఃకుచయుగళీ
యంలోచనయుగళంచమధ్యతస్త్రిసతి || అన్యదాభూజోధారానగరేపితా

వివరణకన్య దిద్దిప్రవరవ్యవహంగత్వా తత్రకాంచనపతివ్రతాంస్వాం
 కేశయానంభరైరమద్వహంతీమవశ్యత్ తతఃతస్యాశ్శిశుస్సప్తాస్థితః జ్వా
 లాయాస్సమీపమగచ్ఛత్ - ఇయంవపతిధర్మపరాయణాస్సపతివ్రతాప
 యామాస. తతశ్శిశుంచవహ్నావతంతంనాగృహ్లాత్ - రాజాచాశ్చర్యమ
 వలోక్యాతిష్ఠత్ - తతస్సాపతిధర్మపరాయణావైశ్వానరమప్రాధికాయ
 త్ - యజ్ఞైశ్వరశ్చంపర్వకమసాక్షీనర్వధర్మకాజానాసి - మాంవపతిధ
 ర్మపరాధీనాంశిశుమగృహ్లాంతించజానాసి - తతోమదీయశిశుమనుగ్రహి
 తుండక్షుఃస్వంమాదహేతి - తతశ్శిశుఃయజ్ఞైశ్వరంప్రవిశ్యతంచహస్తేనగృ
 హీత్వాధామృతికావన్యంతంత్రైవాతిష్ఠత్ - తతోనారోదీత్ ప్రసన్నము
 ఖశ్చశిశుః - పాచధ్యానాయాథాతిష్ఠత్ - తతోయదృచ్ఛయాసముత్థితభో
 తారిపార్శ్వపిత్తిశిశుంజగ్రహ - తంచపరమధర్మమలోక్యవిప్రయావిప్రో
 న్యవతిరాహ - అహూమమభాగ్యంకస్యాస్తిమదీదృశ్యశ్రుణ్యస్త్రీయో
 పిమన్నగరమధివసంతీతి || తతఃప్రాతస్సభాయామాగత్యసింహాసనేఉప
 విష్టఃరాజాకాళిదానంప్రాహ - సుకవేదహదాశ్చర్యం మయాపూర్వే
 ద్యూరాత్రోన్మత్తమస్తీక్యైర్వా రాజాపతతి || * || మూతాశనశ్చందనపంక
 శీతలఇతి - కాళిదానస్తతశ్చరణత్రయంర్ముడిపితతి || * || సుతంపతంతం
 ప్రసమీక్ష్యపాపకేనబోధయామాస పతింపతివ్రతా - తదాభవత్తత్పతిభ
 క్తిగౌరవాత్ మూతాశనశ్చందనపంకశీతలః - రాజాచస్యాభిప్రాయమా
 లోక్యవిప్రీతమానింగ్యపాదయోఃపతతిష్ఠ - ఏకదాగ్రీష్టకాలేరాజా
 అంతఃపురేవిచరణభర్తృతాపతప్రఃఆలింగనాదికమకుర్వణతాభిస్సహాస
 రసస్సల్లాపాద్యుపచారమనుభూయతత్రైవసుప్తః - తతఃప్రాతరుత్థాయ
 రాజాసభాంప్రవిష్టఃకురూమాలాన్వితతి || * || మరుదాగమవార్తయాపి
 శూన్యేసమయేజాగ్రతిసంప్రవృద్ధతాపే | భవభూతిరాహ || * || ఉరగీశి
 శవేబుభక్తవేస్వామిరీతృత్కృతిమాననానిలేన-రాజాప్రాహ- భవ
 భూతేలోకోక్తిస్సమ్యగుక్తేతి తతోపాంగేన రాజాకాళిదానంపశ్యతి - త
 తస్సతహ || * || అబలానువిలాసిలోన్యభూవణగయనైరేవనవోపగూహ
 నాన-తదారాజా స్వాభిప్రాయంజ్ఞాత్వాకుప్తః కాళిదానంవిశేషేణస

మ్యునితవా - అన్యదామ్యుగయావరవశోరాజాత్యంతమాతః కన్య
 చిత్సరోవరస్యతీరే వివిచ్ఛాయస్య జంబూవృక్షస్యమూలముపావిశత్ -
 తత్రతయానేరాజ్ఞజంబూ ఉపరిబహుభిఃకపిభిః జంబూఫలానర్వాణ్య
 పిచాలితాని - తానిసశబ్దంపఠితాఃపశ్యేఘటికామాత్రంస్థిత్యాత్రమంప
 రిహృతోఽథాయతురంగమవరమారుహ్యగతః - తతస్సభాయాంరాజాపూ
 ర్వానుభూతకపిచలితఫలపతనరవమనుకుర్వన్సమప్యాయాహ || * || గు
 ఘగున్దుఘగున్దుఘ-తతలహకాళిదాసః || * || జంబూఫలానపక్వానపతంతి
 విమలైజలే- కపికంపితకాఖాభ్యోగుఘగున్దుఘగున్దుఘ - రాజాతువృతహ-
 సుకవెలన్దుష్టమపివరహృదయంకథంజానాసి - పాతౌచ్ఛారదాసీతిము
 హుముహూఃపాదయోఃపఠతిన్న - ఏకదాధారానగరేత్రచ్ఛన్నవేషవిచ
 రన్కన్యచిద్రృద్ధబ్రాహ్మణస్య గృహంరాజామధ్యాహ్నసమయేగచ్ఛన్
 తత్రతిష్ఠతన్న- తదావృద్ధవిప్రోవైశ్వదేవంకృత్యాకాకబలింగృహ్యగృహ
 నిర్గత్యభూమాజలశుద్ధాయాంనిక్షిప్యకాకమాహ్వయతిన్న-తత్రహస్తవి
 ప్ఫాలనేనహోహేతితట్టేనవకాకాస్సమాయాతాః - తత్రకశ్చిష్టాకప్తారం
 రారటీతిన్న-తచ్ఛ్చ్రీత్వా తన్నీతరుణీభీతేవహస్తంజోరసినిధాయఅ
 యేమాత ఇతిచక్రంద || తతోబ్రాహ్మణోపాహ-ప్రియపాథుశీలేకీమథం
 విభేషీతి-పాపాహ- నాథమాదృశీనాంపతివ్రతాస్త్రీణాంకురీష్యనిశ్ర
 వణంసహ్యంవా - పాథుశీలేతథాభవేదేవేతివ్రతహ - తతోరాజాత
 చ్చరితంసర్వంపృష్ట్యావ్యచింతయత్ - అమౌమాతయంతరుణీమశ్శీలా
 మానం - యతోనివ్యాజంబిభేతి - స్వపాతివ్రత్యంస్వయమేవకీర్తయ
 తివ- మానమియంవిభీతాసతీ అత్యంతందాదుణం కర్తృరాత్రోకరోత్య
 వ - ఏవంనిశ్చిత్యరాజాతత్రైవరాత్రావంకహితపవాతిష్ఠత్ - అథనిశీ
 భేభతారి సుప్తేసామాంస పెటికాంవేశ్యాకరేణ వాహయిత్వానర్మ
 దాతీరమగచ్ఛత్ - రాజాప్యార్తానంగోపయిత్వానుగచ్ఛతిన్న- తతస్సాన
 ర్మదాంప్రీప్యతత్రసమాగతానాం గ్రాహణాంమాంసం దత్వానదీంతీ
 త్యాఅపరతీరస్థేన శూలాగ్రోరోపితేన స్వమనోరమేణ సహవమతే
 న్న తచ్ఛ్చరిత్రంపృష్ట్యారాజాగృహం సమాగత్య ప్రాత స్సభాయాంకా

లిదానమాలోక్యప్రాయ - సుకవేశ్యణు || * || దివాకాకరుతాద్భుతా
తతఃకాళిదాసలహ || * || రాత్రోపంతిసమదాం - తతఃతుష్టోరాజాపు
నఃప్రాయ || * || తత్రసంతిజలేగ్రాహః - తతఃకవిరాహ - మమజ్ఞాసై
వసుందరీ - తతోరాజాకాళిదాసస్యపాదయోఃపతతి || ఏకదాధారానగ
రేవిచరణవేశ్యావీధ్యాంరాజాకంతుకలీలా తస్మరాంతద్వ్యుమణ వేగేన
పాద పతితావతం సాంకాంచనసుందరీంద్యష్టాసభాయామాహ || కం
తుకంవణాయంతుకవయభితి || తదాభవభూతిరాహ || * || విదితంననుకం
తుకతేహృదయం ప్రమదాధరసంగమలబ్ధభవ - వసంతాకరతామరసాధి
హతః పతితఃపతితః పునరున్మృశసి- తతోవరరుచిఃప్రాయ || * || ఏకోపిత్ర
యభవభూతికంమతోయంశాంతాయాః కరతలరాగర క్తర క్తః - భూమా
తచ్చరణసఖాంశుగౌరగౌరఃఖస్థస్సన్నయనమరీచినీలనీలః || తతఃకాళిదా
సలహ || * || పయోధరాకారధరోసాకంతుకఃకరేణరోహదపహస్యతేము
హుః - ఇతీవనేత్రాకృతిభీతమున్మలంప్రీయః ప్రపాదాయపపాతపాద
యోః - తదారాజాతుష్టఃత్రయాణామక్షురలక్షుండదౌ - విశేషణదకాళి
దాసమద్యష్టావతంసకుసుమ వతనబోధారంసమ్మానితవా - తతఃకదా
చిచ్ఛిత్రకమాణవలోకనతత్సరఃరాజాచిత్రలిఖితంమహావిశేషంద్యష్టావ
మ్యస్థితమిత్యవదత్ తదాకస్పిచ్ఛివశమా నామకవిః శేషమిషేణ
రాజాసంస్తాతి || * || అనేకఫణిసస్పంతిభేకభక్షణతత్సరాః - ఏకవివహి
శేషోయంధరనేధరణక్షమః - తదాసింరాజాతదభిప్రాయంజ్ఞాత్వాతస్తై
లక్షుండదౌ - కదాచిద్ధేమంతకాలేనమాగతేజ్వలంతీహసంతీం సంసేవ
యరాజాకాళిదానంప్రాయ - సుకవేహసంతీంవణయేతి || తతఃసుక
విరాహ - కమిమిరివలపశులోహమఘటితచక్రావ్రథాతవేళైవ - హర
మూర్తిరవహసంతీభాతివిధూమానలోపేతా - రాజాలక్షురలక్షుండదౌ -
ఏకదాభోజరాజోంతగ్గౌహేభోగాహా స్తుల్యగుణాశ్చతస్సోనిజాంగ
నాలపశ్యత్ - తానుశకుంతలేశ్వరపుత్ర్యాంపద్మావత్యాం యుతుస్సా
నం అంగ రాజస్యపుత్ర్యాం చంద్రముఖ్యాం క్రమప్రాప్తిం కమలనా
మ్నూయం చ ద్యుతపణణయలబ్ధప్రాప్తిం అగ్రమహిష్యాంచలీలాదేవ్యాం

దూతీప్రేమణముఖనాహ్వయం - ఎవంచతురోగుణాః దృష్ట్యైతేషుగుణై
 మున్యానాధిక భావంరాజావ్యచింతయత్ - తత్రసర్వత్రదాక్షిణ్యనిధిః
 రాజరాజఃశ్రీభోజతుల్యభావేనద్విత్రిఫుటికావగ్యంతం విచింత్యవిశేషాన
 వధారణేనచిద్రాగతఃపాతశ్చైత్యాయక్ష్మతాహ్నికస్సభామగాత్ - తత్ర
 చసీంచోసనమలంకుర్వాణశ్రీభోజః సకలవిద్యతావిమండలమండనంకా
 లిదాసమాలోక్యసుకవేషమాన్త్ర్యక్షరోసకురియచరణాంసమప్యాంశ్యమ
 ఇత్యుక్తాపతతి॥ *॥ అప్రతివత్రిమూఢమనసాద్విత్వాస్థితానాడికాఃఇతి
 పతిత్వా రాజాకాలిదాసమాహ-సుకవేషతస్సమప్యాపూరణంకురితితతః
 కాలిదాసః తస్యహృదయంకరతలామలకవత్ప్రవశ్యత్ర్యక్షరాధికచరణ
 త్రయవిశిష్టాంతాంసమప్యాపతతి॥ దేవ॥ ప్నాతాత్పతికుంతలేశ్వసు
 తావారోగ రాజస్వమః ద్యూతేరాత్రిరియంజితాకమలయాదేవీప్రసా
 ద్యాధునా-ఇత్యంతఃపురసుండరీజనగుణేషుసాధికంధ్యాయతాదేవేనా
 ప్రతివత్రిమూఢమనసాద్విత్వాస్థితానాడికాః - తదారాజాస్వహృద
 యమేవజ్ఞాతవతః కాలిదాసస్యపాదయోఃపతతిత్వ - కవిమండలంచచమ
 త్కృతమజాయత - ఏకదారాజాధారానగరేవచరత్ క్వచిత్పుణాగుం
 భంభృత్వాసమాయాంతీంపుణాచంద్రానసాంకాంచద్వైష్ట్యేతత్కం
 భజలేశబ్దంచకంచనశ్రుత్వాసమాయాంతీం పుణాచంద్రానసాంకాం
 చిద్వైష్ట్యతత్కంభజలే శబ్దంచకంచనశ్రుత్వాసమాయాంతీంకంఠగ్ర
 హేయంఘటఃరతిరూజితమివ రూజతీతిమన్యమానః సభాయాంకాలిదా
 సంపాప్రహః*॥కూజితరంతికూజితమితి - కవిగాహ॥ *॥ విదగ్ధేసుముఖేర
 త్తైనితంబోపరిసంస్థితే - కామిన్యాశ్లిష్టసుగళైరూజితరంతికూజితం - తదా
 త్కుష్టారాజాప్రత్యక్షరలక్షండదా - ననామచ - ఏకదాసర్వదాసద్యాంమహా
 చూడేజాలకైరేకఃశిలాఖండః ఈషద్భ్రంశితాక్షరఃకశ్చిద్భ్రష్టః - తైశ్చచరి
 చింతితం - ఇదమత్రలిఖతమివకించిద్భాగినునమిదంరాజనికటంపేయమితి
 బుధ్యాభోజనదీపసమాసితం-తదాకణ్యాభోజఃపాప్రహ - పూర్వంభగవ
 తాహనుమతాశ్రీమద్రామాయణంకృతం - తదత్రహాదేసూతనైఃప్రత్యేపి
 తమితిశ్రుతమస్త్రీతతః - కిమిదంలిఖతమివశ్యంవిచార్యమితిపిజ్ఞానాకా

ర్యజతుపరీక్షయా కురాణిపరిజ్ఞాయవతతి - తత్రచరణద్వయమానుపూ
 ర్వాస్థిబ్ధం || * || అయిఖలువివముపురాకృతానాంభవతీహజంతుషుకర్త
 తాంవిపాకఃతతోభోజఃప్రాహ-వీతస్యపూర్వాధాంకభ్యతామితి - త
 దాభవభూతిరాహ || * || క్వసుకులమకశంకమాయతాత్యైఃక్వసురజనీ
 చరసంగమావవాదః - తతోభోజస్తత్రధ్వనిదోషం మన్వానస్తదేవపూ
 ర్వాధామన్యధావతతిస్త || * || క్వజనకతనయాక్వరామజాయాక్వచ
 దశకంధరమందరేనివాసః-అయిఖలువిపాకః||తతఃభోజఃకాళిదాసంప్రా
 హ-సుకవేత్వమపికవిప్యదయంవతతి|| సతహ || శివశిరసిశిరాంసియాని
 రేణుఃశివశివతానిలుతంగ్యధ్రీపాదైః||అయిఖలువిపాకః- తతస్తస్యశిలా
 ఖండస్యపూర్వపుటేజతుశోధనేనకాళిదాసవతితమేవ దృష్ట్యైరాజాభ్య
 శంతుతోష- కదాచిద్భోజేనవిలాసాధాంనూతనగృహంతరంనిమిత్తం-
 తత్రగృహంతరే గృహవ్రవేశాత్పూర్వమేవకచ్చిచ్ఛ్మారాక్షసఃవ్రవిప్తః
 సచరాత్రోతత్రయవసంతితాః భక్షయతితతోమాంత్రికాకాసమాహూ
 యతమచ్చాటనాయరాజాయతతేన్త- సచతగచ్ఛన్నేవమాంత్రికానేవ
 భక్షయతి - కించస్వయంకవిత్వాఽకం పూర్వాభ్యస్తమేవసర్వకాంతి-
 ఎవంస్థితేతత్త్రైవరక్షసిరాజా కథమస్యనిస్సత్తిరితివ్యచింతయత్ - తదా
 కాళిదాసఃప్రాహ - దేవనూనమయంరాక్షసఃసకలశాస్త్రప్రవీణస్సకవి
 శ్చభాతి-అతస్తమేవతోమయిత్వాకార్యంసాధయామి-మాంత్రికాస్త్రివం
 తు - మమకుంఠంవశ్యేత్యుక్త్యాస్వయంతత్రరాత్రోగత్వా శేతేష్టతతః
 వధిమయామేబిచ్ఛా రాక్షసఃసమాగతః - సచపూర్వంపురుషందృష్ట్యా
 వ్రతియామమేతై కాంసమప్యంపాణిసూత్రమేవవతతి - యేనోత్తరం
 తద్ధృదయంగతంనోక్తమయంసబ్బాచ్ఛానో తోహంతవ్యభితి - నిశ్చిత్వ
 హంతి - తదానీమపిపూర్వవదయమపూర్వః పురుషఃఅతఃమయాసమ
 ప్యావతనీయానచేద్వక్త్రినదృశముత్తరంతస్యాతదాహంతవ్యభితిబుధ్వా
 వతతి-సర్వస్యద్వైతతి-తదాకాళిదాసఃప్రాహ || సమతికుమతీసంవదావ
 త్తిహేతూ-ఇతితతస్సగతఃపునరపిద్వితీయయామేసమాగత్యవతతి || వృ
 ద్దోయూనా- ఇతి-తదాకవిరాహ-సమాపరిచయాత్త్యజ్యతేకామినీభిఃఇతి

వృతీయేయామేపరాక్షసః పునస్సమాగత్యవరతి || ఏకాగ్రతేజః-తరళా-
 రాహ-ప్రభవతిపుమాకాయఃకుటుంబంబిభృతి-తతశ్చతుర్థయామేలగ-
 త్యసరాక్షసఃపరతి-స్త్రీపుంవచ్చ-ఇశితరికవిరాహ-ప్రభవతియదాత్మగే
 హంవిసప్తంఇతి-తతస్సరాక్షసోయామవతుప్తయేస్వాభిప్రాయమేవజ్ఞా
 త్వాతుప్తఃప్రభాతసమయేసమాగత్యతమాస్తివ్యప్రాహ-సునుతెతుష్టోస్తీ
 కింతవాభిప్తమితి కాలిదాసఃప్రాహ-భగవన్మితగ్నహంవిహయాన్యత్ర
 గంతవ్యమితి-సోపితభేతిగతః-అనంతరంతుష్టోభాఃకవింబహుమానిత
 వా-ఏకదాసింహాసనమలంకుర్యాజేస్త్రీభాజేనకలభూచాలశిరోహణౌ
 ద్వారపాలకగత్యప్రాహ-దేవదక్షిణదేశాతోపిమల్లిసాధనామాకవిః
 క్షాపీనావశేషోద్వారపతిత-రాజాప్రవేశయేత్యాహ-తతఃకవిరాగత్య
 స్త్రీత్యుక్త్యాతదాజ్ఞాయాచోపవిప్తః-వరతి||*|| సాగోభాతిమదేనఖంజల
 ధరైఃపూర్ణేందుసాశర్వ రీశీలేనప్రమదాజవేనతురగోనిత్యోత్సవైమం
 దరం-వాణీవ్యాకరణేనహంనమిభువైనాద్యస్సభాపండితైః సత్పుత్రేణ
 కులంత్వయాపసుమతీలోకత్రయంభాసునా||తతోరాజాప్రాహ-విద్వా
 తవోద్యేశ్యంకిమితి-తతఃకవిరాహ||*|| అంబాకుప్యతినహయానన్నవ
 యాపాపినాంబయానమయా-అహమపినతయానతయావదరాజకస్య
 దోషోయం|| ఇతిరాజాచదారిద్ర్యదోషంజ్ఞాత్వాకవింపూర్ణమనోరథం
 చక్రే-ఏకదాద్వారపాలకగత్యరాజానంప్రాహ-దేవకవిశేఖరోనామ
 మహాకవిద్వారపర్తత-రాజాప్రవేశయేత్యాహ-తతఃకవిరాగత్యస్త్రీ
 త్యుక్త్యాపరతి||*|| రాజాదౌవారికాదేవప్రాప్తవాంస్త్రివారణం | సుద
 వారణమిచ్చామిత్వతోహంజగతీపతేతదాప్రాప్త్యుఖితిర్థరాజాతనం
 తుప్తఃతంప్రాగ్గతంసర్వం కవయేదత్తంతుత్వాదక్షిణాభిముఖోభూత్ త
 తఃకవిశ్చింతనంతిమిదంరాజాముఖం పరావృత్యహంసపశ్యతీతితతోదక్షి
 ణదేశంసమాగత్యాభిముఖఃకవిఃపరతి||*|| అన్వార్యేయంధమర్విద్యాభవ
 తాశిక్షితాకథం-మాగణౌఘస్సమాయాతిగుణాయాతిగంతరం-త
 తోరాజాదక్షిణదేశమపిమనసాకవయేదత్వాస్వయం చిగ్మజ్ఞుభోభూ
 త్-కవిస్తశ్రాగత్యప్రాహ||*|| సర్వజ్ఞఇతిలోకోయంభవంతంభావతే

మృదుః । వదమేకంనజానీషేవత్తంనాస్తీతియాచకే ॥ తతోరాజాతమపి
 దేశంకవేదాత్తంకుత్వాఉదబ్బుభౌభూత్ - కవిస్తతాప్రికృత్యపాహ్ ॥
 * । నర్వదాసర్వదోసీతిమిథ్యాత్వంకథ్యసేబుధైః । నారయోలభిరేవృత్తం
 నవత్తుఃపరయోషితః ॥ తతోరాజాసర్వాంభూమికవేదాత్తంకుత్వా
 ఉత్తిష్ఠతిస్త - కవిశ్చతదభిపాగ్రియవజ్ఞాత్వాపునరాహ ॥* । రాజకంక
 ధారాభిఃత్వయినర్వత్రవవతి । అభాగ్యచ్చత్రసంధన్వేమయినాయాం
 తమిదవః ॥ తదారాజాచాంతఃపురంగత్వాలీలాదేవీంపాహ్ - దేవినర్వం
 రాజ్యంకవయేదత్తంతతస్తపోవనంమయాసహగచ్ఛేతి - ఆస్త్రిన్నవసరేవి
 ద్వాకద్వారికగతః । బుద్ధిపాగరేణముఖ్యానూత్యేనపుప్తఃవిద్వక్రాజ్ఞా
 కిందస్తమితసతమా - వకినాపీతి ॥ తదాతమాత్యఃపాహ్తత్రోక్తంజ్ఞోకం
 వత - తతఃకపిశ్లేకచనుప్తయంవతతి - అమాత్యస్తతఃపాహ్ - సుకవేతవ
 గోటిద్రవ్యందీయతేవరంరాజ్ఞాయత్తవదత్తంభవతి తత్తునవిక్రయతా
 మితి - కవిస్తథాకరోతతఃకోటిద్రవ్యందత్వాకవింప్రేమయిత్యాతమా
 త్యోరాజకటమాగత్యతిష్ఠతిస్త ॥ తదారాజాచతమాహ - బుద్ధిసాగరరా
 జ్యమిదంసర్వందత్తంకవయేవత్త్విభిస్సహతపోవనంగచ్ఛామి - తత్రతపోవ
 నతనాపేత్రాయవిమయాసహగచ్ఛేతి తతోఅమాత్యః పాహ్ - దేవ
 తేనకవినాకోటిద్రవ్యమూత్యేన రాజ్యమిదంవిక్రీతం - కోటిద్రవ్యంచవిమ
 షేదత్తం - తతోరాజ్యంభవదీయమేవభుంక్త్యేచి ॥ తదారాజాచబుద్ధిసా
 గరంవిశేషేణ సమ్మూలితవా ॥ ఆన్యదారాజామృగయారసేనాటవీమ
 టా లలాటంతపేవనేయూనదేహః । పిపాసాపర్యాకులస్తరగమారుహ్య
 ఉదా - ధీనికటతటభవమటతదలభ్యాపరిశ్రాంతః । కన్యచిస్తహానరోః
 అధస్తాపవన్తః - తత్రకాచిన్లోవకన్యా సుకుమారమనోజ్ఞసర్వాంగాయ
 నృచ్ఛయాధారానగరం । వ్రతితక్రంవిక్రీతు కామాతక్రభాండుంనోద్వహం
 తీసమాగచ్ఛత్ - తామాగచ్ఛంతీందృష్ట్వాగాజాపిపాసాపరశాదేతద్భాం
 డస్తంపేయంచేత్ - పిబామితిబుద్ధ్యాపృచ్ఛత్ - తదానికిమావహసీతి ॥ పా
 చసన్ముఖశ్రియాభౌజంకుత్వాతస్మిపాపాంచజ్ఞాత్వాసన్ముఖావలోకనవ
 శాచ్ఛందోరూపేనాహ ॥ * । హిమకుందశశివ్రభశః । భినిభంపరిషక్వకపిన్ధి

రూపాలస్సభామాసాద్యతదాసమీపస్థాకమీంద్రాన్నిరక్ష్యసమప్యామే
 కామవదత్ ॥ ౫॥ చరమగిరినితంబెదండబింబంబలంబె-తదాచాహభ
 వభూతిః ॥ ౬॥ అరుణకిరణజాలైరంతరిక్షైగతయై - తతోదండిపాహా ॥
 ౭॥ చలతిశిశిరవాతేమంశమందంప్రభాతే - తతఃకాళిదాసఃపాహా ॥ ౮॥
 యువతిజనకదంబెనాథచక్రస్థవింబె - చరమగిరినితంబెదండబింబంబలం
 బె ॥ తతోరాజాసర్వాసపిసమ్మానితవాక్ - తతఃకాళిదాసఃపశేవతఃపూ
 జితవాక్ - అథకదాచిద్భృజనగరాద్భుషిణగణతఃనూతనేనతటాకాం
 భసాబాల్యసాధితకపాలశోధనాదిచకార - తస్మాత్తేనకశ్యనశఫరశాబక
 పాలంద్రవిష్టువికటకరోటికానికటఘటితోననిగతః - తతఃరాజాస్వపురీమ
 వావ - తదారభ్యరాజ్ఞః కపాలవేదనాజాతా - తతస్తత్రత్యైభిషగ్వ
 రైఃసమ్యక్ప్రీత్సితాపినశాంతా ॥ ఎవమహాశనితరామస్వస్థైరాజ్ఞిల
 మామషుడితేమహారోగేణ ॥ ౯॥ త్రామంత్రామమభూద్వపుగతసుఖం
 హేమంతకాలేబ్జవద్వక్త్రం నిగతకాంతిరామవదనాశ్రాంతాబ్జవిం
 బోపమం । చేతఃకార్యవచేమతస్యవిముఖంకీల్లస్యనారిష్టవ వ్యాధిఃపూ
 ణాతరోబధావపిసేశుష్కశిఖావావ ॥ ఎవమతీతేసంవత్సరేపికాలే-
 నకేనాపినివారితఃతద్దః ॥ తతశ్శ్రీభూజోనానావిధసమయావధగ్రసనవ
 రోరోగదుఃఖితమనాస్సమీపస్థంశోకపాగరనిమగ్నం బుద్ధిపాగరంకథవపి
 సంయతాక్షరామువాచవాచం - బుద్ధిపాగరతఃపరమస్తద్భవయోగకోపి
 భిషగ్వరోపనతిమాతనోతు జాహటాదిభేదజకోశానిఖలాప్రాసరిసి
 రప్యగచ్ఛమమదేవనమాగమసమయఃసమాగతఇతి - తచ్చుత్వాసర్వేపి
 పౌరజనాః కవయశ్చలవరోధనమాజాశ్చవిగళదస్యాసారసయనాబధూ
 వుః - తతఃకదాచిద్దేవసభాచూపురందరః సకలమనబృందమగ్ధస్థంవీణా
 మునిమాహ-మునేషివానింభూలోకేకానానువాతేత-తతఃసారదఃప్రా
 హ- సురనాథసకిమప్యాశ్చర్యంకింతుధారానగరవాసీశ్రీభోజభూపాలః
 రోగపీడితోనతరామస్వస్థఃతతాత-సనిస్యరోగంకేనాపినివారితః - తద
 సేనభోజన్యపాలేనభిషగ్వరాలపిస్వదేశాన్నమాహ్నిమితాః వైద్యశాస్త్ర
 మపిఅప్యతేమితినిరస్తమితి-ఏతదాకర్ణాపురుషూతస్సమీపస్థోనాసత్వా

విదమాహ- భాస్వరైర్వ్యాకథమస్మతంభస్వంతరీయంతాస్త్రుతదాతా
 వాహతురనురేశం దేవనవ్యభీకమిదం శాస్త్రంకింత్వచరవివతేనరోగేణ
 బాధ్యతేసాభాజఇతి॥ ఇంద్రః-కోపావవార్యరోగః- కింభవతోవిఘటతః
 తతస్తానూచతుః- దేవకాపాలశోభనేక్యతేభాజేనతదాప్రవిష్టః పాతీవః
 తన్నూలోయంరొగఇతితదాఇంద్రః స్వయమానముఖఃపాహ- తదిదానీ
 మేవయువాభ్యాంగంతస్యంనచేదతః పరంభూలోకేభివశ్యాస్త్రుప్యాసిద్ధి
 భావేత్-సఖలుసరస్వతీవిలాసస్యనికేతనం- శాస్త్రాణాముద్ధతా-చెతి
 తతఃసురేంద్రాదేవేనతావృభాపివ్యతద్విజన్తవేషధారానగరంపాహ్వ
 ద్వారస్థంపాహతుః- ద్వారస్థావాంభివజౌకాశీదేశాదాగతాశ్రీభోజా
 యవిజ్ఞాపయతేనాన్యనమిత్యంగీకృతం-వైద్యశాస్త్రమితిశుశ్వా తస్మితి
 స్థాపనాయతదోగనివారణాయచేతి- తతోద్వారస్థఃపాహిభాః పాహ
 కోపిభివక్ష్వావరఃప్రవేష్టవ్యఇతిరాజ్ఞోక్తం - రాజాతుకేవలమస్పృశః- నా
 యమవనరోవిజ్ఞాపనస్యేతి-తస్మిన్ క్షణేకార్యవశాద్భూహిగృహతోబుద్ధి
 పాగరస్తావృష్ట్యాకాభవంతావిశ్వపృచ్ఛత్-తతఃతేయథాగతమూచతుః-
 తతోబుద్ధిపాగరేణతారాజ్ఞస్సమీపంసీత- తతోరాజాతావలలోక్యముఖ
 శ్రియా ఆమానుషావితిబుధ్యా ఆభ్యాంశక్యతేయం రొగోనివారితమిని
 శ్చిశ్యతేబహుమానితవా- తతస్తానూచతుః- రాజన్నభేదవ్యంరొగో
 నిగృతః కింతుకుత్రచిదేకాంతేత్వయాభవితవ్యమితి ॥ తతఃరాజ్ఞాపితథా
 కృతం- తతస్తావపిరాజానంమోహచూణోనమోహయిత్యాశ్రికపాల
 మాదాయతతః-రొటికాపుటేస్థితం శఫరకులంగృహీత్వాకస్త్రిశ్చిచ్ఛా
 జనేనిక్షిప్యసంధానకరణ్యాకపాలం యథావదారచయ్యసంజీవిన్యావతం
 జీవయిత్యాతస్తేతదదర్శయతాం- తదాతద్వైష్ట్యా రాజావిష్మితఃకిమేతది
 తౌపృష్టవా-తదాతానూచతుఃరాజాత్వయాబాల్యదారభ్యవరిచీతక
 పాలశోభనస్సంపాహ్రిప్తమిదమితి- తతోరాజాతావశ్వినామత్వాతచ్ఛోభ
 నాథామపృచ్ఛత్ - కిమస్తాకంపథ్యమితి-తతఃతానూచతుః ॥ *॥ అశీతే
 నాంభసాస్మానంపయఃపానంపయఃస్త్రియః-ఏతద్వోమానుషాఃపథ్యమి
 తి-తతాగ్రంతరేరాజా ॥ మధ్యమానుషాఇతిసంబోధనంశ్రుత్వావయంచే

చ్చనుమాఃకాయవామితి - తయోఃహస్తాయుడిత్తిస్సహస్తాభ్యాంలగ్రహీ
 త్ తతస్తత్క్షణవివతావంతగత్రాంబువంతా వేవకాళిదాసేనపూరణే
 యంతరీయవరణమితి - తతోరాజాచిన్మితః సర్వానాహవానతద్వృ
 త్రమబ్రువీత్ - తచ్చుత్తాసర్వేపితమత్యంతాః విన్మితాచ్చబభూవుః -
 తత్కాళిదాసేనతురీయపరణంపూరితం - స్పృగ్మన్మందభోజనంశ్చితి - త
 తోభోజోపికాళిదాసంలీలామూనువంమత్వావరంసమ్మూతవాత్ - అథ
 భోజన్యపాలఃప్రతిసంసంజాతకందళతాంతివృధే - ధారాధీశఃకృ
 స్తైతరపక్షచంద్రశవ - తతఃకదాచిన్మింహాసనమలంకుర్యాణ్లేభోజేకా
 లిదాసభవభూతిదండి బాణశాయూంవరుచిప్రభృతకఃత్తిలకకులాలంకృ
 తాయాంసభాయాంద్వారపాలవత్సహ - దేవశ్చైతర విఃద్వారితివృతి -
 తేనేయంప్రేషితాగాధాససాధాచీటికాదేవ సభాయాంక్షివ్యతామి
 తితాందశయతి - రాజాగృహీత్వాతాంవాచయతి || * || కాచిద్బాలా
 రమణవసతింప్రేషయంతీకరండంహాసీహస్తాత్సభయమలిఖ్యాన్యభవ
 స్యోపరిస్థం - శౌరీకాంతంపవనశనియంచంపకంచాత్రభావంపుచ్చత్వా
 ర్యోనిపుణతిలకోమల్లి నాథఃకవీంద్రః - తచ్చుత్తాసర్వాపిచిద్వసరిషచ్చ
 మత్యంతా - తతఃకాళిదాసఃప్రాహ - రాజ్జమల్లి నాథశీఘ్రిమాకార
 యితవ్యశ్చితి - తతోరాజాదేశాద్వారపాలేనప్రవేశితఃవిరాజానంస్వ
 స్తీత్యుక్త్వాతదాజ్ఞయోసవిప్రః - తతోరాజాప్రాహతంకవీంద్రం - చిద్వ
 మల్లి నాథకవేపాధురచితాగాధా - తదాకాళిదాసఃప్రాహ - కిముచ్యతేపా
 ధ్యతి - దేశాంతరగతశాంతాయాశ్చరిత్రవణనేన శ్లోఘనీయోసివిశి
 క్యతప్రద్యావప్రతిభువణనేనతదాభవభూతిఃప్రాహ - విశివ్యతేభయం
 గాధావంక్షికంధ్యోద్యానవ్రోణోవాతాత్తకస్యవణనాదితి - తతఃప్రీతే
 సరాజ్ఞాతస్తేదత్తం సువణానాంలతుం పంచగజాశ్చదశతురగాశ్చద
 త్తాః - తతఃప్రీతోవిద్వాన్స్తాతిరాజాసం || * || దేవభోజితవదానశలమైః
 పోయపద్ధిగజనీతివిశంక - అన్యధాతమదితేషుశిలాగోభూరుహేషుకథ
 మీద్యశదానం - తతోలోకోత్తరంశ్లోకంశుక్రిత్యారాజాపునరపితస్త్పలక్ష
 త్రయందదా - తతోలిఖితస్తభాండాగారికోధమూవతే || * || ప్రీతశ్శీభో

జభాపస్సవసివిరహిణీగూఢనమోక్షైవద్యం శ్రుత్వాహేమాంబలక్షణ
దశవనతురగావంచనాగానయచ్చల్ - వశ్యాతైత్రైవసోయంవితరణ
గుణస్తద్వణానాత్ప్రితచేరాః లక్షంలక్షంబలక్షంపునరపితదౌ హన్తి
నాథాయతస్తైతరఃకదాఽద్భోజరాజఃకాళిదాసంప్రతిప్రాహసుః వెత్వ
మస్తాకంచరమగ్రంధంపత-తతఃక్రుద్ధోరాజానంవినింద్యకాళిదాసఃతదే
నతందేశంత్యక్త్వావిలాసవత్త్యాసహపీకశిలానగరంప్రాప్-తతఃకాళిదాస
వియోగేనశోకాకులస్తం కాళిదాసంమృగయితుం రాజాకాపాలికవేషం
ధృత్వాక్రమేణపీకశిలానగరంప్రాప్-తతఃకాళిదాసోయోగినంద్యస్తాతం
సామపూర్వంవద్రచ్చ-యోగిగకుత్రతేస్థితీరితి-యోగీవదతి॥ సుకవెతస్తా
కంధారానగరేవసతిరి-తతఃకవిరాహ-తత్రభోజఃకుశలీకిం-తతోయోగీ
ప్రాప్రా-కింమయాచవక్తవ్యమితి-తతఃకవిరాహ-తత్రాశ్రయవార్తాప్తి
చేత్సత్యంకథయేతితదాయోగీప్రాప్రా-భోజోదవంగతఇతి-తతఃకవిఃభూ
మానవన్యశ్రీలవతి- దేవత్వాంవినాస్తాకంక్షణమపిభూమానస్థితిః - అత
స్త్యత్సమీపమహామాగచ్ఛామిఇతికాళిదాసః బహుశోవిలవ్యచరవన్లోకం
కృతవా॥*॥అద్యధారానిరాధారానిరాలంబానరస్వతీపండితాఃఖండి
తాస్సర్వేభోజరాజేభవంగతే ॥ ఎవంయదాకవినాచరవన్లోకఉక్తస్తదై
వవయోగీహాతలేవిసంజ్ఞఃపపాత-తతఃకాళిదాసస్తథావిధంతమవలోక్య
అయంభోజపీవేతినిశ్చిత్వఅహమహారాజ తత్రభవతాహంవంచితోస్త్రిగ్య
భిధాయర్పుడితి తంల్లోకంప్రకారంతరేణవపాత ॥ .....

అద్యధారానదాధారానదాలంబానరస్వతీ- పండితామండితా
స్సర్వేభోజరాజేభవంగతే - తతోభోజస్తమానింగ్యప్రణమ్యధారానగ
రంప్రతియయా - శైలంశైలవినిశ్చలంచమృదయంముంజస్యతస్త్రిక్షణే
భోజేజీవతిహావనంచయసుధాధారాంబుధామజ్జతి । స్త్రీభిశ్శీలవతిభి
రేవసహపాకతుఃంతపస్తత్వరేముంజేముంచతి రాజ్యభారమభజత్వాగై
శ్వభోగైర్నృపః ॥ .....

